

UCHWAŁA nr LVIII/379/18
Rady Miejskiej w Lesku
z dnia 30 kwietnia 2018 r

RADA MIEJSKA
w Lesku

**w sprawie uchwalenia „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lesko
na lata 2017 - 2023”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
(Dz.U. z 2017 r. poz. 1875, 2232)

Rada Miejska w Lesku
uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lesko na lata 2017 - 2023”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Lesko.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

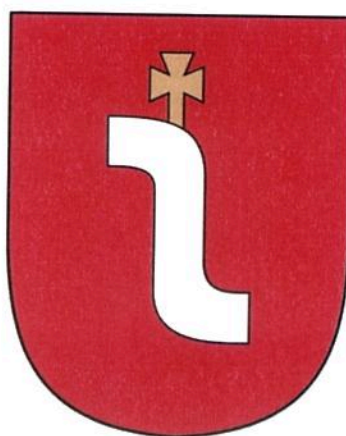
PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Lesku
Tomasz Bebkiewicz
Tomasz Bebkiewicz

Załącznik nr 1. do Uchwały nr LVIII/379/18 z dnia 30 kwietnia 2018 r.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Lesku

Tomasz Bebkiewicz
Tomasz Bebkiewicz

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY LESKO NA LATA 2017-2023

Lesko, Warszawa, Brzozów

2018 r.

SPIS TREŚCI

Spis treści.....	2
I. WSTĘP.....	5
II. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH.....	6
II.1. STREFA SPOŁECZNA.....	6
II.1.1. Podział gminy i miasta Lesko na jednostki przestrzenno-funkcjonalne.....	6
II.1.2. Struktura demograficzna i społeczna gminy.....	9
II.1.3. Stan i struktura bezrobocia.....	9
II.1.4. Pomoc społeczna i struktura udzielanych świadczeń.....	11
II.1.5. Bezpieczeństwo mieszkańców.....	12
II.1.6. Edukacja i poziom oświaty.....	13
II.1.7. Działalność organizacji pozarządowych.....	15
II.1.8. Frekwencja wyborcza.....	15
II.1.9. Kapitał społeczny.....	16
II.2. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA.....	16
II.2.1. Położenie i struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy.....	16
II.2.2. Zabytki.....	17
II.2.3. Dostęp do podstawowych usług społecznych.....	18
II.2.4. Przestrzenie publiczne.....	22
II.2.5. Drogi do remontu.....	23
II.3. SFERA TECHNICZNA.....	24
II.3.1. Infrastruktura techniczna.....	24
II.3.2. Charakterystyka obiektów budowlanych.....	25
II.4. STREFA GOSPODARCZA.....	26
II.4.1. Podmioty REGON.....	26
II.5. SFERA ŚRODOWISKOWA.....	27
II.5.1. Azbest.....	27
II.5.2. Zanieczyszczenie powietrza.....	27
II.5.3. Monitoring hałasu.....	29
II.5.4. Gospodarka leśna.....	29
II.5.5. Ochrona przyrody.....	30
II.6. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO.....	31
II.6.1. Metodyka badania.....	31
II.6.2. Próba.....	31
II.6.3. Wyniki badania.....	33
II.7. WYNIKI WARSZATU DIAGNOSTYCZNEGO.....	39
II.8. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I DO REWITALIZACJI.....	41
II.8.1. Delimitacja obszaru zdegradowanego.....	41

II.8.2.	Zasięgi przestrzenne obszaru zdegradowanego	46
II.8.3.	Zasięgi przestrzenne obszaru rewitalizacji	48
II.9.	POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	50
II.10.	SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH	57
III.	OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI, W TYM STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY, STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ORAZ MOF SANOK-LESKO	59
IV.	OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	62
V.	CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK	63
VI.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	68
VI.1.	Opis planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	68
VI.2.	Opis planowanych uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych	78
VII.	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	80
VIII.	INDYKTYWNE RAMY FINANSOWE	89
IX.	MECHANIZMY WŁĄCZANIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW ORAZ GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI	92
IX.1.	Podstawowe założenia partycypacji	92
IX.1.1.	Znaczenie partycypacji w rewitalizacji	92
IX.1.2.	Główne zasady partycypacji w rewitalizacji	92
IX.1.3.	Interesariusze rewitalizacji	92
IX.2.	Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne	93
IX.3.	Etap wdrażania i oceny lokalnego programu rewitalizacji	94
X.	SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI	96
X.1.	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie lokalnego programu rewitalizacji	96
X.2.	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	97
XI.	SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ ORAZ WPROWADZENIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PROGRAMU	99
XII.	STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	102
	Spis tabel	103
	Spis wykresów	104
	Spis rysunków	104

Opracowanie:

RES Management S.C. Paweł Mentelski, Tomasz Bartnicki, Maciej Jednakiewicz

36-200 Brzozów

ul. Armii Krajowej 2

Zespół autorski:

Barbara Jankiewicz – Burmistrz Miasta i Gminy Lesko, Przewodniczący Zespołu ds. Rewitalizacji,

Barbara Krasulak – Zastępca Burmistrza, Członek Zespołu ds. Rewitalizacji,

Irena Kaprał – Kierownik Referatu Pozyskiwania Funduszy, Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Członek Zespołu ds. Rewitalizacji,

Agata Kurkowska - Inspektor w Referacie Pozyskiwania Funduszy, Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Koordynator projektu, Członek Zespołu ds. Rewitalizacji,

oraz pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Lesko i jednostek organizacyjnych, radni, sołtysi, a także przedstawiciele innych instytucji publicznych, NGO, przedsiębiorców i mieszkańców.

Ze strony Wykonawcy

Paweł Mentelski – ekspert i moderator RES Management S.C.

Tomasz Bartnicki – ekspert i moderator RES Management S.C.

Maciej Jednakiewicz – ekspert RES Management S.C.

Justyna Kostecka – ekspert RES Management S.C.

Barbara Kurczab – RES Management S.C.

Grzegorz Romańczuk – ekspert ResPublic sp. z o.o.

Aleksandra Ciekot – ekspert GIS ResPublic sp. z o.o.

Weronika Błaszczak – ekspert GIS ResPublic sp. z o.o.

Joanna Przeździecka – ekspert GIS ResPublic sp. z o.o.

Zofia Przetakiewicz – ekspert GIS ResPublic sp. z o.o.

I. WSTĘP

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lesko na lata 2017-2023 (LPR) to dokument operacyjny wskazujący na potrzebę realizacji działań głównie w sferze społecznej oraz dodatkowo w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i gospodarczej. Realizacja działań pozwoli na niwelowanie zjawisk kryzysowych oraz wykorzystanie potencjałów na obszarze rewitalizacji. W konsekwencji pozwoli to na wyprowadzenie obszaru ze stanów kryzysowych, co pobudzi ich rozwój społeczno-gospodarczy, oddziaływujący w konsekwencji na całą gminę.

Proces przygotowania LPR poprzedziła diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Zarówno diagnoza gminy, jak i Lokalny Program Rewitalizacji zostały opracowane zgodnie z:

- Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.),
- Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.,
- Założeńmi Narodowego Planu Rewitalizacji 2022,
- Instrukcją Przygotowania Programów Rewitalizacji w Zakresie Wsparcia w Ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Jest on prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji to dokument operacyjny, który posłuży właścicielowi – władzom gminy, na uruchamianie mechanizmów oraz realizację przedsięwzięć mających na celu szczególny rodzaj interwencji.

Opracowanie LPR objęte zostało dofinansowaniem w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 zgodnie z umową nr RR.II.052.48.11.2016 z Województwem Podkarpackim z dnia 07.06.2017 r.

II. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH.

II.1. STREFA SPOŁECZNA

II.1.1. PODZIAŁ GMINY I MIASTA LESKO NA JEDNOSTKI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE

Diagnoza gminy i miasta Lesko została przedstawiona w podziale na 11 jednostek analitycznych gminy. Obszar został podzielony z uwzględnieniem powiązań przestrzenno-funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi obszarami. Poniżej znajduje się szczegółowe uzasadnienie wyznaczenia granic badanych jednostek analitycznych.

Tabela 1. Podział Gminy Lesko na jednostki przestrzenno-funkcjonalne

Nr jednostki	Ulice/miejscowości	Liczba ludności	Uzasadnienie
1	Al. Jana Pawła II, Bieszczadzka, Broniewskiego, Fredry, Jesionowa, Kwiatowa, Pieski Świat, Podgórska, Sanowa, Wiejska, Wierzbowa, Wolańska, Wspólna, Zasanie	763	Obszar stanowi północno-zachodnią część miasta Lesko. Wschodnia granica obszaru prawie w całości biegnie wzdłuż ul. J. Piłsudskiego (droga krajowa 84), natomiast pozostałe granice obszaru stanowią granice miasta. Główną drogą przebiegającą przez obszar jest Al. Jana Pawła II. Na terenie jednostki analitycznej 1 zlokalizowano Zespół Szkół Leśnych, LKS Sanovia, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej. Obszar o małym stopniu zurbanizowania. Na obszarze 1, w zurbanizowanej części, przeważa zabudowa jednorodzinna. Przez jednostkę przepływa rzeka San.
2	Wincentego Witosa, Stawowa, Przemysłowa, Piłsudskiego, Kochanowskiego, Akacyjna	403	Jednostka zlokalizowana jest w części północnej oraz centralnej miasta Lesko. Głównymi drogami przebiegającymi przez jednostkę są drogi powiatowe: Wincentego Witosa (2267R) oraz Stawowa (2227R). Na znacznej części terenu jednostki 2 znajdują się tereny przemysłowe oraz zabudowa handlowo-usługowa. Ponadto zlokalizowane są tam: Park Dworski, Szpital Powiatowy.
3	Ogrodowa, Osiedlowa, Piotra Kmity, Słowackiego, Smolki, Spacerowa, Szopena, Unii Brzeskiej, Widokowa, Zielona, Zygmunta Kaczkowskiego, Źródłana, Żeromskiego	2654	Obszar 3 położony jest na terenie południowo-wschodniej części miasta Lesko. Główną arterią na obszarze jest ul. Unii Brzeskiej (droga krajowa 84). Przeważa zabudowa wielorodzinna. Na terenie jednostki położone są obszary specjalnej ochrony: Dorzecze Górnego Sanu oraz Ostoja Góry Słonne.
4	Ulica 1000-lecia, Basztowa, Grunwaldzka, Berka Joselewicza, Kazimierza Wielkiego, Konopnickiej, Plac Konstytucji 3 Maja, Kościuszki, Krasickich, Łazienna, Mickiewicza, Moniuszki, Ossolińskich, Parkowa, Piłsudskiego, Wincentego Pola, Plac Pułaskiego, Rynek, Sienkiewicza, Słowackiego, Śliżyńskiego, Turystyczna,	1681	Wyszczególniona jednostka numer 4 stanowi ściśle centrum miasta i gminy Lesko pod względem lokalizacyjnym i funkcjonalnym. Główną arterią komunikacyjną jest ulica Piłsudskiego, przechodząca w Unii Brzeskiej, będąca drogą krajową nr 84 (przebieg Sanok – Lesko – Ustrzyki Dolne - Krościenko – Ukraina). W tym obszarze występuje zarówno zabudowa jednorodzinna jak i wielorodzinna. Większość najważniejszych obiektów użyteczności publicznej znajduje się w tym obszarze. Są to m.in. Ratusz, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe, Urząd Skarbowy, Dom

Nr jednostki	Ulice/miejscowości	Liczba ludności	Uzasadnienie
	Waryńskiego		Kultury, Synagoga, Kościół Rzymskokatolicki, Biblioteka Publiczna. Dodatkowo jest to obszar o dużym zagęszczeniu punktów usługowych, które zaspokajają najważniejsze potrzeby mieszkańców.
5	Bachława, Dziurdziów, Hoczew	1189	Obszar znajduje się w północno-zachodniej części gminy. Przez jednostkę przepływają rzeki San i Hoczewka. Na terenie jednostki głównymi drogami są: Wielka pętla bieszczadzka (droga wojewódzka nr 893) i Mała pętla bieszczadzka (droga wojewódzka nr 894) oraz droga powiatowa 2258R. Na obszarze dominuje zabudowa jednorodzinna. Znajdują się na nim także nieliczne usługi.
6	Bezmiechowa Dolna, Bezmiechowa Górna	758	Obszar dwóch miejscowości znajduje się w północno-wschodniej części gminy Lesko. Dwie miejscowości łączy droga powiatowa 2266, przy której znajduje się głównie zabudowa jednorodzinna. Jest to obszar o dużej powierzchni lasów i pól uprawnych o niskim stopniu zabudowania. W jednostce analitycznej znajduje się Szkoła Podstawowa, Akademicki Ośrodek Szybowcowy Politechniki Rzeszowskiej, Ochotnicza Straż Pożarna oraz dwie świetlice wiejskie. Obszar pod względem przestrzenno-funkcjonalnym stanowi jedną całość.
7	Jankowce, Glinne	912	Obszar znajduje się w wschodniej części gminy, bezpośrednio sąsiadując z miastem Lesko. Połączone są drogą powiatową nr 2267. Dominuje zabudowa jednorodzinna zlokalizowana wzdłuż najważniejszych arterii komunikacyjnych. Na terenie wyznaczonego obszaru znajduje się budynek OSP oraz świetlice wiejskie. Obszar pod względem przestrzenno-funkcjonalnym stanowi jedną całość.
8	Łączki, Weremień, Huzele	877	Obszar połączony jest drogą wojewódzką 893 biegnącą wzdłuż rzeki San, będącej naturalną granicą obszaru. Obszar słabo zurbanizowany o dominacji zabudowy jednorodzinnej. Północna granica wyznaczonego obszaru sąsiaduje bezpośrednio z miastem Lesko. Obszar pod względem przestrzenno-funkcjonalnym stanowi jedną całość.
9	Postolów, Łukawica	606	Obszar zlokalizowany w północno-zachodniej części gminy. Przez obszar przebiega droga krajowa nr 84. oraz droga powiatowa 2227R. Obszar zdominowany przez lasy i gospodarstwa rolne, o niskim stopniu zurbanizowania.
10	Manasterzec	525	Obszar położony na północy gminy Lesko. Główna arteria, przy której dominuje zabudowa jednorodzinna, to droga powiatowa 2265. Na terenie obszaru zlokalizowana jest Szkoła Podstawowa oraz świetlica wiejska. Większość obszaru stanowią górskie lasy i łąki.

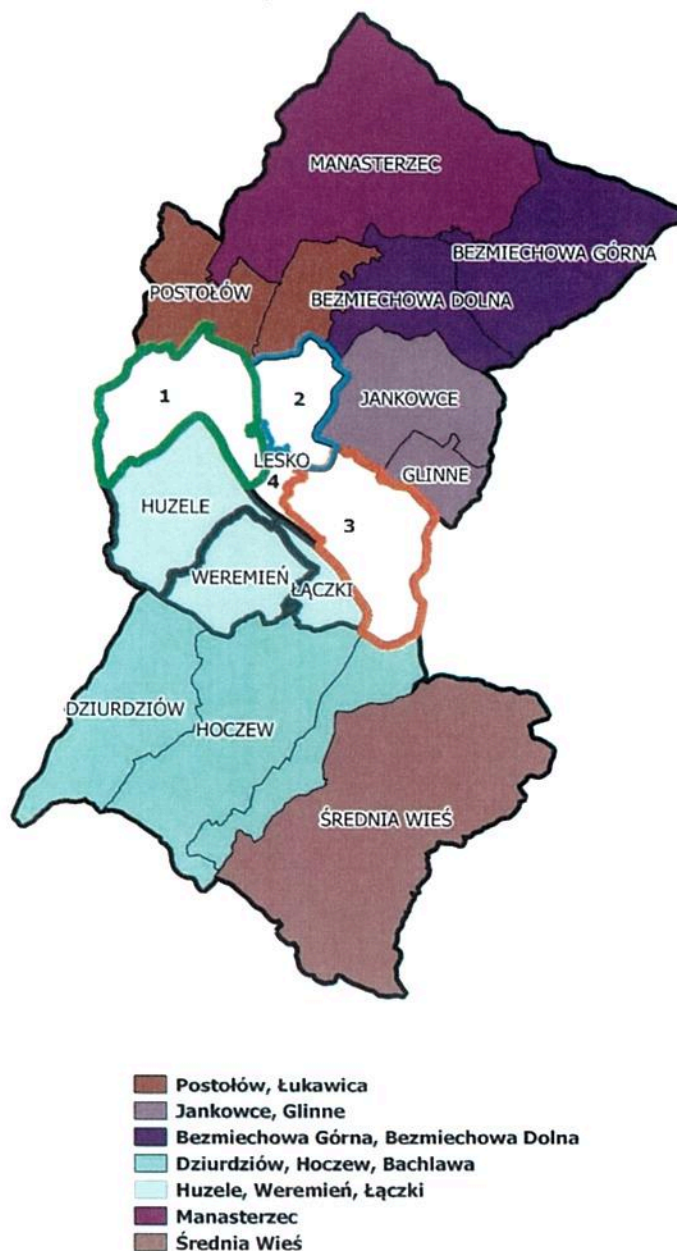

Nr jednostki	Ulice/miejscowości	Liczba ludności	Uzasadnienie
11	Średnia Wieś	1087	Obszar ten stanowi jedna miejscowość, przez którą przebiega droga wojewódzka 894. W obszarze dominuje zabudowa jednorodzinna. Zlokalizowany jest na jej obszarze Zespół Szkół Samorządowych, Remiza OSP oraz świetlica wiejska. Jest to obszar o charakterze rolniczym.

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 1. Podział Leska na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne

II.1.2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA GMINY

W 2016 roku gminę Lesko zamieszkiwało 11 455 osób. W stosunku do 2014 roku liczba mieszkańców gminy zmalała o 15 osób, co stanowi 0,13 % mieszkańców. Najliczniej zamieszkiwanym obszarem była jednostka analityczna nr 3 (2657 osoby), znajdująca się w granicach administracyjnych miasta Lesko. Dla porównania jednostką analityczną, w której mieszkała najniższa liczba mieszkańców, była jednostka nr 2 (403 mieszkańców).

Pod względem przedziałów wiekowych gminę Lesko w 2016 roku zamieszkiwało: 2015 osób w wieku produkcyjnym (17,59 % ogółu gminy), 7276 osób w wieku produkcyjnym (62,52 % ogółu gminy) i 2164 osób w wieku produkcyjnym (18,89 % ogółu gminy).

Tabela 2. Liczba ludności w gminie Lesko w 2014 i 2016 r.

Jednostka analityczna	Liczba ludności 2014	Wiek 2014 r			Liczba ludności 2016	Wiek 2016 r		
		przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny		przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
1	762	155	510	97	763	134	512	117
2	403	74	261	68	403	80	260	65
3	2657	458	1634	565	2653	433	1585	636
4	1682	253	1116	313	1682	273	1093	317
5	1196	266	758	172	1189	240	760	189
6	766	149	486	131	758	152	475	131
7	915	167	587	161	912	164	584	164
8	878	166	565	147	877	163	562	152
9	619	119	400	100	606	112	395	99
10	506	96	328	82	525	96	345	84
11	1089	177	719	193	1087	172	705	210
Gmina	11473	2080	7364	2029	11455	2019	7276	2164

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko

II.1.3. STAN I STRUKTURA BEZROBOCIA

W 2016 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Lesko wyniosła 840 osób co stanowiło 7,33% wszystkich mieszkańców gminy. Wśród tych bezrobotnych 486 osoby pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy (57,85% ogółu) a 511 osoby nie posiadały wykształcenia średniego (60,83% ogółu). W 2014 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 996 osób. Najwięcej z nich w przeliczeniu na 100 mieszkańców mieszkało w jednostce nr 8 (25,66) oraz nr 4 (12,96).

Najwięcej bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców mieszkało w obszarze nr 8 (14,03) oraz w obszarze nr 6 (13,98). Najkorzystniejsza sytuacja pod względem liczby bezrobotnych występuje w jednostce nr 11 (0,18). Dynamika zmian liczby osób bezrobotnych w latach 2014-2016 w całej gminie spadła (84,39). Wyszczególniając poszczególne jednostki analityczne największa dynamika zmian (sytuacja najmniej korzystna) występuje w jednostce nr 7 (217,54).

Najwięcej długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców mieszkało w jednostce nr 6 (7,92) oraz nr 8 (7,53).

Analiza liczby osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego wykazała, że najwięcej z nich w przeliczeniu na 100 mieszkańców mieszkało w jednostce nr 8 (7,98). Najniższy wskaźnik dotyczy obszaru nr 11 (0,18). Najwyższa dynamika zmian 2014-2016 dotyczy jednostki analitycznej nr 2 (116,95).

Tabela 3. Osoby bezrobotne w gminie Lesko w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.

Jednostki analityczne	Liczba bezrobotnych 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba długotrwale bezrobotnych 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego 2016	Dynamika zmian 2014-2016
1	8,65	91,67	5,64	76,79	6,68	98,08
2	11,54	110,71	6,58	70,67	8,56	116,95
3	3,88	63,19	2,56	79,07	2,41	95,52
4	8,86	68,35	4,97	76,96	4,40	92,50
5	6,90	190,70	3,70	81,48	3,95	114,63
6	13,98	170,97	7,92	83,33	7,65	84,06
7	13,60	217,54	6,69	70,11	7,68	78,65
8	14,03	54,67	7,53	77,65	7,98	71,43
9	4,13	35,71	3,47	80,77	4,29	89,66
10	2,67	46,67	2,29	92,31	2,86	83,33
11	0,18	14,29	0,09	-	0,18	0,00
Gmina	7,34	84,39	4,24	77,76	4,47	89,34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lesku

II.1.4. POMOC SPOŁECZNA I STRUKTURA UDZIELANYCH ŚWIADCZEŃ

Dane przedstawiające sytuację pomocy społecznej w gminie Lesko zostały wyszczególnione w podziale na 8 powodów, dla których przyzwano pomoc mieszkańcom gminy. Z powodu ubóstwa najwięcej osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców zamieszkiwało jednostkę nr 8 (5,47). Natomiast najmniej jednostkę nr 11, gdzie na 100 mieszkańców z powodu ubóstwa korzysta 0,11 mieszkańców. Dynamika zmian 2014 - 2016 w tym zakresie najwyższa była również w jednostce nr 8 (184,62). Kolejnym powodem była potrzeba ochrony macierzyństwa, która wystąpiła w 9 jednostkach analitycznych. Najwyższą wartość odnotowano w jednostce nr 2 (0,74). Dynamika zmian 2014-2016 tego wskaźnika jest najwyższa w jednostce nr 5 (200). Z powodu bezrobocia mieszkańcy gminy Lesko, również korzystają z pomocy społecznej. Najwięcej z nich mieszka w jednostce nr 8 (4,10) oraz w jednostce nr 2 (3,47). Natomiast dynamika zmian 2014-2016 jest najwyższa w jednostce nr 7 (257,14). Najwyższy wskaźnik dotyczący liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców również odnotowywane się w jednostce nr 8 (2,74), nieznacznie niższy wskaźnik dotyczy jednostki nr 6 (2,37). Najwyższa dynamika zmian 2014-2016 również dotyczy jednostki nr 8 (300). Długotrwała lub ciężka choroba jest kolejnym powodem. Najwyższy wskaźnik wystąpił w jednostce nr 8 (2,62), a najniższy w jednostce nr 11 (0,09). Dynamika zmian 2014-2016 w tym zakresie jest najwyższa w jednostce nr 2 (200) oraz 4 (176,19). W przypadku korzystania z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych najwyższy wskaźnik osiągnęła jednostka nr 2 (1,49), a najniższy jednostka nr 11 (0,09). Ze względu na przemoc w rodzinie najwięcej osób korzysta z pomocy w jednostce nr 8 (0,23), natomiast w przypadku trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego najwięcej osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców korzysta z pomocy w jednostce nr 1 (0,13)

Suma liczby mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w 2014 wyniosła 973 osób, najwięcej z nich mieszkało w jednostce nr 3 (210 osób) i nr 4 (155 osób).

Tabela 4. Korzystający z pomocy społecznej w gminie Lesko w przeliczeniu na 100 mieszkańców – dane na 2016 r.

Jednostka analityczna	Ubóstwo	Potrzeba ochrony macierzyństwa	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. dom.	Przemoc w rodzinie	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
1	3,54	0,13	2,49	2,23	1,70	1,18	0,00	0,13
2	3,47	0,74	3,47	2,23	1,49	1,49	0,00	0,00
3	1,88	0,11	1,79	1,34	1,28	0,15	0,06	0,04
4	2,74	0,30	2,35	1,87	2,20	0,71	0,15	0,06
5	1,18	0,17	1,09	1,09	0,93	0,25	0,00	0,08
6	1,98	0,13	1,58	2,37	0,79	0,53	0,00	0,00
7	2,30	0,11	1,97	0,88	1,21	0,44	0,00	0,00
8	5,47	0,34	4,10	2,74	2,62	0,91	0,23	0,11
9	3,30	0,17	1,82	1,49	1,49	1,32	0,17	0,00
10	1,71	0,00	1,33	1,14	0,95	0,19	0,00	0,00
11	0,09	0,00	0,00	0,09	0,09	0,09	0,00	0,00
Gmina	2,31	0,17	1,89	1,50	1,36	0,52	0,06	0,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesku

Tabela 5. Dynamika zmian 2014 - 2016 liczby osób korzystających z pomocy społecznej

Jednostka analityczna	Ubóstwo	Potrzeba ochrony macierzyństwa	Bezrobocie	Niepelnosp rawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opieki.- wych. i prowadzenia gosp. dom.	Przemoc w rodzinie	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
1	135,00	50,00	118,75	283,33	65,00	100,00	0,00	50,00
2	68,29	150,00	68,29	112,50	200,00	200,00	-	0,00
3	84,03	60,00	94,06	105,97	82,93	61,54	100,00	100,00
4	102,22	100,00	101,28	106,78	176,19	88,89	100,00	50,00
5	50,00	200,00	65,00	76,47	100,00	100,00	-	100,00
6	88,24	100,00	75,00	112,50	75,00	200,00	-	-
7	150,00	100,00	257,14	100,00	91,67	100,00	-	-
8	184,62	150,00	163,64	300,00	88,46	72,73	100,00	50,00
9	181,82	100,00	100,00	112,50	75,00	100,00	100,00	-
10	47,37	0,00	46,67	75,00	125,00	-	-	-
11	3,85	0,00	0,00	8,33	50,00	100,00	-	-
Gmina	92,66	86,96	90,04	111,69	97,50	98,36	87,50	55,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesku

II.1.5. BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW

W 2016 roku w gminie Lesko odnotowano przestępstwa z 4 powodów: uszkodzenie mienia, kradzież z włamaniem, kradzież oraz bójka i pobicia. Biorąc pod uwagę wskaźnik liczby przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców z powodu uszkodzenia mienia średnia dla gminy Lesko wyniosła 0,11. Wyszczególniając poszczególne jednostki analityczne najwyższy wskaźnik dotyczący uszkodzenia mienia odnotowano w jednostce nr 3 (0,29), natomiast w 6 jednostkach nie odnotowano tego typu zdarzeń w 2016 roku. Biorąc pod uwagę kolejny rodzaj przestępstwa jakim jest kradzież z włamaniem najwyższą wartość osiągnęła jednostka analityczna nr 9 (0,34). W przypadku kradzieży najwyższą wartość odnotowano w jednostce nr 10 (0,19). Warto zwrócić uwagę, że na 11 jednostek, które są objęte analizą nie wystąpiło ani jedno takie przestępstwo. Podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku bójki i pobicia, gdzie przestępstwo odnotowano jedynie w jednostce nr 6 (0,26).

Tabela 6. Liczba popełnionych w gminie Lesko przestępstw w podziale na rodzaje - 2016 r.

Jednostka analityczna	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców			
	uszkodzenie mienia	kradzież z włamaniem	kradzież	bójka i pobicia
1	0	0	0,13	0
2	0	0,25	0	0
3	0,29	0,09	0	0
4	0	0,09	0	0
5	0	0	0	0
6	0,13	0	0	0,26

7	0,22	0	0	0
8	0	0	0	0
9	0,17	0,34	0	0
10	0,19	0	0,19	0
11	0	0	0	0
Gmina	0,11	0,06	0,02	0,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lesku.

W gminie Lesko w 2016 roku założono łącznie 19 „Niebieskich Kart”. Założono je w prawie wszystkich jednostkach analitycznych, z pominięciem jednostki nr 6.

Biorąc pod uwagę wskaźnik liczby wydanych Niebieskich kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców średnia dla gminy Lesko wyniosła 0,17. Przekroczyło go prawie wszystkie jednostki analityczne, w których odnotowano założenie „Niebieskiej Karty”. Wyjątek stanowiła jednostka nr 3, 6 i 11. Najwyższy wskaźnik odnotowano w jednostce nr 4 (0,27), nr 1 (0,26) oraz nr 2 (0,25).

Tabela 7. Liczba „Niebieskich Kart” wydanych w gminie Lesko – dane na 2016 r.

Jednostka analityczna	Liczba wydanych „Niebieskich Kart” w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	0,26
2	0,25
3	0,09
4	0,27
5	0,17
6	0
7	0,22
8	0,23
9	0,17
10	0,19
11	0,09
Gmina	0,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy w Lesku.

II.1.6. EDUKACJA I POZIOM OŚWIATY

W gminie Lesko w 2016 roku działało 6 placówek oświatowych w sołectwach: Średnia Wieś, , Hoczew, Bezmiechowa Dolna, Manasterzec oraz w mieście Lesko (2 placówki oświatowe). Wśród nich można wyróżnić 3 szkoły podstawowe (miasto Lesko, Sołectwo Bezmiechowa Dolna i Manasterzec), 1 gimnazjum (miasto Lesko) i 2 zespoły szkół samorządowych (sołectwo Średnia Wieś i Hoczew).

Łącznie we wszystkich szkołach uczyło się 856 uczniów. Najliczniej uczęszczana była Szkoła Podstawowa im. Wincentego Pola w Lesku (404 uczniów) a najmniej licznie Szkoła Podstawowa Fundacji „Elementarz” im. Szybowników Polskich w Bezmiechowej Dolnej (33 uczniów).

Największym stopniem wyposażenia w komputery z dostępem do Internetu charakteryzowały się Szkoła Podstawowa Fundacji „Elementarz” im. Szybowników Polskich w Bezmiechowej Dolnej (57,58 komputerów z dostępem do Internetu na 100 uczniów) i Publiczne gimnazjum im. marszałka Józefa Piłsudskiego w Lesku (25,27 komputerów z dostępem do Internetu na 100 uczniów). Najgorzej pod względem wyposażenia szkół w komputery wypadła Szkoła Podstawowa im. Wincentego Pola w Lesku, gdzie na 100 uczniów przypadało 8,42 komputerów z dostępem do Internetu.

W 2016 roku w gminie Lesko 4 uczniów nie otrzymało promocji do następnej klasy. Byli to uczniowie Szkoły Podstawowej im. Wincentego Pola w Lesku (0,74 uczniów nieotrzymujących promocji na 100 uczniów) oraz Publicznego Gimnazjum im. Marszałka Piłsudskiego w Lesku (0,54).

Tabela 8. Liczba uczniów w szkołach, liczba komputerów z dostępem do Internetu oraz liczba uczniów nieotrzymujących promocji w 2016 r.

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów w szkole	Liczba komputerów z dostępem do Internetu w przeliczeniu na 100 uczniów	Liczba uczniów, którzy nie otrzymali promocji w przeliczeniu na 100 uczniów
1	Szkoła Podstawowa im. Wincentego Pola w Lesku	404	8,42	0,74
2	Publiczne Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Lesku	186	25,27	0,54
3	Zespół Szkół Samorządowych w Średniej Wsi	110	24,55	0,00
4	Zespół Szkół Samorządowych w Hoczwi	88	18,18	0,00
5	Szkoła Podstawowa Fundacji "Elementarz" im. Szybowników Polskich w Bezmiechowej Dolnej	33	57,58	0,00
6	Szkoła Podstawowa Fundacji „Elementarz”, Manasterzec	35	40,00	0,00
Gmina		856	157	18,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko

W 2016 roku najwyższe wyniki w egzaminie szóstoklasisty osiągnęła w części pierwszej Zespół Szkół Samorządowych w Hoczwi. Podobnie sytuacja przedstawia się w części drugiej egzaminu, gdzie ZS Samorządowych osiągnął najwyższy wynik spośród wszystkich szkół w gminie. Najniższe wyniki w części pierwszej egzaminu z 2016 roku osiągnęła Szkoła Podstawowa Fundacji "Elementarz" im. Szybowników Polskich w Bezmiechowej Dolnej, natomiast w części drugiej Szkoła Podstawowa Fundacji „Elementarz”, Manasterzec.

Tabela 9. Wyniki egzaminu szóstoklasisty

Lp.	Nazwa szkoły	Wynik egzaminu szóstoklasisty				
		2014	część pierwsza w 2015	część druga w 2015	część pierwsza w 2016	część druga w 2016
1	Szkoła Podstawowa im. Wincentego Pola w Lesku	27,13	66,20	73,90	57,00	67,00
2	Zespół Szkół Samorządowych w Średniej Wsi	-	-	-	-	-
3	Zespół Szkół Samorządowych w Hoczwi	25,00	70,60	75,40	66,00	69,00
4	Szkoła Podstawowa Fundacji "Elementarz" im. Szybowników Polskich w Bezmiechowej Dolnej	30,33	54,90	73,80	48,00	68,00
5	Szkoła Podstawowa Fundacji „Elementarz”, Manasterzec	30,80	61,80	64,20	64,00	45,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko.

II.1.7. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W gminie Lesko działało łącznie 50 organizacji pozarządowych, co daje wynik 0,44 organizacji na 100 mieszkańców. Pozytywnie na tle całej gminy odznacza się jednostka nr 1 i 4 leżące w granicach miasta Lesko, w których działa 1,04 oraz 1,05 organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Biorąc pod uwagę dynamikę zmian 2014-2016 można zauważyć, że w większości jednostek liczba organizacji nie uległa zmianie. W pozostałych, takich jak jednostka nr 2 i 4 nastąpił spadek liczby organizacji.

Tabela 10. Liczba organizacji pozarządowych i ich członków w gminie Lesko – dane na 2016 r.

Nr jednostki	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Dynamika zmian 2014-2016 liczby organizacji pozarządowych
1	1,05	100,00
2	0,62	71,43
3	0,19	100,00
4	1,04	89,74
5	0,17	100,00
6	0,53	100,00
7	0,44	100,00
8	0,11	100,00
9	0,50	100,00
10	0,38	100,00
11	0,28	100,00
Gmina	0,44	94,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko

II.1.8. FREKWENCJA WYBORCZA

Gmina Lesko w 2014 roku podzielona była na 12 obwodów wyborczych z czego 5 jest zlokalizowanych w mieście Lesko (1,2,3,4,11), 1 w sołectwie Jankowce (5), 1 w sołectwie Huzele (6), 1 w sołectwie Bezmiechowa Dolna (7), 1 w sołectwie Hoczew (8), 1 w sołectwie Manasterzec (9), 3 w sołectwie Średnia Wieś (10,12). Frekwencja dla gminy wyniosła w 2014 roku 47,58% (uprawnionych do głosowania było 9475 osób, wydano 4508 kart do głosowania). Najwyższa frekwencja wystąpiła w obwodzie 7 - Szkoła Podstawowa, Bezmiechowa Dolna 215 i wyniosła 52,54%. W obwodzie 12 nie było nikogo uprawnionego do głosowania dlatego frekwencja wyniosła tam 47,58%.

Tabela 11 Frekwencja wyborcza w obwodach wyborczych w gminie Lesko - dane na rok 2014

Nr obwodu	Obwód	Liczba wydanych kart	Frekwencja (%)
1	Szkoła Podstawowa, Lesko, ul. Smolki 2	588	49.83%
2	Przedszkole samorządowe Lesko, ul. Zygmunta Kaczkowskiego 26	615	47.09%
3	Bieszczadzki Dom Kultury, Lesko, ul. Piłsudskiego 1	581	45.39%
4	Publiczne Gimnazjum, Lesko ul. Kościuszki 7	509	47.66%
5	Remiza OSP, Jankowce 109B	380	51.08%
6	Świetlica Wiejska, Huzele 110,	317	45.16%
7	Szkoła Podstawowa, Bezmiechowa Dolna 215	321	52.54%
8	Zespół Szkół Samorządowych, Hoczew 157	357	48.31%

9	Szkoła Podstawowa, Manasterzec	350	47.30%
10	Zespół Szkół Samorządowych, Średnia Wieś 172	484	44.65%
11	Szpital Powiatowy, Lesko Kochanowskiego 2	6	28.57%
12	Zakład Karny u Uhercach Mineralnych - Oddział Zewnętrzny, Średnia Wieś 177	0	0%
Gmina		4508	47,58%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PKW.

II.1.9. KAPITAŁ SPOŁECZNY

Najwięcej osób korzystało w 2016 r. z głównego oddziału Powiatowej i Miejskiej Biblioteki w Lesku usytuowanego w Lesku. Było to 1923 aktywnych czytelników. Dużą popularnością cieszyły się również biblioteki w Średniej Wsi (302 aktywnych czytelników) i Hoczwi (202 aktywnych czytelników). Najmniej aktywnych czytelników było w filii w Łukawicy. Jeśli chodzi o liczbę osób korzystających z zajęć stałych w bibliotece to również najwięcej było ich w Lesku (3788). Warto zauważyć, że liczba osób korzystających z zajęć stałych przerosła liczbę aktywnych czytelników – podobnie było także w Bezmiechowej Dolnej, gdzie z zajęć korzystało 110 osób. Najmniejszym zainteresowaniem zajęciami stałymi w stosunku do liczby czytelników charakteryzowała się filia w Średniej Wsi. W Łukawicy natomiast zajęcia stałe nie odbywały się.

Tabela 12. Działalność Biblioteki Publicznej w Lesku w 2016 r.

Nr jednostki/ miejscowość	Biblioteka	Liczba aktywnych czytelników bibliotek	Liczba osób korzystających z zajęć stałych
6 - Bezmiechowa Dolna	Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Lesku Filia w Bezmiechowej Dolnej	94	110
5 - Hoczew	Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Lesku Filia w Hoczwi	202	105
9 - Łukawica	Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Lesku Filia w Łukawicy	43	-
11 - Średnia Wieś	Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Lesku Filia w Średniej Wsi	302	33
Lesko	Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Lesku	1923	3788

Źródło: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Lesku.

II.2. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

II.2.1. POŁOŻENIE I STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY

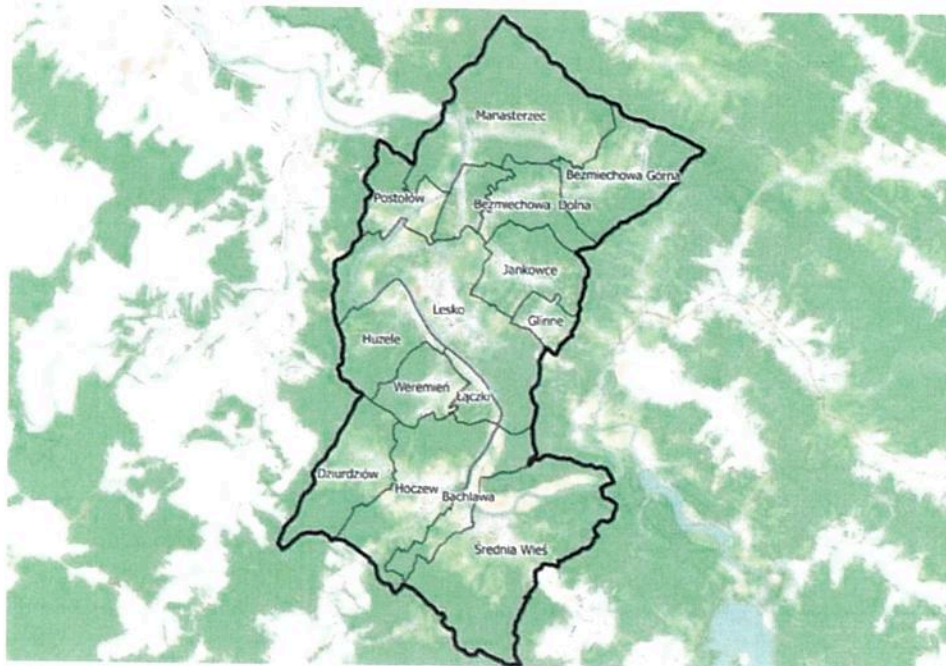
Gmina Lesko to gmina miejsko – wiejska, położona w powiecie leskim w województwie podkarpackim. Posiada powierzchnię 111,153 km² i w 2016 roku była zamieszkiwana przez 11455 osób. Gmina graniczy od północy z gminą Sanok i Tyrawa Wołoska, od północnego – wschodu z gminą Olszanica, od południa z gminą Baligród, od wschodu z gminą Solina i od zachodu z gminą Zagórz.

W skład gminy wchodzi 14 sołectw: Bachława, Bezmiechowa Dolna, Bezmiechowa Górna, Dziurdziów, Glinne, Hoczew, Huzele, Jankowce, Łączki, Łukawica, Manasterzec, Postołów, Średnia Wieś i Weremień oraz miasto Lesko położone w jej centralnej części.

Miasto położone na prawym brzegu Sanu, na pograniczu Bieszczadów i Pogórza Przemyskiego. Przebiega przez nie droga krajowa nr 84 na trasie Sanok – Krościenko.

Rysunek 2. Granice gminy Lesko

Źródło: opracowanie własne

II.2.2. ZABYTKI

W gminie Lesko w 2015 roku zlokalizowano 158 zabytkowych obiektów architektury, 12 cmentarzy zabytkowych, 8 parków zabytkowych i 9 zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru.

Najwięcej zabytkowych obiektów architektury znajdowało się w mieście Lesko - 94 co stanowi 59,49% wszystkich zabytków. Wśród nich był m. in. ratusz oraz obelisk Tadeusza Kościuszki.

W 8 sołectwach i mieście Lesko łącznie znajdowało się 12 cmentarzy zabytkowych, Najwięcej z nich - 4 - w mieście Lesko. W innych sołectwach znajdował się 1 zabytkowy cmentarz.

Łącznie na terenie gminy Lesko zlokalizowano 8 parków zabytkowych w sołectwie: Dziurdziów, Bezmiechowa Górna, Jankowce oraz w mieście Lesko - 5 parków.

Wyodrębniono także zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków - 9. Najwięcej w mieście Lesko - 3 - pochodzące m.in. ze średniowiecza.

Ogólna ocena stanu technicznego zabytków dokonana przez pracowników Urzędu Gminy i Miasta Lesko wynosi 3,13. Najniższą oceną charakteryzują się zabytki na terenie miasta Lesko (ocena 2) oraz w Bezmiechowej Dolnej (ocena 2).

Tabela 13. Zabytki w gminie Lesko - dane na rok 2015

Miejscowość	Zabytkowe obiekty architektury		Cmentarze zabytkowe	Parki zabytkowe		Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru	Ocena stanu technicznego zabytków/ średnia ocena
	Ilość	Najważniejsze zabytki		Ilość	zabytki		
Bachława	2	krzyż przydrożny, kapliczka	0	0		1	3
Bezmiechowa Dolna	6	dom drewniany	0	0		0	2
Bezmiechowa Górna	2	dom, cerkiew	1	1		0	3
Dziurdziów	3	cerkiew, dom murowany	1	1	dwór	0	4
Glinne	2	dom drewniany	0	0		1	4

Hoczew	14	stodoła i stajnia, spichlerz, zajazd	1	0		1	3
Huzele	9	dom drewniany	0	0		1	3
Jankowce	4	dom, stodoła	1	0		0	3
Łączki	4	kaplica, dom ludowy	0	0		0	4
Łukawica	2	kapliczki	0	0		1	4
Manasterzec	6	kapliczka, brama cmentarna	1	0		1	3
Postolów	0	-	1	0		0	3
Średnia Wieś	10	dom, kaplica cmentarna	1	1	fortyfikacje naziemne	0	3
Weremień	-	-	1	0		0	3
Lesko	94	ratusz, dom - pawilon handlowy, obelisk Tadeusza Kościuszki, d. świątynia ormiańska, synagoga	4	5	Zamek, fortyfikacje, pomnik, dwór, kaplica	3	2
Gmina		158	12		8	9	3,13

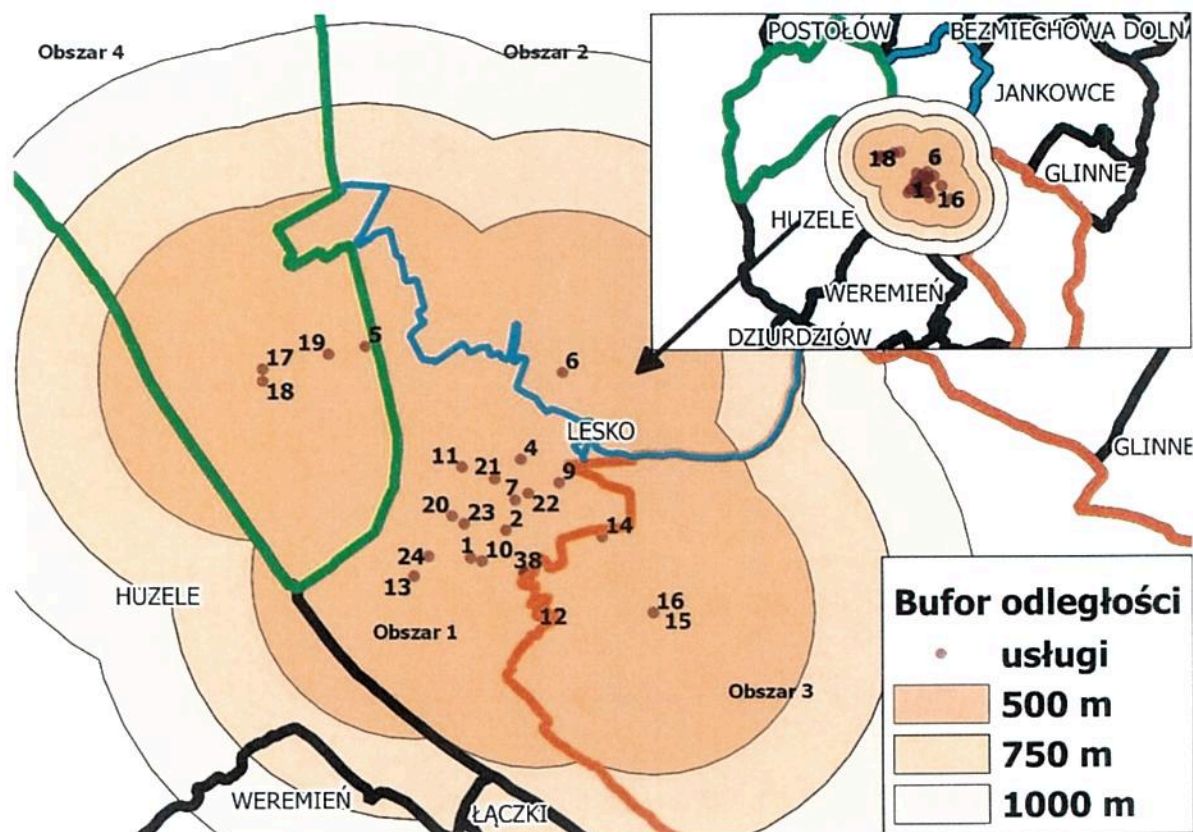
Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Przemyślu - delegatura w Krośnie. Ocena 1-stan techniczny zły, ocena 5-bardzo dobrze.

II.2.3. DOSTĘP DO PODSTAWOWYCH USŁUG SPOŁECZNYCH

Analiza dostępności do podstawowych usług społecznych dotyczyła najistotniejszych form usług, które służą do zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców gminy Lesko. Wzięto pod uwagę usługi edukacyjne, zdrowotne, kulturalno-rekreacyjne i inne. Zlokalizowano powyższe usługi na mapach, a następnie utworzono bufor, które nakreśliły dostępność do konkretnego punktu w odległości 500, 750 i 1000 metrów. Pierwsza z map przedstawia koncentrację wszystkich wyszczególnionych usług na terenie miasta Lesko. Kolejna mapa przedstawia rozmieszczenie usług we wszystkich pozostałych miejscowościach gminy Lesko.

Rysunek 3. Dostęp do podstawowych usług na terenie miasta Lesko

Źródło: opracowanie własne

Usługi w mieście Lesko skupione są w centralnej części miasta. Ocena stanu technicznego jest bardzo zróżnicowana. Najgorzej został oceniony budynek Komendy Powiatowej Policji, Amfiteatr oraz Synagoga.

Tabela 14. Usługi podstawowe wraz z oceną techniczną obiektów

Numer usługi na mapie	Usługa	Ocena stanu technicznego (skala 1-5)*
1	Urząd Miasta i Gminy	4
2	Ratusz	5
3	Starostwo Powiatowe	4
4	Komenda Powiatowa Policji	2
5	Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Lesku	3
6	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej - Szpital Powiatowy	3
7	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej - Przychodnia	4
8	Urząd Skarbowy	4
9	Powiatowy Urząd Pracy	4

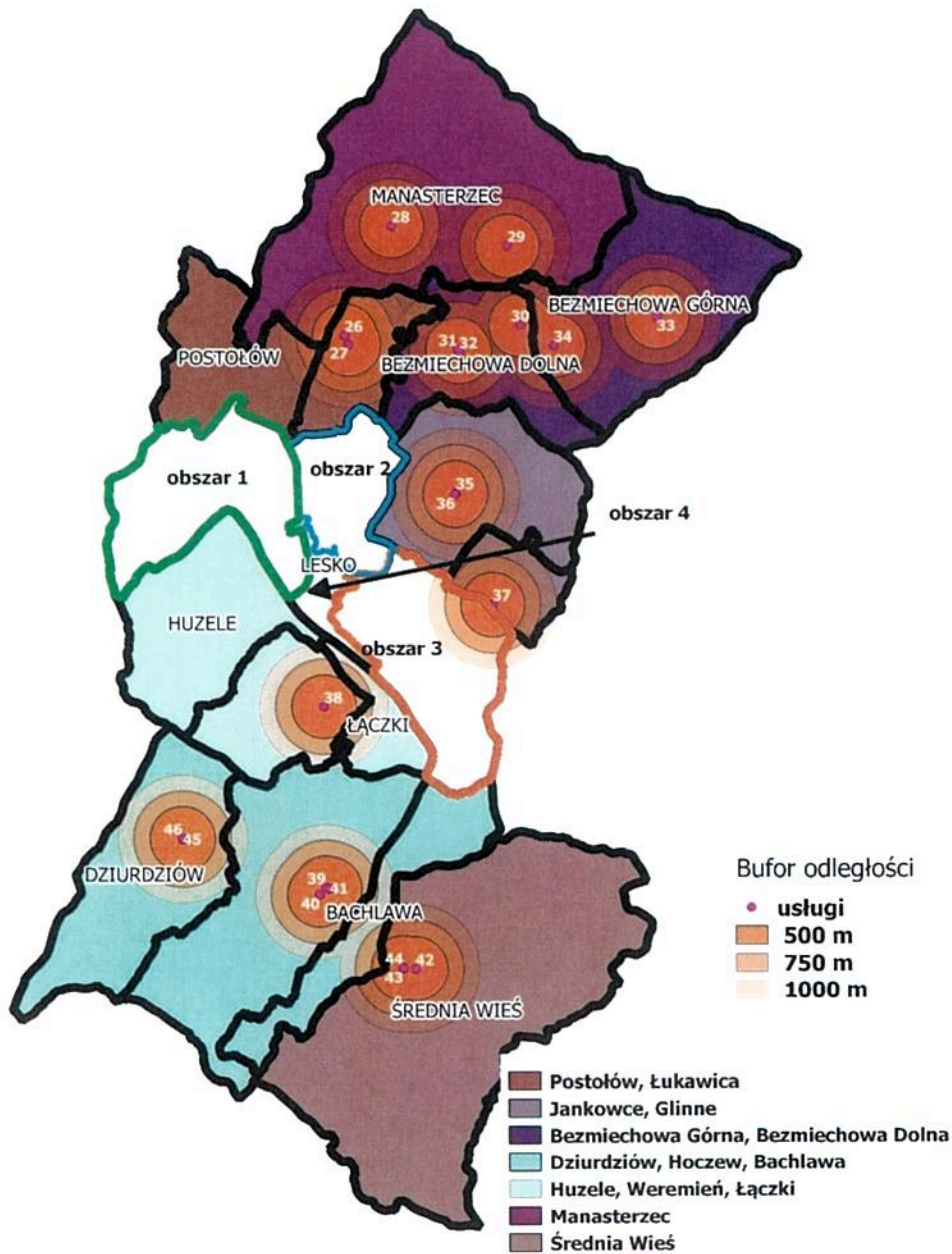
10	Urząd Pocztowy	4
11	Sąd Rejonowy w Lesku	4
12	Prokuratura Rejonowa	3
13	Amfiteatr	1
14	Przedszkole Samorządowe im. Misia Uszatka	5
15	Szkoła Podstawowa im. W. Pola	5
16	Boisko Orlik 2012 przy Szkole Podstawowej	4
17	Kompleks Sportowo - Rekreacyjny	5
18	Euroboisko	5
19	Stadion Miejski	3
20	Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna	4
21	Biblioteka Pedagogiczna	3
22	Synagoga	2
23	Bieszczadzki Dom Kultury	3
24	Środowiskowy Dom Samopomocy im. Ks. Ludwika Palucha	4

Źródło: opracowanie własne. *- ocena dokonana przez pracowników Urzędu Miasta i Gminy Lesko; 5-bardzo dobry stan techniczny, 1-bardzo zły stan techniczny

Rysunek 4. Lokalizacja podstawowych usług we wszystkich miejscowości z pominięciem Leska¹

Źródło: opracowanie własne

¹ Oznaczenie numeracji od 26 do 46 znajduje się w tabeli nr 15

Biorąc pod uwagę rozmieszczenie usług w pozostałych jednostkach nie wchodzących w skład miasta Lesko, możemy zauważyć, że w większości jednostek usługi są rozmieszczone w ich centralnych częściach.

Tabela 15. Usługi podstawowe w sołectwach gminy Lesko

Numer usługi na mapie	Usługa	Ocena stanu technicznego
26	Centrum Kultur Pogranicza	5
27	Remiza OSP	2
28	Szkoła Podstawowa Fundacji "ELEMENTARZ"	3
29	Świetlica wiejska	4
30	Szkoła Podstawowa Fundacji "ELEMENTARZ" im. Szybowników Polskich	4
31	Świetlica wiejska	3
32	Remiza OSP	3
33	Świetlica wiejska	3
34	Boisko piłkarskie	5
35	Świetlica wiejska	1
36	Remiza OSP	3
37	Świetlica wiejska	4
38	Świetlica wiejska	4
39	Zespół Szkół Samorządowych	4
40	Dom Ludowy	4
41	Boisko wielofunkcyjne w Hoczwi	4
42	Zespół Szkół Samorządowych	4
43	Świetlica wiejska	4
44	Remiza OSP	2
45	Świetlica wiejska	5
46	Remiza OSP	4

Źródło: opracowanie własne

II.2.4. PRZESTRZENIE PUBLICZNE

Na terenie gminy Lesko wyszczególniono 10 przestrzeni publicznych. Najwięcej z nich (4) znajdują się w jednostce nr 4, następnie w jednostce 3, gdzie są 3 przestrzenie publiczne. Pozostałe przestrzenie są zlokalizowane w jednostce nr 6, 10 i 5. Stan techniczny większości przestrzeni został oceniony jako dobry. Jedynie przestrzeń Źródłka w obszarze nr 3 została oceniona jako 2.

Tabela 16. Liczba i rodzaje przestrzeni publicznej wraz z oceną stanu technicznego

Nr jednostki	Miejscowość	Rodzaj przestrzeni publicznej	Powierzchnia przestrzeni publicznej m ²	Adres/działka ewidencyjna	Ocena stanu skala 1-5*
4	Lesko	Zabytkowy park miejski	68903	ul. Krasickich 7, dz. nr 867/4	4
		Planty	7411	ul. Plac Konstytucji 3-go Maja, dz. nr 681/2	3
		Siłownia plenerowa	248	ul. W. Pola, dz. nr 619/3, 622, 623/1	5
		Siłownia plenerowa	219	ul. Krasickich 1, dz. nr 867/4	5
3	Lesko	Źródłka	3463	ul. Źródłana, dz. nr 238/1, 483/1, 239/2, 237/5	2
		Siłownia plenerowa	184	ul. Smolki, dz. nr 1068/11	5
		Plac Zabaw przy Szkole Podstawowej	360	ul. Smolki 2, dz. nr 1087/5	4
6	Bezmiechowa Dolna	Plac zabaw Przy Szkole Podstawowej	2888	Bezmiechowa Dolna 215, dz. nr 262	4
10	Manasterzec	Plac Zabaw przy Szkole Podstawowej	1663	Manasterzec 18, dz. nr 185/2	4
5	Hoczew	Plac Zabaw przy Zespole Szkół Samorządowych	2442	Hoczew 157, dz. nr 715	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Lesko. *-ocena 5 – bardzo dobry stan techniczny, ocena 1-zły stan techniczny

II.2.5. DROGI DO REMONTU

O stanie infrastruktury technicznej świadczy między innymi stan techniczny dróg. Na terenie gminy 2,076 km dróg zakwalifikowano do remontu (w przeliczeniu na 100 mieszkańców 0,02km). Najwięcej kilometrów dróg do remontu znajduje się w jednostce nr 6 (0,81) oraz jednostce nr 5 (0,43). W jednostkach 2,3,4 oraz 10 nie zaklasyfikowano dróg nadających się do remontu.

Tabela 17. Długość dróg do remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Nr jednostki	Długość dróg do remontu w 2016 roku (km) w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	0,04
2	0
3	0
4	0
5	0,43
6	0,81
7	0,09
8	0,16
9	0,5

10	0
11	0,04
Gmina	0,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Lesko

II.3. SFERA TECHNICZNA

II.3.1. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W 2016 r. gminie Lesko 12,96 budynków na 100 mieszkańców posiadało przyłącza do sieci kanalizacyjnej. Najwięcej budynków posiadających przyłącza w przeliczeniu na 100 mieszkańców znajdowało się na obszarze jednostki analitycznej nr 8 (25,31). Żadnych przyłączy do sieci kanalizacyjnej nie było na terenie jednostek nr 5 i 11. Od 2014 r. wartość wskaźnika dla wszystkich jednostek wzrosła. Najwyższą dynamiką zmian charakteryzowała się natomiast jednostka nr 1 (107,19).

Tabela 18. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 i 2016 wraz z dynamiką zmian

Nr jednostki	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w 2014	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w 2016	Dynamika zmian 2014-2016
1	20,05	21,49	107,19
2	15,88	16,63	104,69
3	6,86	7,16	104,40
4	12,43	12,91	103,83
5	0,00	0,00	0,00
6	22,03	22,43	101,80
7	21,93	22,26	101,50
8	24,40	8	103,74
9	22,11	22,61	102,24
10	21,33	21,71	101,79
11	0,00	0,00	0,00
Gmina	12,53	12,96	103,41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko

Na terenie gminy Lesko w 2016 r. funkcjonowało 13,99 przyłączy do sieci gazowej j na 100 mieszkańców. Na obszarze jednostki nr 8 najwięcej budynków posiadało przyłącza do sieci gazowniczej (20,41). W najgorszej sytuacji byli zaś mieszkańcy jednostki nr 3, gdzie znajdowało się jedynie 6,76 przyłączy do sieci gazowej. Wartości wskaźnika dla gminy oraz poszczególnych jednostek nie zmieniły się od 2014 r.

Tabela 19. Liczba przyłączy do sieci gazowniczej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 i 2016 wraz z dynamiką zmian

Nr jednostki	Liczba przyłączy do sieci gazowej na 100 mieszkańców w 2014	Liczba przyłączy do sieci gazowej j na 100 mieszkańców w 2016	Dynamika zmian 2014-2016
1	19,27	19,27	100
2	12,41	12,41	100
3	6,76	6,76	100
4	10,14	10,14	100
5	18,00	18,00	100

6	17,02	17,02	100
7	18,20	18,20	100
8	20,41	20,41	100
9	16,34	16,34	100
10	16,57	16,57	100
11	16,65	16,65	100
Gmina	13,99	13,99	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko

Gmina Lesko w 2016 r. posiadała 7,61 przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Na obszarze jednostki nr 1 wartość wskaźnika wyniosła 20,97, co było najwyższym wynikiem w skali gminy. Podobnie w przypadku dynamiki zmian, również dla jednostki nr 1 odnotowano najwyższą wartość wskaźnika (107,38). Natomiast na terenie jednostek 5,6,8,10 nie znajdowały się żadne budynki, które posiadałyby przyłącza do sieci wodociągowej.

Tabela 20. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 i 2016 wraz z dynamiką zmian

Nr jednostki	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w 2014	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w 2016	Dynamika zmian 2014-2016
1	19,53	20,97	107,38
2	12,66	13,40	105,88
3	5,46	5,73	104,83
4	10,47	11,18	106,82
5	0,00	0,00	0,00
6	0,00	0,00	0,00
7	0,00	13,16	100,00
8	0,00	0,00	0,00
9	8,75	9,24	105,66
10	0,00	0,00	0,00
11	12,33	13,06	105,97
Gmina	6,18	7,61	123,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko

II.3.2. CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW BUDOWLANYCH

W 2016 r. na terenie gminy Lesko mieściło się 18 obiektów użyteczności publicznej, które spełniały standardy dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Najwięcej tego typu obiektów było zlokalizowanych na obszarze jednostki nr 4 (7). Obiekty użyteczności publicznej dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych nie znajdowały się na obszarze jednostki nr 5, 8, 10.

Tabela 21. Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób niepełnosprawnych w 2016 r.

Nr jednostki	Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób niepełnosprawnych w 2016 r.
1	3
2	1

3	3
4	7
5	0
6	1
7	1
8	0
9	1
10	0
11	1
Gmina	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko

W 2016 r Lesko posiadało 17 mieszkań komunalnych i socjalnych w. Ich łączna powierzchnia wynosiła 7325,72 m². Najwięcej z nich znajdowało się na obszarze jednostki nr 4 (11). Na obszarze jednostek nr 5,6,7,8,9 nie było żadnych mieszkań tego typu. Ponadto pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Lesko dokonali oceny stanu technicznego mieszkań komunalnych i socjalnych. Skala ocen wyniosła od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało stan najgorszy, zaś 5 najlepszy. Najgorzej oceniono mieszkanie zlokalizowane na terenie jednostki nr 1 (1). Średnia ocena stanu pozostałych mieszkań komunalnych i socjalnych w pozostałych jednostkach wyniosła ok. 4.

Tabela 22. Liczba i powierzchnia mieszkań komunalnych i socjalnych w 2016 r. wraz z oceną stanu technicznego

Nr jednostki	Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych w 2016 r.	Suma powierzchni [m ²]	Średnia ocena stanu technicznego
1	1	628,23	1
2	1	395	4
3	2	240,37	4
4	11	5837,32	4,2
5	0	0	0
6	0	0	0
7	0	0	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	1	120	4
11	1	104,8	4
Gmina	17	7325,72	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko

II.4. STREFA GOSPODARCZA

II.4.1. PODMIOTY REGON

W 2016 r. w gminie Lesko funkcjonuje 618 podmiotów gospodarczych z rejestru REGON (w przeliczeniu na 100 osób wskaźnik ten wynosi 5,40). Najwięcej podmiotów w przeliczeniu na 100 mieszkańców funkcjonuje w jednostce nr 4 znajdującej się w granicach administracyjnych miasta Lesko (9,45). Z kolei najmniej podmiotów funkcjonuje w jednostce nr 5 (3,54).

Tabela 23. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON – dane na 2016 r.

Jednostka analityczna	Liczba podmiotów REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	6,95
2	5,95
3	4,52
4	9,45
5	3,54
6	4,53
7	4,50
8	5,35
9	5,06
10	4,59
11	3,97
Gmina	5,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko

II.5. SFERA ŚRODOWISKOWA

II.5.1. AZBEST

W gminie Lesko średnio w przeliczeniu na 100 mieszkańców stwierdzono występowanie azbestu na 5,05 działkach. Spośród badanych jednostek najgorsze wyniki odnotowano w jednostce nr 5, gdzie na 100 mieszkańców przypadało 12,48 takich działek. W jednostce nr 2 nie zidentyfikowano działek, na których występuje azbest. Warto również zwrócić uwagę, że w jednostce nr 3 i 4 liczba działek w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest bardzo niewielka.

Tabela 24. Liczba działek, na których stwierdzono występowanie wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku

Nr jednostki	Liczba działek z azbestem na 100 mieszkańców
1	2,88
2	0
3	0,60
4	0,59
5	12,48
6	10,38
7	8,99
8	2,29
9	7,24
10	8,80
11	10,23
Gmina	5,05

Źródło: opracowanie własne

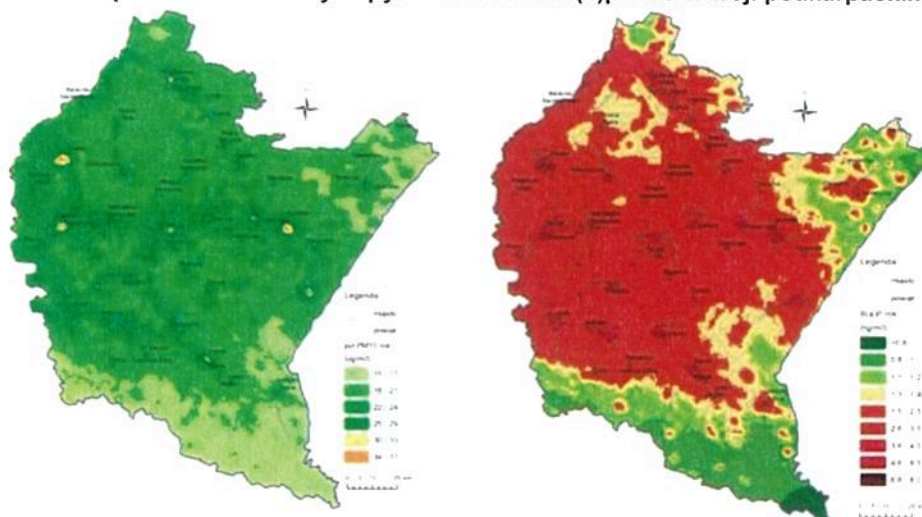
II.5.2. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

Poziom jakości powietrza zależy od stężenia zawartych w nim związków, a szczególnie pyłów zawieszonych PM10 i PM2.5 oraz benzo(a)pirenu. Związki te mają bezpośredni wpływ rozwijanie się chorób układu oddechowego, chorób skórnych ale także nowotworów. Ponadto PM10 utrudnia roślinom przeprowadzanie fotosyntezy i produkcję tlenu.

Z map na rysunku 12 można odczytać informację, że stężenie pyłu PM 10 w gminie Lesko było na poziomie nieprzekraczalności norm – kolor zielony 18-21 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$). Gorzej przedstawiała się sytuacja odnosząca się do ilości benzo(a)pirenu w powietrzu. Gmina Lesko znajduje się obszarze koloru pomarańczowego – 2,6 – 3,5 (ng/m^3).

Rysunek 5 Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 i benzo(a)pirenu w woj. podkarpackim w 2016 r

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016” WIOŚ w Rzeszowie, kwiecień 2017 r.

Takie stężenie benzo(a)pirenu jest skutkiem tzw. niskiej emisji przede wszystkim wskutek spalania węgla, w mniejszym stopniu – śmieci. W gminie Lesko według wyżej wymienionego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Leskiego ok. 95% instalacji ciepłowniczych jest opalanych węglem. Paliwo gazowe lub olejowe stosują tylko nieliczne jednostki sektora użyteczności publicznej. Jest to efekt małej ilości przyłączy gazowniczych do budynków.

II.5.3. MONITORING HAŁASU

W gminie Lesko na terenie miasta Lesko w 1999 roku WIOS w Rzeszowie przeprowadził monitoring hałasu. wzdłuż drogi krajowej nr 84 relacji Lesko – Krościenko – Gr. Państwa. Punkty pomiarowe znajdowały się na 5 ulicach miasta, zmierzono dopuszczalny równoważny poziom dźwięku A [dB/A]. Wyniki badań przedstawia tabela nr 13. Wynika z niej, że we wszystkich punktach pomiarowych nastąpiło przekroczenie dopuszczalnych norm hałasu – największe na ulicy Unii Brzeskiej. Biorąc pod uwagę aktualne uwarunkowania komunikacyjne gminy Lesko (przejście graniczne w Krościenku) należy przypuszczać, że wyniki te na dzień dzisiejszy uległy by pogorszeniu.

Tabela 25. Wyniki badań hałasu komunikacyjnego na terenie miasta Lesko – dane na rok 1999

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Rodzaj nawierzchni	Dopuszczalny równoważny poziom dźwięku [dB/A]	Leq [dB/A]	Natężenie ruchu pojazdów/godz.	
					suma	sam. cięż.
1.	Rynek	asfalt	60	70,7	398	25
2.	ul. Unii Brzeskiej	asfalt	60	71,4	423	25
3.	ul. Piłsudskiego	asfalt	60	70,6	402	20
4.	ul. Bieszczadzka	asfalt	60	67,6	264	7
5.	ul. Unii Brzeskiej	asfalt	60	71,7	333	21
6.	ul. Słowackiego	asfalt	60	68,2	101	4
7.	ul. Waryńskiego	asfalt	60	66,1	82	3
8.	ul. Moniuszki	asfalt	60	65,3	103	1

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Leskiego

II.5.4. GOSPODARKA LEŚNA

W gminie Lesko w skład zasobu leśnego wchodzi Lasy Gminne, Lasy Państwowe oraz lasy właścicieli prywatnych. Łącznie jest ich 5436,76 ha. Najwięcej z nich znajduje się pod nadzorem Państwa – 4134,86 ha co stanowi 76,05% wszystkich lasów. Najmniej stanowią lasy właścicieli prywatnych 398 ha w tym Miasta Lesko - 19 ha i Gminy Lesko 349 ha.

Lasów gminnych nie ma jedynie w dwóch sołectwach – Bezmiechowej Górnej i Postołowie. Największą powierzchnię – 223,43 ha posiadają lasy gminne w sołectwie Dziurdziów. Stanowią one 24,72% wszystkich lasów gminnych. W mieście Lesko powierzchnia lasów gminnych wynosi 10,50 ha.

Tabela 26. Powierzchnia lasów gminnych w gminie Lesko – dane na rok 2016

Miejscowość/ulice	Powierzchnia Lasów Gminnych (ha)
Bachława	56,85
Bezmiechowa Dolna	32,49
Bezmiechowa Górna	-
Dziurdziów	223,43
Glinne	5,80
Hoczew	199,58
Huzele	50,32
Jankowce	16,27
Łączki	19,82
Łukawica	24,38
Manasterzec	97,32
Postołów	-
Średnia Wieś	137,40
Weremień	29,74
Lesko	10,50
Gmina Lesko	903,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Lesko (Gminnego Referatu Gospodarki Przestrzennej, Nieruchomości i Ochrony Środowiska).

II.5.5. OCHRONA PRZYRODY

W gminie Lesko występuje 5 form ochrony przyrody: Park krajobrazowy, rezerваты, Obszary Natura 2000 (Obszar Specjalnej Ochrony, Specjalne Obszary Ochrony) i pomniki przyrody.

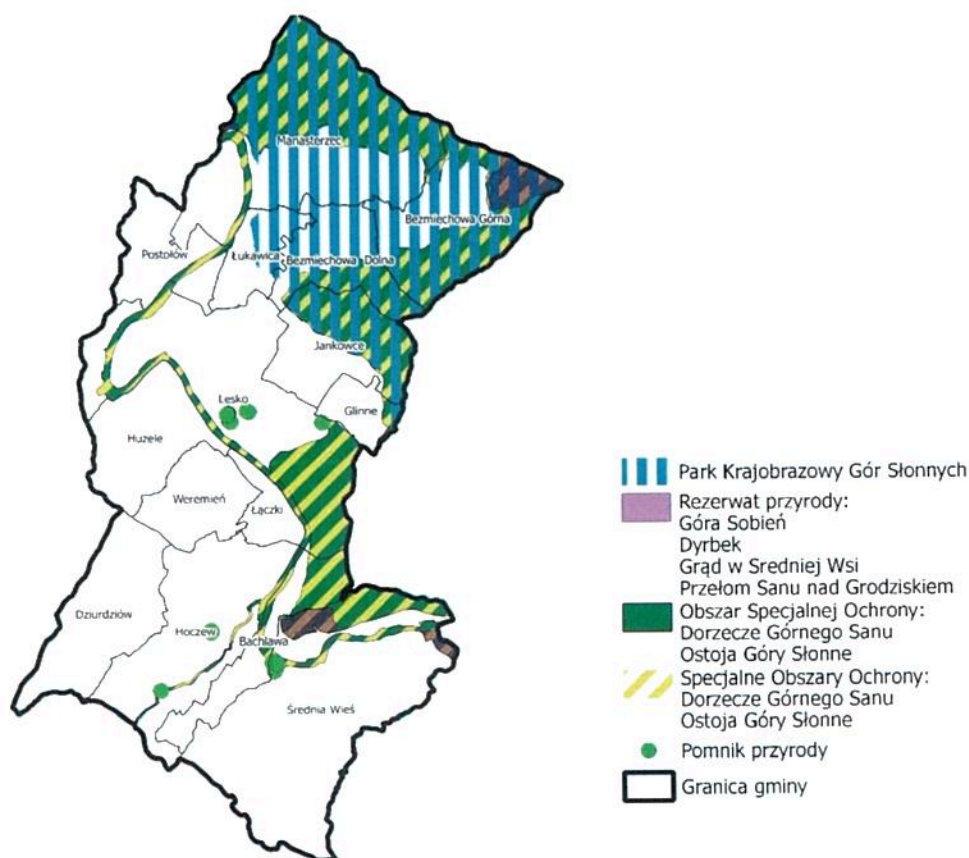
W Lesku występuje 13 pomników przyrody, w sołectwie Glinne 1, w sołectwie Hoczew 3 i w sołectwie średnia wieś 13.

Przez teren gminy przebiega Park Krajobrazowy Gór Słonnych o pow. 30, 831 km². Przebiega on przez sołectwa: Manasterzec, Bezmiechowa Dolna, Bezmiechowa Górna, Łukawica, Jankowce i Glinne.

Występują także 4 rezerваты przyrody: Góra Sobień (sołectwo Manasterzec), Dyrbek (sołectwo Bezmiechowa Górna), Grąd w Średniej Wsi (sołectwo Średnia Wieś), przełom Sanu nad Grodziskiem (sołectwo Bachława).

W gminie Lesko występują także obszary Natura 2000, zarówno ochrony siedlisk (Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk) jak i ptaków (Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków). Obszary te w gminie Lesko się pokrywają. W ich skład wchodzi obszary: Dorzecze Górnego Sanu, Ostoja Góry Słonne. Każdy z nich zawiera powierzchnię 29,359 km².

Rysunek 6. Obszary ochrony przyrody - dane na rok 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z portalu internetowego Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

II.6. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

II.6.1. METODYKA BADANIA

W dniach od 20 lutego 2017 do 31 marca 2017 roku przeprowadzone zostało badanie ankietowe w ramach projektu opracowanie i przyjęcie do realizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lesko na lata 2017-2023”. Badanie było realizowane za pomocą techniki:

- a. papierowych kwestionariuszy do samodzielnego wypełniania PAPI (ang. Paper and Pencil Interview).

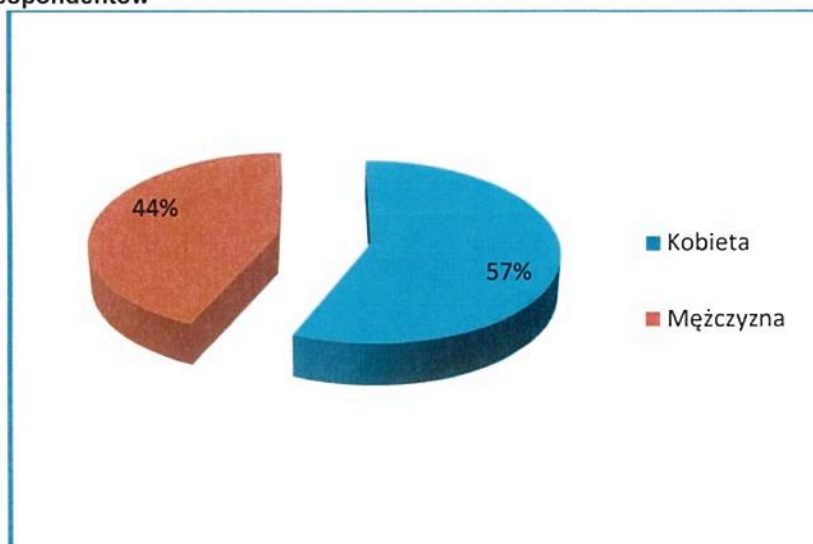
Ankiety wypełniło 217 osób².

Celem badania było poznanie opinii mieszkańców Gminy Lesko na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji problemowych obszarów gminy oraz oczekiwanych działań mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze.

II.6.2. PRÓBA

W badaniu wzięło udział łącznie 217 osób, wśród których przeważały kobiety (57%). Jeśli chodzi o wiek, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25-44 lat (43,50%). Na kolejnych miejscach znalazły się osoby w przedziale wiekowym 45-64 lat (33,30%), osoby w wieku 65 i więcej stanowiły (12,50%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby poniżej 20 roku (2,40%). Pełna informacja o cechach demograficznych respondentów została zaprezentowana na wykresach poniżej.

Wykres 1. Płeć respondentów

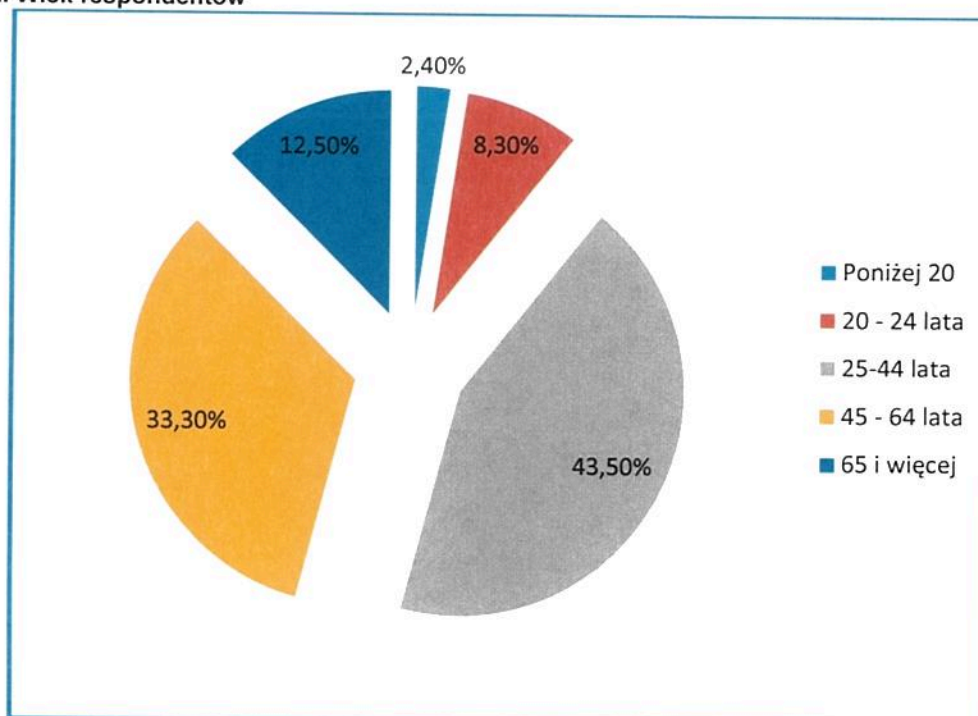

Źródło: Badanie ankietowe

² Badanie to należy traktować jako materiał uzupełniający do analiz statystycznych prowadzonych dla obszaru gminy i obszaru, który zostanie wyznaczony jako zdegradowany i rewitalizacji.

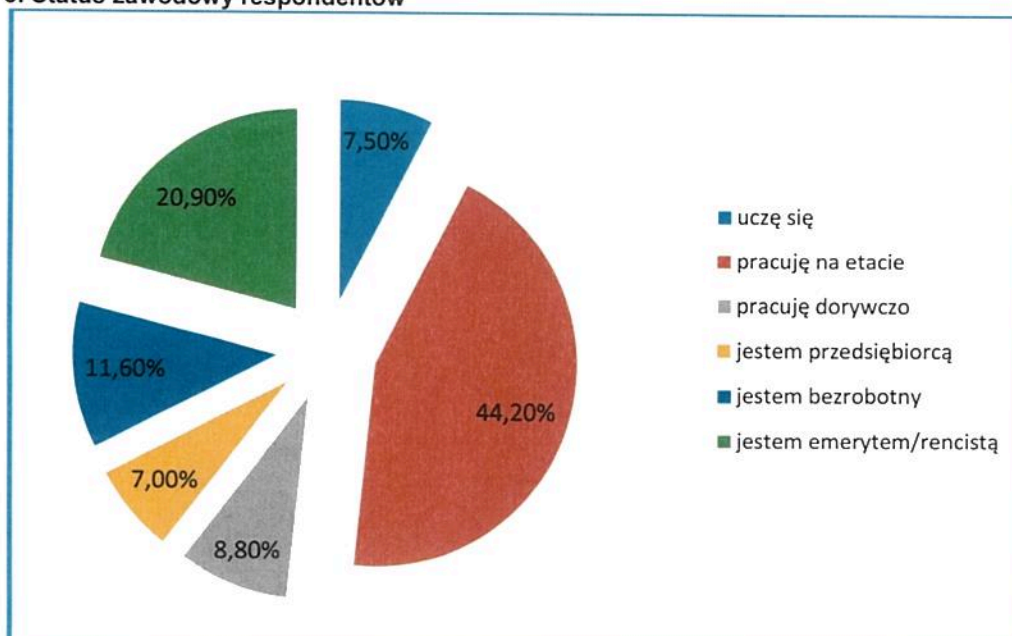
Wykres 2. Wiek respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Jeśli chodzi o sytuację na rynku pracy, najliczniejszą grupę stanowili pracujący – w tym na etacie lub jako przedsiębiorcy (51,20%). Natomiast najmniej osób, które wzięły w badaniu ankietowym to osoby które się uczą (7,50%).

Wykres 3. Status zawodowy respondentów

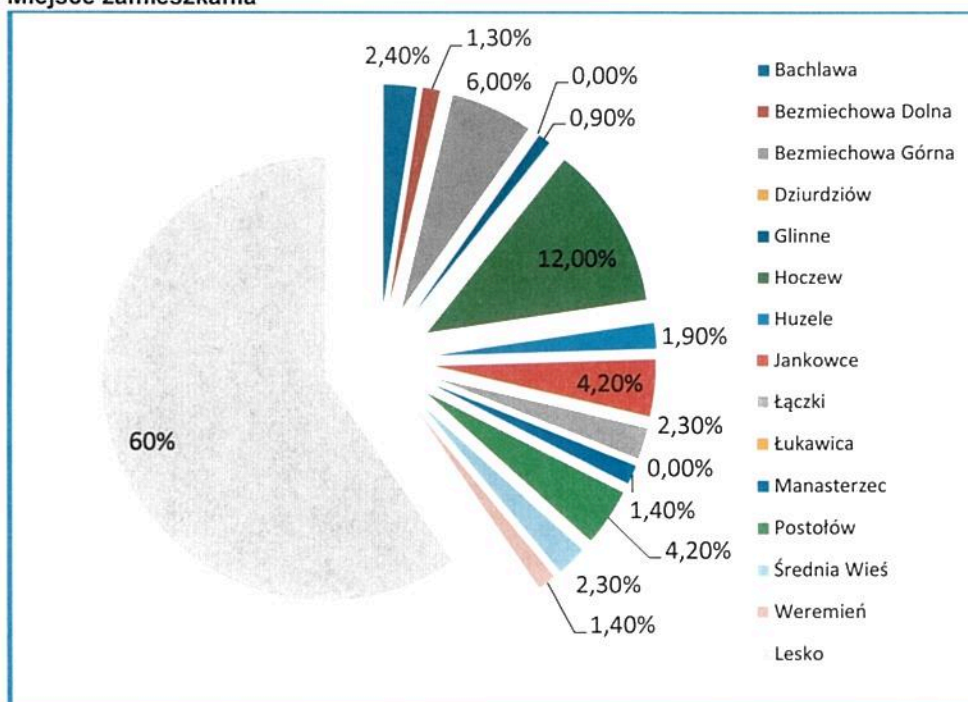

Źródło: Badanie ankietowe

Jeżeli chodzi o miejsce zamieszkania ankietowanych to najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy miejscowości Lesko (60%) oraz miejscowości Hoczew (12,00%).

Wykres 4. Miejsce zamieszkania

Źródło: Badanie ankietowe

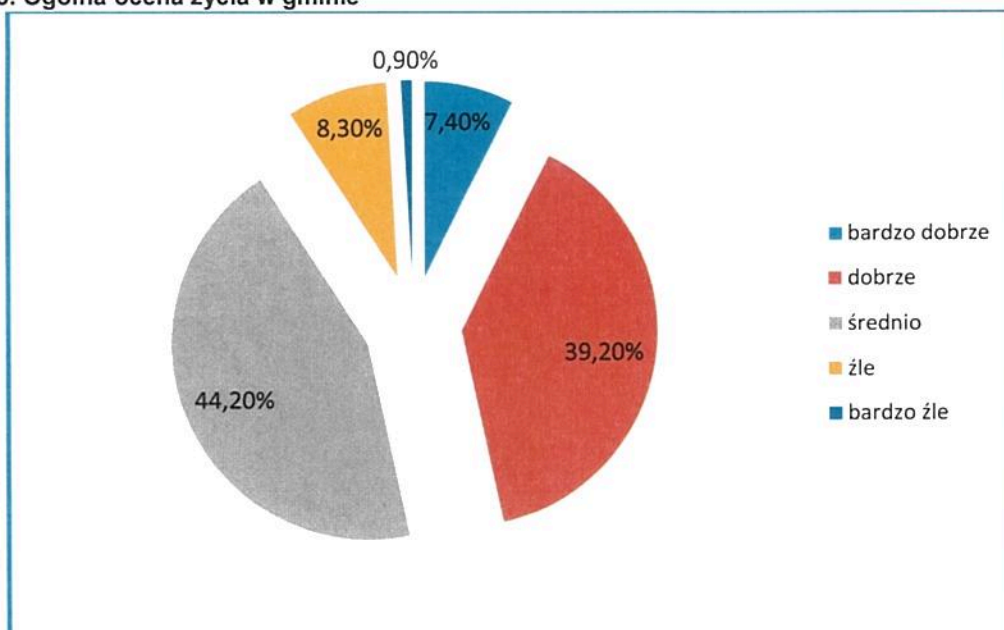
II.6.3. WYNIKI BADANIA

Pierwsze pytanie w ankiecie dotyczyło ogólnej opinii mieszkańców na temat życia w gminie. Z odpowiedzi wyłania się w miarę optymistyczny obraz – łącznie odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” udzieliło ponad 40% ankietowanych (46,60%). Natomiast 9,20% ankietowanych stwierdziło że w Gminie Lesko mieszka się źle i bardzo źle.

Wykres 5. Ogólna ocena życia w gminie

Źródło: Badanie ankietowe

Następnie kwestia ta została pogłębiona o wskazanie najważniejszych problemów społecznych, gospodarczych oraz problemów związanych ze środowiskiem naturalnym, zagospodarowaniem przestrzennym i stanem infrastruktury technicznej w Gminie Lesko.

W zakresie problemów społecznych Gminy Lesko, za najważniejsze problemy uznano bezrobocie (34,00%) oraz emigrację ludzi młodych, w tym rodzin z dziećmi (24,60%).

Tabela 27. Wskazanie najpoważniejszych problemów społecznych Gminy Lesko

Problemy	liczba	%
Bezrobocie	188	34,00%
Emigracja ludzi młodych, w tym rodzin z dziećmi	138	24,60%
Niewielka aktywność mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym	89	15,86%
Ubóstwo	69	12,30%
Niski poziom integracji mieszkańców	54	9,63%
Przestępczość	23	4,10%

Źródło: Badanie ankietowe

Wykres 6. Najpoważniejsze problemy społeczne Gminy Lesko

Źródło: Badanie ankietowe

Na pytanie gdzie występują problemy społeczne ankietowani najczęściej odpowiedzieli, że problemy dotyczą całej gminy i trudno wskazać konkretną lokalizację.

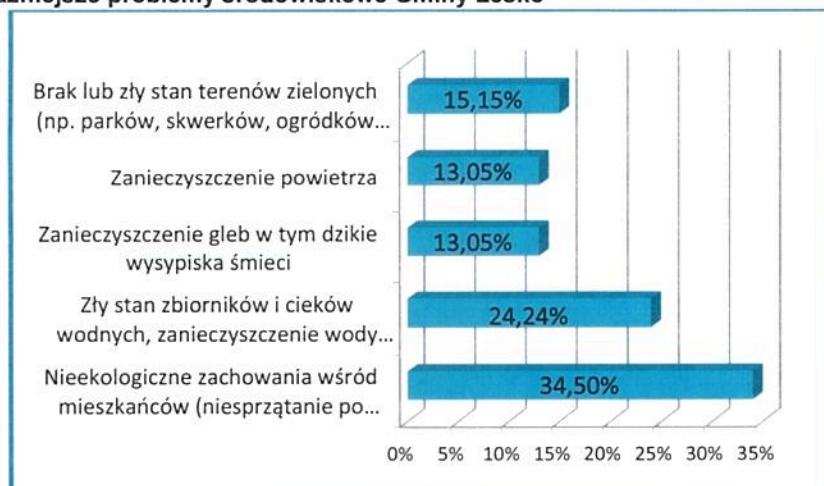
Tabela 28. Jakie są Państwa zdaniem najważniejsze problemy środowiskowe Gminy Lesko

Problemy	liczba	%
Nieekologiczne zachowania wśród mieszkańców (<i>niesprzątanie po zwierzętach, wywożenie śmieci do lasu, spalanie śmieci, inne</i>)	148	34,50%
Zły stan zbiorników i cieków wodnych, zanieczyszczenie wody (np. staw, zalew, rzeki, inne)	104	24,24%
Zanieczyszczenie gleb w tym dzięki wysypiska śmieci	56	13,05%
Zanieczyszczenie powietrza	56	13,05%
Brak lub zły stan terenów zielonych (np. parków, skwerków, ogródków miejskich inne)	65	15,15%

Źródło: Badanie ankietowe

Wykres 7. Najważniejsze problemy środowiskowe Gminy Lesko

Źródło: Badanie ankietowe

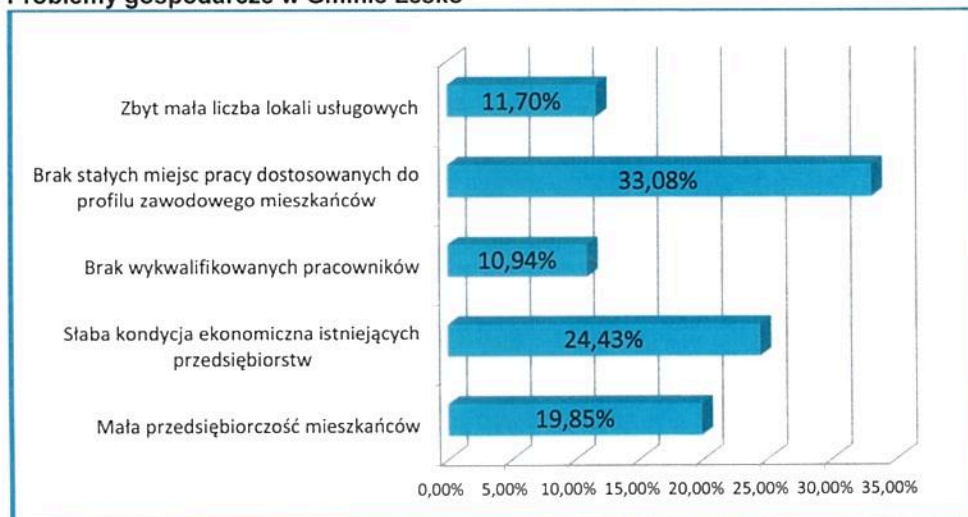
Na pytanie gdzie występują problemy środowiskowe ankietowani najczęściej odpowiadali, że problemy dotyczą całej gminy i trudno wskazać konkretną lokalizację.

Tabela 29. Jakie są Państwa zdaniem problemy gospodarcze w Gminie Lesko

Problemy	liczba	%
Mała przedsiębiorczość mieszkańców	78	19,85%
Słaba kondycja ekonomiczna istniejących przedsiębiorstw	96	24,43%
Brak wykwalifikowanych pracowników	43	10,94%
Brak stałych miejsc pracy dostosowanych do profilu zawodowego mieszkańców	130	33,08%
Zbyt mała liczba lokali usługowych	46	11,70%

Źródło: Badanie ankietowe

Wykres 8. Problemy gospodarcze w Gminie Lesko

Źródło: Badanie ankietowe

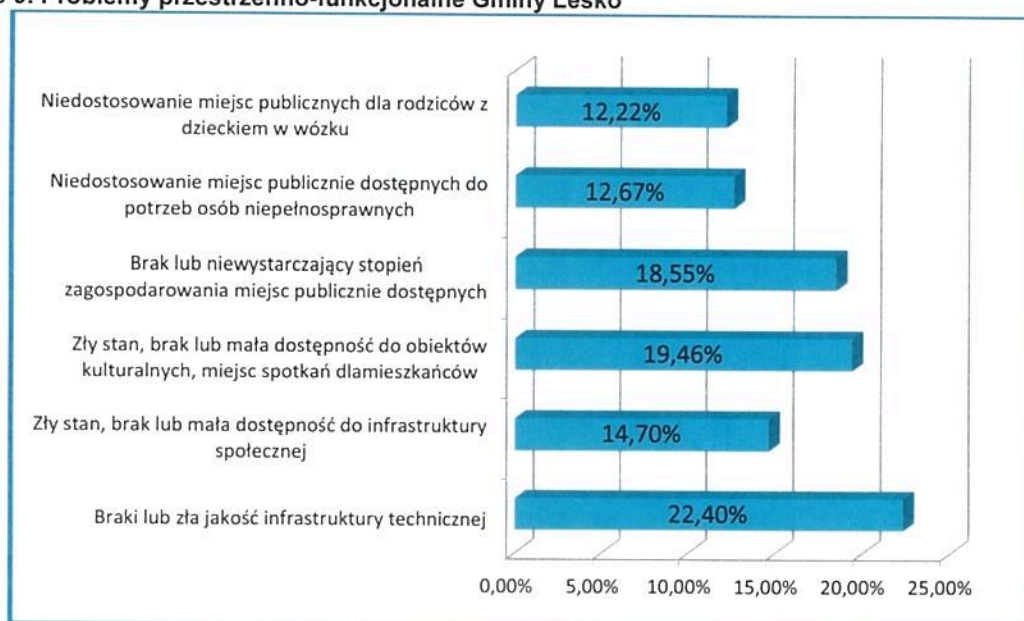
Na pytanie gdzie występują problemy gospodarcze ankietowani najczęściej odpowiedzieli, że problemy dotyczą całej gminy i trudno wskazać konkretną lokalizację.

Tabela 30. Proszę wskazać najważniejsze problemy przestrzenno-funkcjonalne Gminy

Problemy	liczba	%
Braki lub zła jakość infrastruktury technicznej	99	22,40%
Zły stan, brak lub mała dostępność do infrastruktury społecznej	65	14,70%
Zły stan, brak lub mała dostępność do obiektów kulturalnych, miejsc spotkań dla mieszkańców	86	19,46%
Brak lub niewystarczający stopień zagospodarowania miejsc publicznie dostępnych	82	18,55%
Niedostosowanie miejsc publicznie dostępnych do potrzeb osób niepełnosprawnych	56	12,67%
Niedostosowanie miejsc publicznych dla rodziców z dzieckiem w wózku	54	12,22%

Źródło: Badanie ankietowe

Wykres 9. Problemy przestrzenno-funkcjonalne Gminy Lesko

Źródło: Badanie ankietowe

Najwięcej Respondentów wskazało na braki lub złą jakość infrastruktury technicznej oraz zły stan, brak lub mała dostępność do obiektów kulturalnych, miejsc spotkań dla mieszkańców.

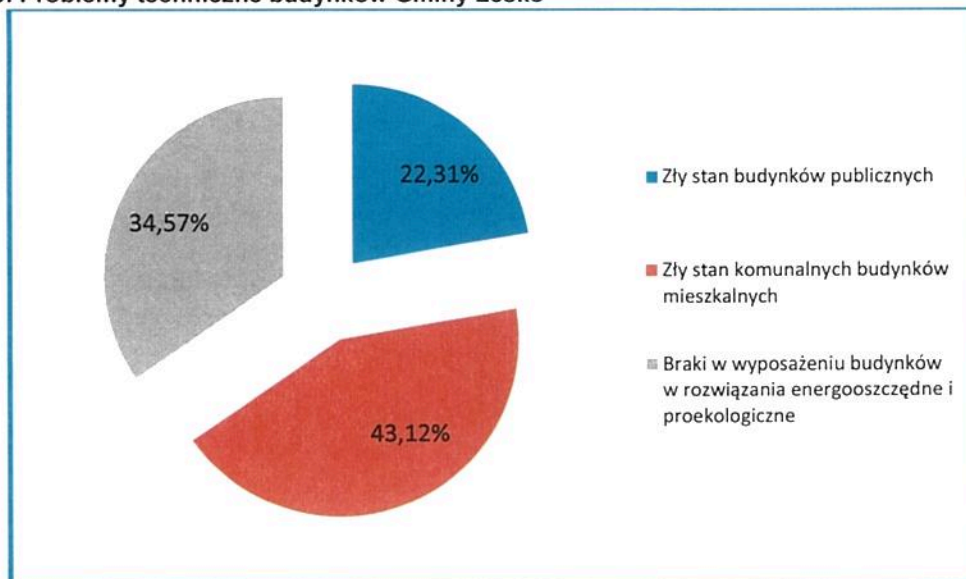
Tabela 31. Proszę wskazać najważniejsze problemy techniczne budynków Gminy

Problemy	liczba	%
Zły stan budynków publicznych	60	22,31%
Zły stan komunalnych budynków mieszkalnych	116	43,12%
Braki w wyposażeniu budynków w rozwiązania energooszczędne i proekologiczne	93	34,57%

Źródło: Badanie ankietowe

Wykres 10. Problemy techniczne budynków Gminy Lesko

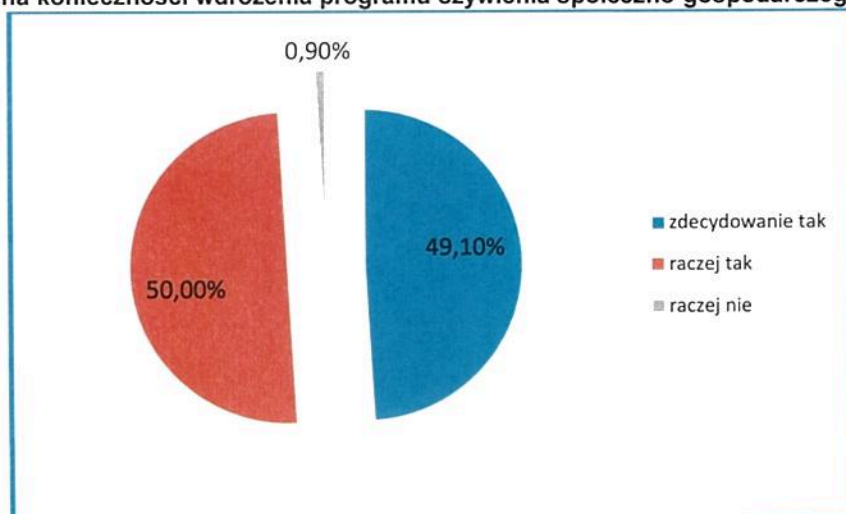

Źródło: Badanie ankietowe

Ankietowani najczęściej jako lokalizację problemów technicznych w gminie wskazywali lokalizacje: ul. Smolki, budynek biblioteki, dom kultury, kamienice w rynku.

Na pytanie czy Gmina Lesko wymaga programu ożywienia społeczno-gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego ankietowani najczęściej udzielali odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” (w sumie 99,10%).

Wykres 11. Ocena konieczności wdrożenia programu ożywienia społeczno-gospodarczego

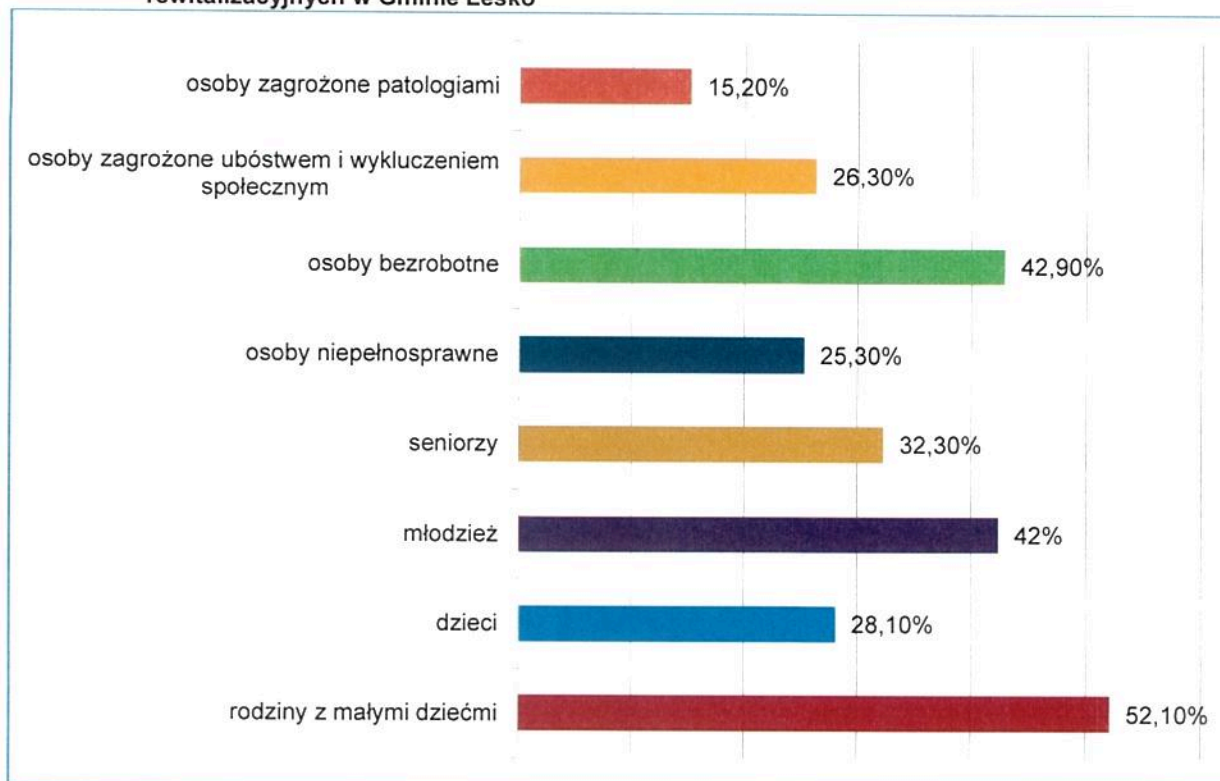

Źródło: Badanie ankietowe

Następnie poproszono ankietowanych o wskazanie tych grup społecznych, które ich zdaniem powinny być głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w Gminie Lesko. Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną grupę. W odpowiedziach wskazano przede wszystkim rodziny z małymi dziećmi (52,10%) oraz osoby bezrobotne (42,90%) oraz młodzież (42%). Na czwartym miejscu, znaleźli się seniorzy (32,30%).

Wykres 12. Wskazanie grup społecznych, które powinny być głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w Gminie Lesko

Źródło: Badanie ankietowe

II.7. WYNIKI WARSZTATU DIAGNOSTYCZNEGO

W dniu 10.04.2017 r. odbył się warsztat diagnostyczny, którego celem była identyfikacja obszarów problemowych wraz ze wskazaniem głównych problemów jakie na nich występują.

W trakcie warsztatu uczestnikom warsztatów została przedstawiona tematyka rewitalizacji oraz zostały przedstawione podstawowe definicje. Następnym etapem warsztatu była prezentacja wstępnych wyników analizy diagnostycznej. Po prezentacji uczestnicy w grupach identyfikowali obszary problemowe.

✓ w sferze społecznej:

- postępujące ubożenie części społeczeństwa, w szczególności seniorów;
- b. niska aktywność społeczności lokalnej;
- niska rozpoznawalność lokalnych twórców;
- bezrobocie;
- emigracja ludzi młodych, rodzin z dziećmi;
- niewystarczająca ilość alternatywnych możliwości spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży;
- niewystarczająca ilość alternatywnych możliwości/miejsc spędzania wolnego czasu dla seniorów;
- brak miejsca integracji mieszkańców - Jankowce;
- niewystarczające kultywowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego;
- rozszerzające się zjawisko alkoholizmu;
- narastające zjawisko przemocy w rodzinie;
- tolerancja zjawisk/zachowań patologicznych wynikająca z lęku lub braku świadomości;

- przejawy wandalizmu i zachowań zagrażających porządkowi publicznemu w miejscach użyteczności publicznej;
 - niski poziom wykorzystania oferty zajęć pozaszkolnych dla młodzieży;
 - brak możliwości eksponowania pamiątek związanych z lokalną historią i kulturą (Leska i okolic);
 - niski poziom uczestnictwa w wydarzeniach/imprezach kulturalnych.
- ✓ w sferze gospodarczej
- niska rozpoznawalność produktów lokalnych;
 - słaba kondycja ekonomiczna istniejących przedsiębiorstw;
 - brak urządzonej powierzchni i przestrzeni do celów wystawienniczych dla przedsiębiorstw i lokalnych wytwórców.
- ✓ w sferze środowiskowej:
- niezagospodarowane źródła mineralne w Lesku,
 - niezagospodarowane dla celów rekreacyjnych brzegi Sanu,
 - nieekologiczne zachowania wśród mieszkańców,
 - zły stan zbiorników i cieków wodnych.
- ✓ w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:
- ograniczona ilość terenów/stref rekreacji np. ścieżek spacerowych i rowerowych nad Sanem;
 - oświetlenie uliczne na terenie Leska wymaga modernizacji, jest energochłonne,
 - wyeksploatowany budynek świetlicy w Jankowcach,
 - budynek Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku niedostosowany do aktualnych potrzeb,
 - przestarzałe wyposażenie Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lesku i jej niska funkcjonalność,
 - zły stan techniczny budynku z mieszkaniami socjalnymi „Domont” przy ul. Bieszczadzkiej;
 - wymagające remontu budynki komunalne, szczególnie przy ul. Śliżyńskiego i Piłsudskiego,
 - niezadawalający stan techniczny i niska funkcjonalność amfiteatru w Lesku,
 - niewystarczające oznakowanie, wizualizacja miejsc historycznych, atrakcyjnych turystycznie.
- ✓ w sferze technicznej:
- zły stan techniczny dawnej świątyni ormiańskiej (koncepcja utworzenia muzeum),
 - niezadawalający stan synagogi,
 - zły stan części wielorodzinnych budynków mieszkalnych – wysoka energochłonność, stropodachy, niezadawalające zagospodarowanie otoczenia;
 - braki w wyposażeniu budynków w rozwiązania energooszczędne (w tym OZE);
 - konieczność remontu sieci ciepłowniczej osiedla Smolki w Lesku;
 - konieczność modernizacji/przebudowy źródeł ciepła z wykorzystaniem OZE.

II.8. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I DO REWITALIZACJI

II.8.1. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego nastąpiło w oparciu o identyfikację wskaźników, które są mniej korzystne niż średnia dla gminy.

Zgodnie z Instrukcją przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach regionalnego programu operacyjnego województwa podkarpackiego na lata 2014-2020 w ramach programu rewitalizacji należy zidentyfikować obszar zdegradowany, na którym występują problemy ze sfery społecznej a także przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej oraz środowiskowej. W związku z powyższym, jako pierwsze zostały uwzględnione **wskaźniki dotyczące sfery społecznej**, tj.:

1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku w podziale na:
 - Ubóstwo
 - Potrzeba ochrony macierzyństwa
 - Bezrobocie
 - Niepełnosprawność
 - Długotrwała lub ciężka choroba
 - Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp.dom.
 - Przemoc w rodzinie
 - Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
2. Dynamika 2014 – 2016 liczby osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na:
 - Ubóstwo
 - Potrzeba ochrony macierzyństwa
 - Bezrobocie
 - Niepełnosprawność
 - Długotrwała lub ciężka choroba
 - Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp.dom.
 - Przemoc w rodzinie
 - Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
3. Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku w podziale na:
 - Uszkodzenie mienia
 - Kradzież z włamaniem
 - Kradzież
 - Bójka i pobicia
4. Liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
5. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
6. Dynamika zmian 2014-2016 liczby bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

7. Liczba długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
8. Dynamika zmian 2014-2016 liczby długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
9. Liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
10. Dynamika zmian 2014-2016 liczby bezrobotnych bez wykształcenia średniego w przeliczeniu na 100 mieszkańców
11. Liczba NGO w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
12. Dynamika zmian 2014 -2016 liczby NGO w przeliczeniu na 100 mieszkańców

W sferze technicznej:

1. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 roku
2. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
3. Dynamika zmian 2014-2016 liczby przyłączy do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców
4. Liczba przyłączy do sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 roku
5. Liczba przyłączy do sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
6. Dynamika zmian 2014-2016 liczby przyłączy do sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców
7. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 roku
8. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
9. Dynamika zmian 2014-2016 liczby przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu 100 mieszkańców

W sferze gospodarczej:

1. Liczba podmiotów REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku

W przestrzenno-funkcjonalnej:

1. Długość dróg do remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku

W środowiskowej:

1. Liczba działek, na której występuje azbest w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku

Poniższe tabele prezentują wskaźniki dla poszczególnych miejscowości gorsze niż średnia dla gminy w poszczególnych sferach. Wartość 1 oznacza, że wskaźnik dla miejscowości był gorszy niż wskaźnik dla gminy.

Tabela 32. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej ze wskazaniem wartości niekorzystnych względem średniej dla gminy cz. I

Jednostka analityczna	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2016 roku							
	Ubóstwo	Potrzeba ochrony macierzyństwa	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp.dom.	Przemoc w rodzinie	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

1	1	0	1	1	1	1	0	1
2	1	1	1	1	1	1	0	0
3	0	0	0	0	0	0	0	0
4	1	1	1	1	1	1	1	1
5	0	0	0	0	0	0	0	1
6	0	0	0	1	0	1	0	0
7	0	0	1	0	0	0	0	0
8	1	1	1	1	1	1	1	1
9	1	0	0	0	1	1	1	0
10	0	0	0	0	0	0	0	0
11	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 33. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej ze wskazaniem wartości niekorzystnych względem średniej dla gminy cz. II

Jednostka analityczna	Dynamika 2014 – 2016 liczby osób korzystających z pomocy społecznej							
	Ubóstwo	Potrzeba ochrony macierzyństwa	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. dom.	Przemoc w rodzinie	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
1	1	0	1	1	0	1	0	0
2	0	1	0	1	1	1	0	0
3	0	0	1	0	0	0	1	1
4	1	1	1	0	1	0	1	0
5	0	1	0	0	1	1	0	1
6	0	1	0	1	0	1	0	0
7	1	1	1	0	0	1	0	0
8	1	1	1	1	0	0	1	0
9	1	1	1	1	0	1	1	0
10	0	0	0	0	1	0	0	0
11	0	0	0	0	0	1	0	0

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 34. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej ze wskazaniem wartości niekorzystnych względem średniej dla gminy cz. III

Jednostka analityczna	Rodzaje przestępstw				Liczba Niebieskich Kart	Liczba bezrobotnych 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba długotrwale bezrobotnych 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba NGO 2016	Dynamika zmian 2014-2016
	Uszkodzenia	Kradzież włamaniem	Kradzież	Bójka i pobicia									
1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0
2	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1
3	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0
4	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	1
5	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0
6	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0
7	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0
8	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0
9	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
10	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0
11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0

Źródło: opracowanie własne.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Tabela 35. Zestawienie wskaźników w sferze technicznej ze wskazaniem wartości niekorzystnych względem średniej dla gminy

Jednostka analityczna	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej 2014	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba przyłączy do sieci g gazowej 2014	Liczba przyłączy do sieci gazowej 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej 2014	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej 2016	Dynamika zmian 2014-2016
1	0	0	1	0	0	1	0	0	1
2	0	0	1	1	1	1	0	0	1
3	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4	1	1	1	1	1	1	0	0	1
5	1	1	1	0	0	1	1	1	1
6	0	0	0	0	0	1	1	1	1
7	0	0	0	0	0	1	1	0	0
8	0	0	1	0	0	1	1	1	1
9	0	0	0	0	0	1	0	0	1
10	0	0	1	0	0	1	1	1	1
11	1	1	0	0	0	1	0	0	1

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 36. Zestawienie wskaźników w sferach gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcyjnej ze wskazaniem wartości niekorzystnych względem średniej dla gminy

Jednostka analityczna	Liczba podmiotów REGON w 2016 roku	Liczba działek z azbestem w 2016 roku	Długość dróg do remontu (km) w 2016
1	0	0	0
2	0	0	0
3	1	0	0
4	0	0	0
5	1	1	1
6	1	1	1
7	1	1	1
8	1	0	1
9	1	1	1
10	1	1	0
11	1	1	1

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 37. Łączna liczba wskaźników z niekorzystną wartością względem średniej dla gminy w poszczególnych sferach

Jednostka analityczna	Sfera Społeczna	Sfera techniczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Suma
1	17	3	0	0	0	20
2	18	5	0	0	0	23
3	8	9	1	0	0	18
4	19	7	0	0	0	26
5	10	7	1	1	1	20
6	12	4	1	1	1	19
7	11	2	1	1	1	16
8	18	5	1	0	1	25
9	14	2	1	1	1	19
10	5	5	1	1	0	12
11	2	4	1	1	1	9

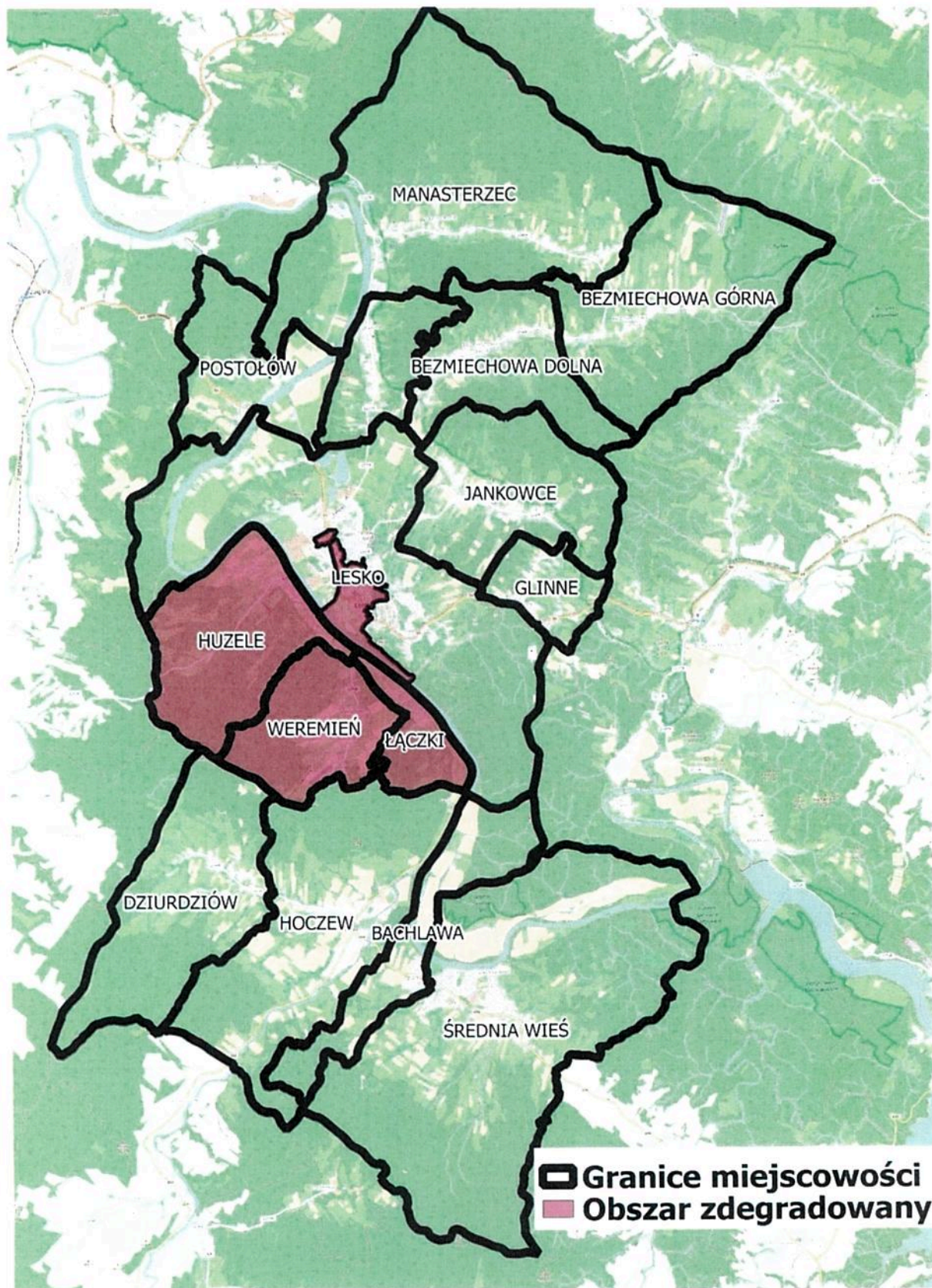
Źródło: opracowanie własne.

II.8.2. ZASIĘGI PRZESTRZENNE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Obszar zdegradowany stanowi miasto obszar 4 i 8. Obszar 4 jest to część miasta Lesko o wysokim stopniu zurbanizowania. Obszar 8 składa się z sołectwa Łączki, Weremień i Huzele. Sąsiaduje on z miastem Lesko od strony południowej. Jest to obszar słabo zurbanizowany o dominacji terenów leśnych i uprawnych. Na obszarze zdegradowanym mieszka 2558 osób, co stanowi 22,33% wszystkich mieszkańców gminy. Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi 1221 ha (11% powierzchni gminy).

Rysunek 7. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego

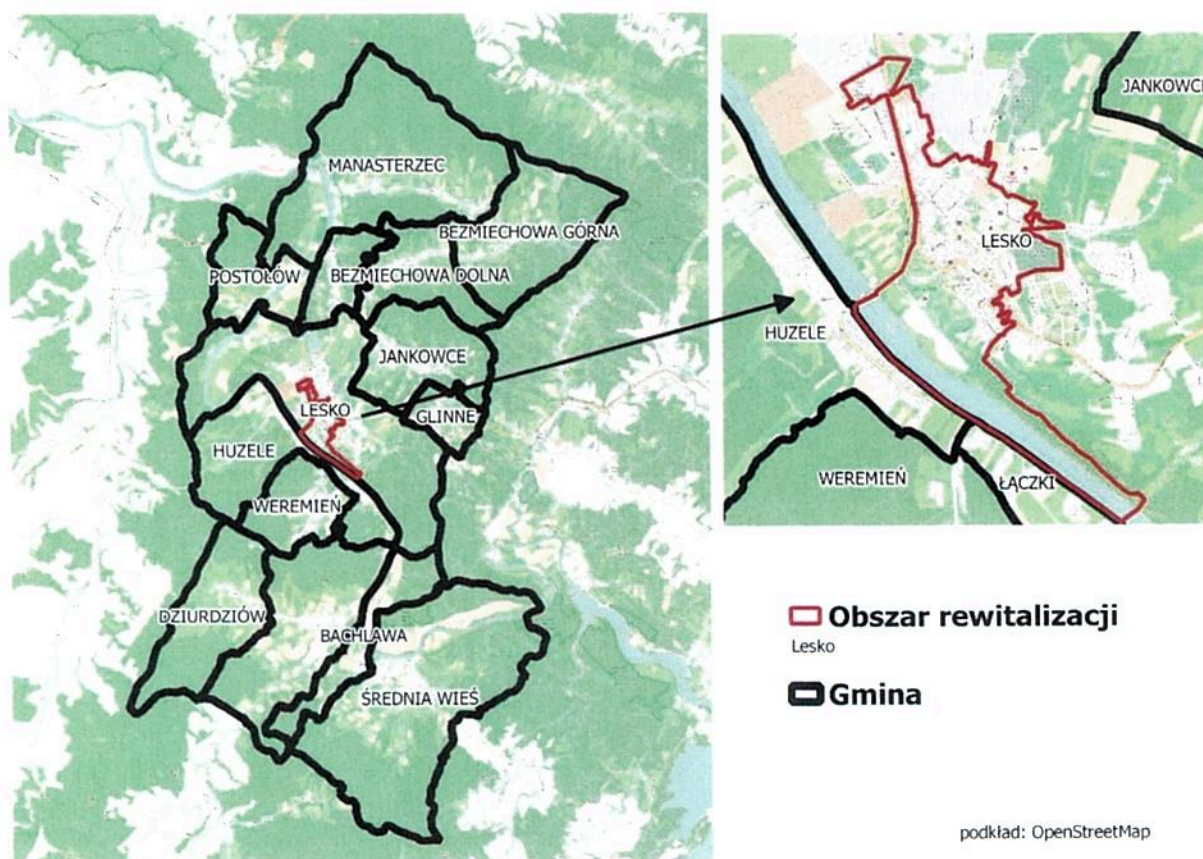
Źródło: opracowanie własne – podkład OpenStreetMap

II.8.3. ZASIĘGI PRZESTRZENNE OBSZARU REWITALIZACJI

Ze względu na największe nagromadzenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej wyznacza się obszar rewitalizacji obejmujący jednostkę analityczną nr 4. Jest to obszar, w którym zlokalizowane są najważniejsze obiekty użyteczności publicznej takie jak: Urząd Miasta i Gminy Lesko, Ratusz, Starostwo Powiatowe, Urząd Skarbowy, Komenda Policji. Obszar ten stanowi centrum społeczno-gospodarcze gminy o dużym potencjale rozwojowym. Przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji dodatkowo brano pod uwagę skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz interesariuszy, do których kierowane będą działania rewitalizacyjne. Zamieszkiwany jest przez 1681 osób, co stanowi 14,67% wszystkich mieszkańców gminy. Powierzchnia obszaru wynosi 96,080 ha (0,86% powierzchni całej gminy).

Rysunek 8. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne – podkład OpenStreetMap

Musiały zostać spełnione również warunki określone ustawowo oraz w „Instrukcji przygotowywania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020”. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji określa, że obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Wskazany obszar do rewitalizacji obejmuje 1,050km² czyli 0,94% powierzchni całej gminy oraz zamieszkiwany jest 3368 osób przez 29,40 % mieszkańców. Zgodnie ze wspomnianą instrukcją, wyznaczony obszar rewitalizacji powinien charakteryzować się również gorszymi wskaźnikami od zawartych w instrukcji wartości referencyjnych obliczonych dla województwa podkarpackiego. Należało wykazać, że wyznaczony obszar rewitalizacji zgodnie z Wytocznymi Ministra charakteryzuje się minimum 4 wskaźnikami z kategorii: Demografia, Rynek pracy, Pomoc społeczna, Edukacja, Podmioty gospodarcze, Bezpieczeństwo publiczne, Uwarunkowania przestrzenne, Integracja społeczna, Ochrona środowiska, których wartości są niższe

niż od wartości referencyjnych dla województwa podkarpackiego, przy czym maksymalnie jest to 1 wskaźnik z każdej kategorii.

Poniższa tabela przedstawia zestawianie wyników wskaźników dla obszaru rewitalizacji ze wskaźnikami referencyjnymi dla województwa podkarpackiego. Obszar rewitalizacji w gminie Lesko spełnia warunek posiadania minimum 4 wskaźników (maksymalnie po 1 wskaźniku z każdej kategorii) gorszych niż wartości referencyjne dla województwa podkarpackiego w następujących kategoriach: Demografia, Rynek Pracy, Edukacja i Pomoc społeczna. Obszar rewitalizacji kwalifikuje się zatem do wsparcia w ramach RPO WP 2014-2020.

Wyraźnym problemem występującym w obszarze rewitalizacji jest duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej obrazują natężenie problemów społecznych wynikających z ubóstwa, wykluczenia społecznego, bezrobocia, czy innych kwestii kształtujących trudną sytuację życiową. Władze gminy planują podjąć działania mające na celu wprowadzenie programów aktywizujące dla mieszkańców obszaru. Ze względu na konieczność korzystania z pomocy społecznej mieszkańcy nie są w stanie polepszać swojej sytuacji życiowej samodzielnie, dlatego wsparcie w tym zakresie jest niezwykle istotne.

Następnym wskaźnikiem referencyjnym jest udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten jest prawie dwukrotnie niższy od wskaźnika dla województwa, co świadczy o wyjątkowo negatywnej sytuacji w tym zakresie. Wskaźnik został wybrany ze względu na fakt, że gmina planuje podjąć działania aktywizujące osoby bezrobotne

Kolejny wskaźnik dotyczy wyników egzaminu 6-klasisty (66,2%) Jest to wskaźnik opisujący jakość edukacji na poziomie szkół podstawowych. Wskaźnik ten wybrano ze względu na planowane działania skierowane do dzieci i młodzieży, które w dłuższej perspektywie przyczynią się do poprawy jakości edukacji na obszarze rewitalizacji.

Ostatni wskaźnik odnosi się do wskaźnika z kategorii *demografia*. Stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji negatywnie wypada w zestawieniu do wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego. Wskaźnik został przedstawiony ze względu na szereg planowanych działań dla seniorów, którzy będą jedną z ważniejszych grup objętych działaniami rewitalizacyjnymi.

Tabela 38. Zestawianie wyników wskaźników dla obszaru rewitalizacji ze wskaźnikami referencyjnymi dla województwa podkarpackiego

Obszar rewitalizacji	Kategoria: Pomoc społeczna	Kategoria: Rynek pracy	Kategoria: Edukacja	Kategoria: Demografia
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Wyniki egzaminów 6-klasisty	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania
Obszar rewitalizacji	9,18 (2014 rok)	19,53% (2014 rok)	66,2% (2015 rok)	28,04% (2014 rok)
Wskaźnik referencyjny				
Województwo Podkarpackie	6,1 (2014 rok)	10,2% (2014 rok)	67,7% (2015 rok)	27,9 (2014 rok)

Źródło: opracowanie własne

II.9. POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Pogłębiona analiza dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji została przeprowadzona w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, technicznej i środowiskowej. Pogłębiona diagnoza pozwoli ukazać rzeczywisty obraz występujących stanów kryzysowych wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

W sferze społecznej wzięto pod uwagę następujące wskaźniki:

1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku w podziale na:
 - Ubóstwo
 - Potrzeba ochrony macierzyństwa
 - Bezrobocie
 - Niepełnosprawność
 - Długotrwała lub ciężka choroba
 - Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego
 - Przemoc w rodzinie
 - Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
2. Dynamika 2014 – 2016 liczby osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na:
 - Ubóstwo
 - Potrzeba ochrony macierzyństwa
 - Bezrobocie
 - Niepełnosprawność
 - Długotrwała lub ciężka choroba
 - Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego
 - Przemoc w rodzinie
 - Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
3. Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku w podziale na
 - Kradzież z włamaniem
4. Liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
5. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
6. Dynamika zmian 2014-2016 liczby bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
7. Liczba długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
8. Dynamika zmian 2014-2016 liczby długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
9. Liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
10. Dynamika zmian 2014-2016 liczby bezrobotnych bez wykształcenia średniego w przeliczeniu na 100 mieszkańców
11. Liczba NGO w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
12. Dynamika zmian 2014 -2016 liczby NGO w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Biorąc pod uwagę liczbę osób bezrobotnych można zauważyć, że ogólny wskaźnik liczby bezrobotnych, jak również liczba osób długotrwale bezrobotnych jest wyższa niż wskaźnik dla gminy, co oznacza niekorzystną sytuację w tym zakresie w obszarze rewitalizacji. Liczba osób bezrobotnych nieposiadających wykształcenia średniego jest nieznacznie niższa od wskaźnika dla całej gminy. Dynamika zmian wskaźnika osób bezrobotnych ogółem oraz osób długotrwale bezrobotnych wykazuje niższe wartości dla obszaru rewitalizacji w porównaniu z wartościami dla gminy. Jedynie dynamika zmian 2014-2016 liczby osób bezrobotnych nieposiadających wykształcenia średniego jest wyższa od wskaźnika dla gminy. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest wyższa niż dla całej gminy. Jest to zrozumiałe ze względu na położenie obszaru rewitalizacji – w centrum miasta. Wskaźniki odnoszące się do przestępstw, czyli liczba kradzieży z włamaniem oraz liczba wydanych Niebieskich Kart negatywnie ukazują sytuację na obszarze rewitalizacji w tym zakresie.

Wskaźniki odnoszące się do powodów pomocy społecznej wyjątkowo negatywnie obrazują sytuację społeczną obszaru rewitalizacji. Wszystkie wskaźniki odnoszące się do powodów: ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, przemoc w rodzinie oraz trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego wypadają gorzej dla obszaru (tabela 25). Podobnie jeśli chodzi o dynamikę zmian 2014-2016, gdzie w większości wskaźników obszaru rewitalizacji jest wyższa od gminy. Jedynie dynamika zmian dotycząca korzystania z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego jest niższa niż dla gminy.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY LESKO NA LATA 2017-2023

Tabela 39. Wskaźniki dotyczące sfery społecznej dla obszaru rewitalizacji i całej gminy - część 1

Obszar/Gmina	Liczba bezrobotnych * 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba długotwale bezrobotnych * 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego * 2014	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba NGO * 2016	Dynamika 2014-2016	Liczba przestępstw - kradzież z włamaniem * 2016	Liczba wydanych Niebieskich Kart * 2016
Obszar rewitalizacji	8,86	68,35	4,97	76,96	4,40	92,50	1,04	100,00	0,09	0,27
Gmina	7,34	84,39	4,24	77,76	4,47	89,34	0,45	94,55	0,06	0,16

Źródło: opracowanie własne. * - w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Tabela 40. Wskaźniki dotyczące sfery społecznej dla obszaru rewitalizacji i całej gminy - część 2

Obszar/ Gmina	Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób w podziale na powody															
	ubóstwo	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezrobocie	niepełnosprawność	długotwała lub ciężka choroba	bezdadność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. dom.	przemoc w rodzinie	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	ubóstwo	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezrobocie	niepełnosprawność	długotwała lub ciężka choroba	bezdadność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. dom.	przemoc w rodzinie	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
Obszar rewitalizacji	2,74	0,30	2,35	1,87	2,20	0,71	0,15	0,06	102,22	100,00	101,28	106,78	176,19	88,89	100,00	50,00
Gmina	2,31	0,17	1,89	1,50	1,36	0,52	0,06	0,04	92,66	86,96	90,04	111,69	97,50	98,36	87,50	55,56

Źródło: opracowanie własne. * - w przeliczeniu na 100 mieszkańców

W sferze technicznej wzięto pod uwagę następujące wskaźniki:

1. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 roku
2. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
3. Dynamika zmian 2014-2016 liczby przyłączy do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców
4. Liczba przyłączy do sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 roku
5. Liczba przyłączy do sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
6. Dynamika zmian 2014-2016 liczby przyłączy do sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców
7. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 roku
8. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku
9. Dynamika zmian 2014-2016 liczby przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu 100 mieszkańców

W przypadku wskaźników obrazujących sferę techniczną wzięto pod uwagę dane dotyczące przyłączy. Obszar rewitalizacji ma niższy wskaźniki liczby przyłączy do sieci kanalizacyjnej w 2014 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców (12,43) niż cała gmina (12,53). Podobnie sytuacja przedstawi się w 2016 roku, tzn. nadal wskaźnik przyłączy kanalizacyjnych jest niższy od średniej dla gminy. Biorąc pod uwagę liczbę przyłączy do sieci gazowej również i w tym przypadku niekorzystanie wypada obszar rewitalizacji (10,14) w porównaniu do gminy 13,99, zarówno w 2014 jak i 2016 roku. Dużo lepiej wygląda sytuacja przyłączy do sieci wodociągowej, gdzie w 2016 roku wskaźniki dla obszaru wyniósł 11,18, a dla gminy 7,61, jednak dynamika zmian 2014-2016 jest niższa dla obszaru.

Tabela 41. Wskaźniki dotyczące sfery technicznej dla obszaru rewitalizacji i całej gminy

Obszar/ Gmina	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej * 2014	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej * 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba przyłączy do sieci gazowej * 2014	Liczba przyłączy do sieci gazowej * 2016	Dynamika zmian 2014-2016	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej * 2014	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej * 2016	Dynamika zmian 2014-2016
Obszar rewitalizacji	12,43	12,91	103,83	10,14	10,14	100	10,47	11,18	106,82
Gmina	12,53	12,96	103,41	13,99	13,99	100	6,18	7,61	123,16

Źródło: opracowanie własne. * - w przeliczeniu na 100 mieszkańców

W sferze gospodarczej:

1. Liczba podmiotów REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku

W przestrzenno-funkcjonalnej:

1. Długość dróg do remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku

W środowiskowej:

1. Liczba działek, na której występuje azbest w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku

Biorąc pod uwagę fakt, iż obszar rewitalizacji znajduje się w centrum społeczno-gospodarczym gminy liczba podmiotów REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców w obszarze rewitalizacji (9,45) niemal dwukrotnie przewyższa liczbę tych podmiotów w całej gminie (5,39). Sfera gospodarcza stanowi zatem potencjał rozwojowy tego obszaru.

Liczba działek, na których występuje azbest jest niższa dla obszaru rewitalizacji (0,59) niż dla całej gminy (5,05). Warto zwrócić uwagę, że na obszarze rewitalizacji nie zaklasyfikowano żadnych dróg do remontu.

Tabela 42. Wskaźniki dotyczące sfery środowiskowej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej dla obszaru rewitalizacji i całej gminy

Obszar/Gmina	Liczba podmiotów REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba działek z azbestem w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Długość dróg do remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	9,45	0,59	0
Gmina	5,39	5,05	0,00015

Źródło: opracowanie własne.

Sytuacje w sferze przestrzenno-funkcjonalnej można przedstawić poprzez lokalizację usług na obszarze rewitalizacji. Usługi zlokalizowane na obszarze rewitalizacji są rozmieszczone w centrum obszaru. Swoim zasięgiem 500 metrów obejmują większość powierzchni obszaru. Stan miejsc gdzie świadczone są usługi publiczne został oceniony na różnym poziomie. Wysokie oceny zostały przyznane dla budynków użyteczności publicznej takich jak Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe, Ratusz, Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej – Przychodnia, Urząd Skarbowy, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Pocztowy, Sąd Rejonowy w Lesku, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna, Środowiskowy Dom Samopomocy im. Ks. Ludwika Palucha. Z kolei niskie oceny uzyskały głównie obiekty infrastruktury kultury, tj. Amfiteatr, Biblioteka Pedagogiczna i Bieszczadzki Dom Kultury, a także Komenda Powiatowa Policji. Niezwykle ważna jest zatem interwencja w zakresie poprawy stanu dostępności do obiektów kultury. Co również przełoży się na jakość i dostępność do oferty kulturalnej. Działania te spowodują wzrost aktywności i integracji społecznej.

Tabela 43. Usługi na obszarze rewitalizacji

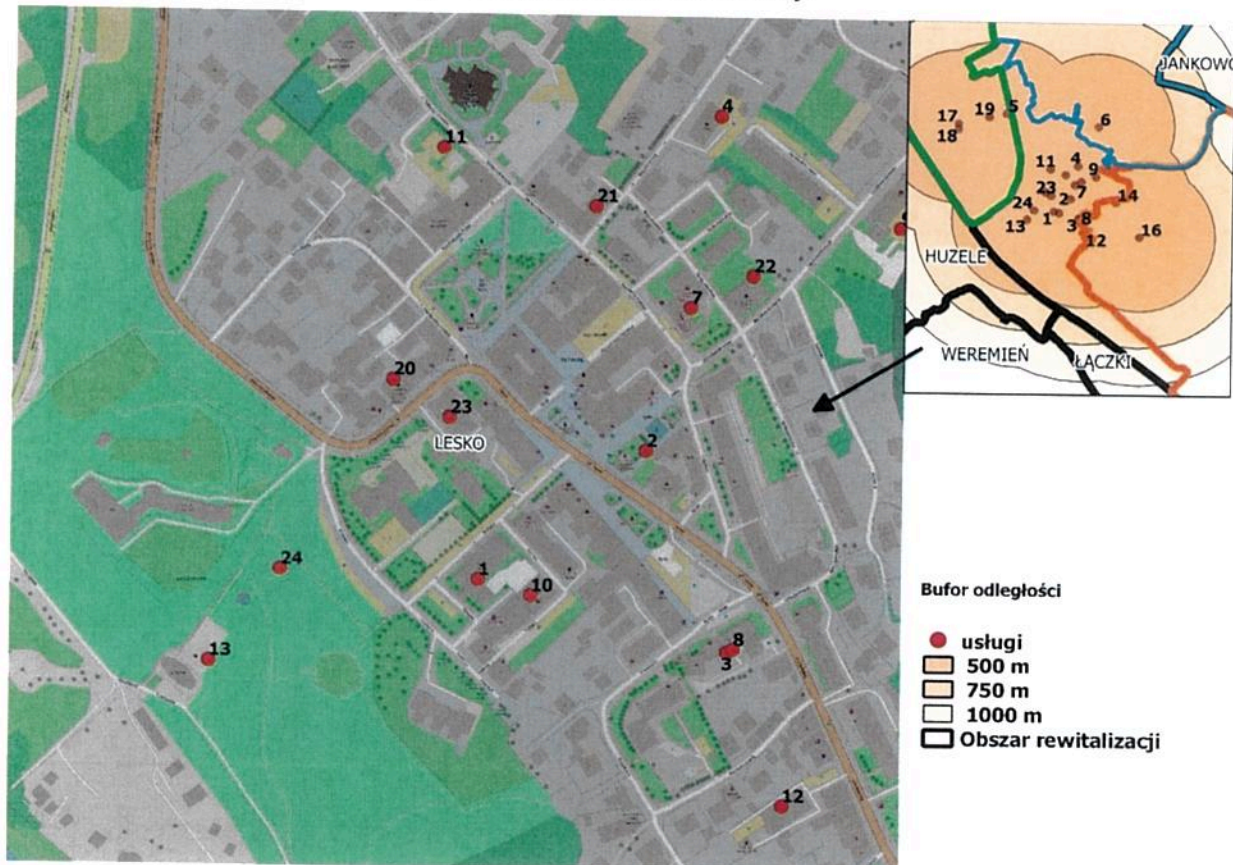
Numer usługi na mapie	Usługa	Ocena stanu technicznego (skala 1-5)
1	Urząd Miasta i Gminy	4
2	Ratusz	5
3	Starostwo Powiatowe	4
4	Komenda Powiatowa Policji	2
7	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej - Przychodnia	4
8	Urząd Skarbowy	4
9	Powiatowy Urząd Pracy	4
10	Urząd Pocztowy	4
11	Sąd Rejonowy w Lesku	4
12	Prokuratura Rejonowa	3
13	Amfiteatr	1
20	Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna	4
21	Biblioteka Pedagogiczna	3
22	Synagoga	2
23	Bieszczadzki Dom Kultury	3
24	Środowiskowy Dom Samopomocy im. Ks. Ludwika Palucha	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Lesko

Rysunek 9. Lokalizacja podstawowych usług w obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Jednocześnie obszar rewitalizacji w Lesku z uwagi na historię miasta znajdują się cenne zabytki. Do najważniejszych należy dawna świątynia ormiańska oraz synagoga. Zabytki te są niezwykle ważne z punktu widzenia historii miasta. W chwili obecnej obiekty te są w niezadawalającym stanie technicznym, a na skutek braku interwencji przez lata ich stan techniczny się pogarsza. Obecność tych obiektów świadczy o wielokulturowości i unikalności dziedzictwa kulturowego miasta. Dlatego też w celu zachowania ww. dziedzictwa i pielęgnowania historii miasta potrzebna jest interwencja w celu poprawy ich stanu.

Obszar rewitalizacji to również miejsce gdzie występuje potencjał w postaci terenów rekreacyjnych. Na terenie obszaru znajdują się: zabytkowy park miejski, planty oraz dwie siłownie plenerowe. Ważnym niezagospodarowanym obszarem jest teren bezpośrednio nad rzeką San. Tereny te w chwili obecnej są zachwaszczone i nie nadają się do użytku. Ich zagospodarowanie pozwoli na podniesienie atrakcyjności obszaru rewitalizacji oraz przyczyni się do poprawy estetyki. Jednocześnie podniesienie atrakcyjności przyczyni się do utworzenia nowego miejsca, które będzie służyło integracji mieszkańców obszaru. Przyniesie to również wymierne skutki gospodarcze, gdyż miejsce to będzie chętnie odwiedzane przez turystów.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się również niezagospodarowane obiekty komunalne. W związku z tym zasadnym byłoby ich zagospodarowanie na cele społeczne i gospodarcze. Wpłyne to na poprawę estetyki, co przełoży się również na komfort życia mieszkańców, a także przyczyni się do ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru.

Unikalne walory historyczne oraz potencjał rekreacyjny obszaru rewitalizacji powoduje to, iż jest miejsce, które jest atrakcyjne turystycznie, jednocześnie stanowi on ściśle centrum miasta, gdzie świadczone są główne usługi dla mieszkańców. W związku z tym ważne jest zapewnienie również odpowiedniej dostępności tych miejsc co wiąże się również odpowiednią liczbą miejsc parkingowych o odpowiedniej jakości. W chwili obecnej liczba ww. miejsc nie pozwala na zaspokojenie potrzeb w tym zakresie, w związku z tym niezbędne jest utworzenie nowych parkingów.

W związku z tym, iż na obszarze rewitalizacji występują obiekty użyteczności publicznej oraz inne obiekty należące do gminy ważne jest, aby stopień ich wyposażenia dostosować do aktualnych standardów. W chwili obecnej obiekty te zasilane są, zwłaszcza w ciepło i energię z przestarzałej infrastruktury. Dlatego też należałoby wyposażyć je źródła OZE. Oprócz poprawy aspektu środowiskowego przyniesiecie to wymierne korzyści finansowe dla gminy jako właściciela tych budynków.

W wyniku analizy danych wskaźnikowych oraz badań społecznych i jakościowych na wyznaczonym obszarze zidentyfikowano ostatecznie następujące problemy.

Tabela 44. Zidentyfikowane problemy na obszarze zdegradowanym i rewitalizacji

Sfera	Zidentyfikowane problemy
Społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - postępujące ubożenie części społeczeństwa, w szczególności seniorów; - wysokie bezrobocie (również długotrwałe); - rozszerzające się zjawisko alkoholizmu; - narastające zjawisko przemocy w rodzinie; - tolerancja zjawisk/zachowań patologicznych wynikająca z lęku lub braku świadomości; - niskie wyniki egzaminów 6-klasistów; - b. niska aktywność społeczności lokalnej; - niewystarczająca ilość alternatywnych możliwości/miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz seniorów; - niewystarczające kultywowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego - brak możliwości eksponowania pamiątek związanych z lokalną historią i kulturą (Leska i okolic); - niski poziom uczestnictwa w wydarzeniach/imprezach kulturalnych.
Przestrzenno-funkcjonalna i techniczna	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczona dostępność komunikacyjna Leska m.in. ze względu na za małą liczbę miejsc parkingowych i postojowych; - ograniczona ilość terenów/stref rekreacji na terenach zielonych np. ścieżek spacerowych i rowerowych nad Sanem; - stan i funkcjonalność budynku Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku niedostosowane do aktualnych potrzeb, - przestarzałe wyposażenie Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lesku i jej niska funkcjonalność, - zły stan techniczny budynku z mieszkaniami socjalnymi „Domont” przy ul. Bieszczadzkiej; - wymagające remontu budynki komunalne, szczególnie przy ul. Śliżyńskiego i Piłsudskiego, - niezadawalający stan techniczny i niska funkcjonalność amfiteatru w Lesku, - zły stan techniczny dawnej świątyni ormiańskiej (koncepcja utworzenia muzeum), - niezadawalający stan synagogi, - braki w wyposażeniu budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej w rozwiązania energooszczędne (w tym OZE); - obiekty i przestrzeń gdzie odbywają się Targi „Agrobieszczady” niedostosowane do pełnienia funkcji swego centrum targowego.
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> - mała przedsiębiorczość mieszkańców; - zbyt mała promocja lokalnej przedsiębiorczości – bardzo słabe wsparcie infrastrukturalno-organizacyjne dla przedsiębiorców prowadzących i rozpoczynających działalność.

Źródło: Opracowanie własne

W związku z tym, iż na obszar rewitalizacji powinien również charakteryzować się potencjałami, w procesie pracy dokonano ich identyfikacji. Zidentyfikowane potencjały znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 45. Zidentyfikowane potencjały na obszarze zdegradowanym i rewitalizacji

Zidentyfikowane potencjały:
+ atrakcyjne położenie na przecięciu się głównych szlaków komunikacyjnych prowadzących w Bieszczady,
+ walory przyrodniczo-krajobrazowe najbliższego otoczenia;
+ zasoby dziedzictwa kulturowego;
+ niewykorzystane obiekty w zasobie komunalnym;
+ przestrzenie publiczne i tereny zielone do zagospodarowania i udostępnienia;
+ bogata oferta sportowo-rekreacyjna;
+ rozwinięta baza oświatowa;
+ istniejąca grupa mieszkańców o wysokich kompetencjach społecznych;
+ aktywne organizacje pozarządowe;
+ długoletnia tradycja organizacji Targów „Agrobieszczady”.

Źródło: Opracowanie własne

II.10. SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

Osiągnięcie wizji będzie możliwe jeżeli gmina sprostą większości zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych nastąpiła w oparciu o przeprowadzoną diagnozę, w tym badania społeczne ilościowe i jakościowe oraz przeprowadzoną wizję lokalną.

Zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne:

✓ w sferze społecznej:

- + aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych – zdiagnozowane potrzeby dotyczą stworzenia mieszkańcom lepszych warunków zatrudnienia, aktywizacji i podnoszenia lub zdobywania nowych kwalifikacji w ramach projektów społecznych (miękkich) i inwestycyjnych realizowanych przez różne podmioty;
- + poprawa wyników nauczania w szkole podstawowej – ciągłe rozwijanie zaplecza i wyposażenia szkół oraz realizacja innowacyjnych projektów edukacyjnych dla uczniów oraz dla nauczycieli;
- + zwiększenie aktywności i integracji społecznej – konieczne jest podejmowanie działań w kierunku aktywizacji formalnych i nieformalnych organizacji społecznych;
- + stworzona oferta aktywizująca seniorów – konieczne jest zwiększenie zakresu usług społecznych oraz organizacja aktywnych form spędzania wolnego czasu przez seniorów;
- + zwiększenie dostępności i poprawa jakości oferty kulturalnej – konieczna jest poprawa bazy instytucji kultury, a także ciągłe rozwijanie i uatrakcyjnianie oferty kulturalnej maksymalnie dostosowanej do potrzeb mieszkańców;
- + stworzenie możliwości kultywowania lokalnego dziedzictwa kulturowego – wskazane jest w celu budowania postaw patriotyzmu lokalnego uruchomienie Izby Pamięci.

✓ w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej:

- + poprawa dostępności komunikacyjnej Leska - zwiększenie liczby miejsc parkingowych i postojowych;
- + zagospodarowywanie i udostępnianie terenów/stref rekreacji na terenach zielonych – ważne jest doprowadzenia do lepszego zagospodarowania y wykorzystania w rozwoju miasta terenów nad brzegiem Sanu (rekreacja, sport, turystyka);
- + poprawa stanu i funkcjonalności obiektów kultury w Lesku - dostosowane ich do aktualnych wymogów i potrzeb mieszkańców i innych użytkowników;
- + poprawa stanu technicznego i energetycznego budynków komunalnych + wyposażanie budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej w rozwiązania energooszczędne (w tym OZE) - komplementarność z innymi programami (np. Program Gospodarki Niskoemisyjnej) wymaga interwencji w zakresie modernizacji energetycznej budynków, w tym wykorzystywania OZE;

- + zagospodarowanie nieużytkowanych obiektów komunalnych – aby sprostać potrzebom społecznym w zakresie rewitalizacji należy wykorzystywać i zagospodarowywać zidentyfikowane zdegradowane obiekty dostosowując je do nowych funkcji społecznych czy też gospodarczych;
 - + stworzenie nowoczesnego obszaru z obiektami do organizacji targów gospodarczych i innych imprez o charakterze ekonomiczno-kulturalnym – jest to konieczny warunek wzrostu przedsiębiorczości i likwidowania bezrobocia poprzez aktywizowanie gospodarce mieszkańców;
- ✓ **sferze gospodarczej:**
- + wzrost przedsiębiorczości mieszkańców - niezbędne jest podjęcie działań związanych z zagospodarowaniem terenów oraz budynków na cele gospodarcze, przyczyniając się tym do wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców oraz promowanie ekonomii społecznej.

III. OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI, W TYM STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY, STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ORAZ MOF SANOK-LESKO

Lokalny Program Rewitalizacji to jeden z podstawowych programów operacyjnych gminy. Planowane działania w ramach LPR powinny wpisywać się w rozwojową politykę prowadzoną przez Gminę oraz wizję, która przedstawia pożądany efekt całego procesu. Jednocześnie planowane działania rewitalizacyjne powinny być spójne z założeniami głównych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w gminie.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lesko do roku 2020

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lesko do roku 2020 to jeden z podstawowych dokumentów planowania rozwoju gminy. Dokument ten został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Lesku Nr 107/XVI/2007 z dnia 28 listopada 2007 roku. Strategia jest dokumentem kierunkowym, swoistą mapą, stanowiącą podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez wszystkich partnerów lokalnych Gminy. Pozwala to na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju Gminy. Kompleksowe podejście, będące cechą planowania strategicznego powoduje, iż realizacja tak określonej strategii jest wspólnym zadaniem władz samorządowych i wszystkich partnerów społeczno-gospodarczych w Gminie. W Zadaniach realizacyjnych do grupy celów strategicznych Strategia wskazuje rewitalizowanie zdegradowanych obszarów miasta oraz grupę wskaźników m.in.: liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie zrewitalizowanym, liczba nowych punktów usługowych na terenach zrewitalizowanych, wskaźnik bezrobocia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych, liczba mieszkańców na terenach zrewitalizowanych.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lesko do roku 2020 wskazuje na kluczowe potrzeby i oczekiwania mieszkańców, dlatego też spójność LPR z tym dokumentem jest niezwykle ważna a wykazana powyższa spójność dokumentu jest komplementarna z celami LPR.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Lesko do 2022r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Lesko jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej jakości życia. Jakość życia oznacza to wszystko, co składa się na zdolność prowadzenia normalnego życia, osiągania poczucia bezpieczeństwa i własnej wartości oraz możliwości wykorzystania zdolności intelektualnych i psychofizycznych w dążeniu do realizacji celów osobistych, a także szansę samorealizacji. Jest to produkt wzajemnego oddziaływania warunków społecznych, zdrowotnych, ekonomicznych i środowiskowych, które wpływają na rozwój indywidualny i społeczny.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lesko na lata 2017-2023 jest spójny z celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Lesko do 2022r.

Cel strategiczny I Budowanie skutecznego systemu pomocy rodzinie poprzez przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu oraz wykluczeniu społecznemu.

- I cel szczegółowy: Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem.

Cel strategiczny III Wzmocnienie postaw i świadomości mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia

- III cel szczegółowy: Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia

Cel strategiczny IV Zintegrowana polityka społeczna.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Lesko

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Lesko to jeden z podstawowych dokumentów planowania rozwoju gminy. Dokument ten został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Lesku Nr XVIII/168/2000 z dnia 5 października 2000 roku. Misja Gminy brzmi „Jesteśmy gminą turystyczno - wypoczynkową. Oferujemy czyste środowisko naturalne, dobrze rozwiniętą bazę turystyczno - wypoczynkową, zdrową, ekologiczną żywność. Turystom polecamy malownicze krajobrazy górskie, przepiękny przełom Sanu, szymborskie bieszczadzkie w Bezmiechowej, źródła wód mineralnych, zabytki kultury oraz doskonałą bazę wypadową w Bieszczady”.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Lesko ustala m.in. kierunki działań:

OBSZAR REWITALIZACJI CENTRUM I ZESPOŁU STAROMIEJSKIEGO - RC

Zasady działania:

- modernizacja i porządkowanie zabudowy zmierzające do podniesienia standardów technicznych i estetycznych z zachowaniem walorów kulturowych i charakteru zabudowy stanowiących o tożsamości miasta,
- uzupełnienie programu obszaru o usługi o charakterze ogólnomiejskim takich jak: gastronomia, biura, biura turystyczne, instytucje kulturalne - głównie przez wykorzystanie istniejących zasobów,
- wzmacnianie jakości i zakresu usług świadczonych w mieście poprzez tworzenie małych, atrakcyjnych barów, kawiarni, hoteli,
- zgrupowanie funkcji usługowych w parterach budynków, stworzenie nowoczesnego centrum handlowo-usługowego dla obsługi turystyki,
- ochrona historycznego układu przestrzennego obszaru wraz z istniejącymi obiektami zabytkowymi i założeniami zieleni zgodnie z zasadami ochrony wartości kulturowych,
- niedopuszczenie do powstawania i użytkowania zabudowy naruszającej istniejący charakter przestrzenny miasta i jego układ,
- poprawa bezpieczeństwa poprzez usprawnienie i segregację ruchu kołowego i pieszego,
- przyjęcie zasad kształtowania zabudowy w zakresie gabarytów i kształtu dachu zarówno dla obiektów nowych jak i nadbudowywanych czy rozbudowywanych,
- opracowanie i promocja programu dotyczącego podniesienia atrakcyjności wnętrza urbanistycznych oraz koordynacji działań indywidualnych inwestorów wraz z preferencjami finansowymi i organizacyjnymi; wprowadzenie elementów tzw. małej architektury o wysokich walorach funkcjonalnych i estetycznych oraz wprowadzenie komponowanej zieleni niskiej urządzonej.

OBSZAR REHABILITACJI ZABUDOWY BLOKOWEJ – RMW. Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna Leska ukształtowana w formie wieloblokowego osiedla mieszkaniowego wymaga przekształceń. Działania powinny mieć na celu zatarcie istniejących kontrastów w stosunku do tradycyjnie kształtowanej zabudowy miejskiej oraz wzrost estetyki tego obszaru.

Zasady działania:

- poprawa estetyki i standardu technicznego budynków (kolorystyka, detal, zmiana dachów),
- wprowadzenie zakomponowanej zieleni niskiej urządzonej,
- tworzenie parkingów o przepuszczalnej powierzchni "zielone parkingi",
- uzupełnienie obszaru o detal architektoniczny (małą architekturę) o wysokim poziomie technicznym i estetycznym, atrakcyjne nawierzchnie chodników i placów, urządzenie ciągów spacerowych i ścieżek rowerowych.

Zapisana w LPR wizja, cel nadrzędny oraz cele strategiczne i operacyjne z kierunkami działań rewitalizacyjnych są zbieżne z założeniami i zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Lesko oraz stanowią o ich uszczegółowieniu.

Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sanok – Lesko

MOF Sanok – Lesko tworzą samorządy: Gminy Miejskiej Sanok, **Miasta i Gminy Lesko**, Miasta i Gminy Zagórz oraz Gminy Sanok. Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sanok – Lesko (MOF Sanok – Lesko) określa w szerokim zakresie wspólne, uzgodnione cele rozwojowe i strategiczne kierunki działań gmin tworzących obszar funkcjonalny, ściśle ze sobą współpracujących. Celem nadrzędnym współpracy jest Podniesienie konkurencyjności Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sanok - Lesko w oparciu o zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy, warunkujący atrakcyjność inwestycyjną i osiedleńczą obszaru. Cel rozwojowy 2. Wzrost integracji społecznej i przestrzennej MOF Sanok - Lesko poprzez kompleksowe włączenie społeczne grup marginalizowanych oraz poprawę warunków infrastrukturalnych. Działanie 2.1. Kompleksowa rewitalizacja na terenie MOF Sanok – Lesko na który składają się następujące projekty:

- ✓ Stworzenie warunków infrastrukturalnych dla przeprowadzenia rewitalizacji społecznej w MOF Sanok - Lesko (w ramach PI 9b oraz działania 2.1 Strategii MOF Sanok - Lesko);
- ✓ Wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem w ramach jednolitego systemu na obszarze MOF Sanok - Lesko (w ramach PI 9iv oraz działania 2.1 Strategii MOF Sanok – Lesko).

Zapisana w LPR wizja, cel nadrzędny oraz cele strategiczne i operacyjne z kierunkami działań rewitalizacyjnych są zbieżne z założeniami i zapisami Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sanok – Lesko oraz stanowią o ich uszczegółowieniu.

IV. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizja przedstawia pożądaną obraz rzeczywistości, który ma być osiągnięty poprzez realizację działań zapisanych w LPR. Jest ona opisem wizerunku obszaru rewitalizacji w przyszłości, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Wizja jest możliwie szczegółową „fotografią” stanu i sytuacji obszaru rewitalizacji w 2023 roku. Jest to koncepcja, która powinna być motywująca, sformułowana w sposób pozytywny, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań. Jest ukierunkowana prognostycznie, tak więc wskazuje generalny kierunek jej rozwoju.

Podsumowując, wizja stanowi wzorzec określający stan i tożsamość obszaru rewitalizacji po realizacji zapisów LPR.

Wizja obszaru rewitalizacji w Gminie Lesko to:

Obszar rewitalizacji w Lesku to społeczność i miejsce otwarte dla aktywnych społecznie, kulturalnie, zawodowo i biznesowo ludzi, przygotowane infrastrukturalnie, promuje przedsiębiorczość, a wykorzystując walory przyrodniczo-krajobrazowe oferuje bogatą ofertę kulturalną i sportowo-rekreacyjną.

Przedstawiona Wizja odnosi się do zdiagnozowanych potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Odpowiada na problemy opisane w diagnozie oraz wskazane w pogłębionej analizie obszaru rewitalizacji. Jest odpowiedzią na to, jak mieszkańcy chcieliby widzieć Gminę po przeprowadzonych działaniach rewitalizacyjnych. Kluczowym zagadnieniem jest zniwelowanie zjawisk kryzysowych oraz wykorzystanie potencjału obszaru rewitalizacji w celu podniesienia jakości życia mieszkańców.

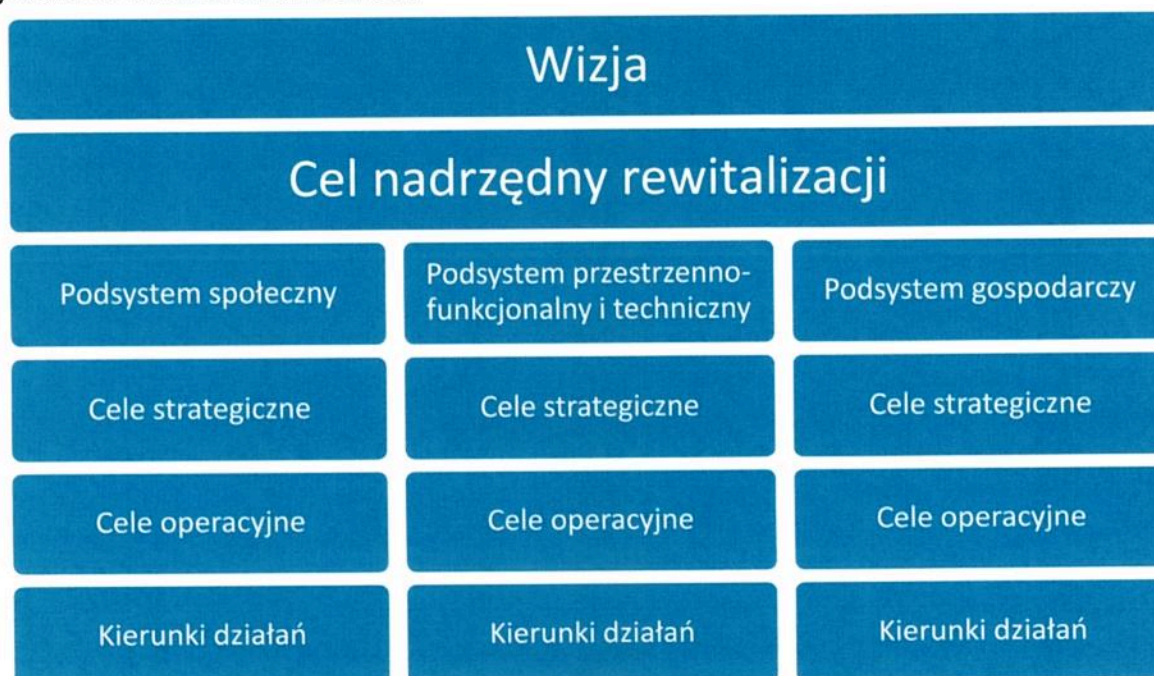

V. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK

Wizja przedstawia pożądaný stan obszarów rewitalizacji w przyszłości. Aby jego osiągnięcie było możliwe konieczne jest wyznaczenie celów rewitalizacji, które będą kierunkowały podejmowane działania. Poniżej prezentowana jest zakładana struktura rezultatów LPR.

Rysunek 10. Struktura rezultatów LPR

Cel nadrzędny rewitalizacji:

Obszar rewitalizacji i jego społeczność to środowisko otwarte, przyjazne i zintegrowane społecznie z dobrymi warunkami do rozwijania aktywności społecznej, zawodowej, sportowej i kulturalnej.

Wyznaczony cel nadrzędny kierunkuje proces wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Wynika on ze zidentyfikowanych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych i ma przyczynić się do odnowy oraz ożywienia podobszarów rewitalizacji. Powinien być on realizowany wspólnie z wszystkimi interesariuszami LPR.

Interesariuszami LPR zgodnie z Ustawą o rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieceści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe,
- inni mieszkańcy Gminy Lesko,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej.

Cele rewitalizacji wskazują na rezultaty o kluczowym znaczeniu oraz długiej perspektywie czasowej. Ukierunkowują działania, których zadaniem jest wyprowadzanie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, a w rezultacie poprawy jego sytuacji, co w konsekwencji przekłada się na całą gminę. Uszczegółowieniem celów strategicznych są cele operacyjne i przypisane im kierunki działań.

Cele operacyjne wskazują na sposób osiągnięcia celów strategicznych w zakresie przedsięwzięć właściwych dla wychodzenia z sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne odnoszą się do zidentyfikowanych na etapie diagnozy i jej pogłębienia problemów oraz potencjałów obszarów rewitalizacji. Skupiają się na priorytetach rewitalizacji, jakimi jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez zintegrowane działania w podsystemach: społecznym, przestrzenno-funkcjonalnym i gospodarczym.

Cele wyznaczone w poszczególnych podsystemach zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 46. Struktura celów strategicznych i operacyjnych w poszczególnych podsystemach

Podsystem	Cele strategiczne	Cele operacyjne
Spółeczny	1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	1.1. Wysoka jakość kapitału ludzkiego 1.2. Wysoki poziom aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej 1.3. Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji.
Przestrzenno-funkcjonalny i techniczny	2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	2.1. Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców 2.2. Wzrost dostępności atrakcyjnych przestrzeni publicznych na terenie rewitalizowanym
Gospodarczy	3. Wzrost aktywności gospodarczej	3.1. Wzrost lokalnej przedsiębiorczości

Źródło: Opracowanie własne

W Lokalnym Programie Rewitalizacji zostały wyznaczone 3 cele strategiczne w trzech podsystemach. Wyznaczone cele skupiają się na niwelowaniu zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych oraz wzmacnianiu istniejących potencjałów.

Podsystem społeczny

Aspekt społeczny jest priorytetowy w procesie prowadzenia rewitalizacji, dlatego też niezwykle ważne jest jego uwzględnienie we wszystkich wyznaczonych celach, które będą służyły osiągnięciu sformułowanej wizji obszaru po przeprowadzonym procesie rewitalizacji. Cele w podsystemie społecznym skupiają się na kwestiach związanych z doskonaleniem najważniejszego potencjału obszaru jakim jest potencjał ludzki, tworzący określony kapitał, od którego zależy to jak funkcjonuje dana społeczność. Pozostałe cele prowadząc do realizacji wizji zakładają aktywizację mieszkańców: społeczną, kulturalną, sportowo-rekreacyjną oraz zawodową (w tym przedsiębiorczą), a także co bardzo ważne, zwiększenie poziomu integracji, różnych grup społecznych, zwłaszcza integrację międzypokoleniową.

Tabela 47. Kierunki działań oraz przypisane zjawiska kryzysowe i potencjały do celu strategicznego 1

Cel strategiczny 1.: Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	
Cel operacyjny 1.1.: Wysoka jakość kapitału ludzkiego	
Kierunki działań	1.1.1. Aktywizacja mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości oraz osób bezrobotnych w zakresie powrotu na rynek pracy 1.1.2. Poprawa jakości kształcenia
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi	– postępujące ubożenie części społeczeństwa, w szczególności seniorów; – wysokie bezrobocie (również długotrwałe); – rozszerzające się zjawisko alkoholizmu; – narastające zjawisko przemocy w rodzinie; – tolerancja zjawisk/zachowań patologicznych wynikająca z lęku lub braku świadomości; – niskie wyniki egzaminów 6-klasistów.
Powiązanie z potencjałami	– atrakcyjne położenie na przecięciu się głównych szlaków

	<p>komunikacyjnych prowadzących w Bieszczady,</p> <ul style="list-style-type: none"> - bogata oferta sportowo-rekreacyjna; - rozwinięta baza oświatowa; - istniejąca grupa mieszkańców o wysokich kompetencjach społecznych; - aktywne organizacje pozarządowe; - długoletnia tradycja organizacji Targów „Agrobieszczady”.
Cel operacyjny 1.2.: Wysoki poziom aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej	
Kierunki działań	<p>1.2.1. Aktywizacja seniorów. 1.2.2. Zwiększenie poziomu integracji międzypokoleniowej. 1.2.3. Aktywizacja organizacji pozarządowych.</p>
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi	<ul style="list-style-type: none"> - postępujące ubożenie części społeczeństwa, w szczególności seniorów; - b. niska aktywność społeczności lokalnej; - niewystarczająca ilość alternatywnych możliwości/miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz seniorów; - niewystarczające kultywowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego - brak możliwości eksponowania pamiątek związanych z lokalną historią i kulturą (Leska i okolic).
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> - zasoby dziedzictwa kulturowego; - niewykorzystane obiekty w zasobie komunalnym; - istniejąca grupa mieszkańców o wysokich kompetencjach społecznych; - aktywne organizacje pozarządowe.
Cel operacyjny 1.3.: Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji.	
Kierunki działań	<p>1.3.1. Stworzenie warunków do kultywowania lokalnego dziedzictwa kulturowego m.in. poprzez eksponowania pamiątek związanych z historią i kulturą Leska i okolic. 1.3.2. Zwiększenie atrakcyjności i jakości bazy lokalowej i oferty kulturalnej. 1.3.3. Rozwijanie bazy i oferty rekreacyjno-sportowej.</p>
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi	<ul style="list-style-type: none"> - rozszerzające się zjawisko alkoholizmu; - tolerancja zjawisk/zachowań patologicznych wynikająca z lęku lub braku świadomości; - niewystarczające kultywowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego - brak możliwości eksponowania pamiątek związanych z lokalną historią i kulturą (Leska i okolic); - niski poziom uczestnictwa w wydarzeniach/imprezach kulturalnych.
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> - zasoby dziedzictwa kulturowego; - niewykorzystane obiekty w zasobie komunalnym; - istniejąca grupa mieszkańców o wysokich kompetencjach społecznych; - aktywne organizacje pozarządowe.

Źródło: Opracowanie własne

Podsystem przestrzenno-funkcjonalny i techniczny

Realizacja celów i działań w podsystemie przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym do poprawy warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców szczególnie w zakresie oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej oraz innych usług społecznych. Przewidziano również kierunek działania. W celu poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru. Działania te dotyczą wszystkich mieszkańców.

Tabela 48. Kierunki działań oraz przypisane zjawiska kryzysowe i potencjały do celu strategicznego 2

Cel strategiczny 2.: Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	
Cel operacyjny 2.1.: Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców	
Kierunki działań	2.1.1. Poprawa stanu i funkcjonalności obiektów kultury w Lesku - dostosowane ich do aktualnych wymogów i potrzeb. 2.1.2. Poprawa stanu technicznego i energetycznego budynków komunalnych. 2.1.3. Zagospodarowanie nieużytkowanych obiektów komunalnych. 2.1.4. Wyposażenie budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej w rozwiązania energooszczędne (w tym OZE).
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi	<ul style="list-style-type: none"> - stan i funkcjonalność budynku Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku niedostosowane do aktualnych potrzeb, - przestarzałe wyposażenie Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lesku i jej niska funkcjonalność, - zły stan techniczny budynku z mieszkaniami socjalnymi „Domont” przy ul. Bieszczadzkiej; - wymagające remontu budynki komunalne, szczególnie przy ul. Śliżyńskiego i Piłsudskiego, - niezadowolający stan techniczny i niska funkcjonalność amfiteatru w Lesku, - zły stan techniczny dawnej świątyni ormiańskiej (koncepcja utworzenia muzeum), - niezadowolający stan synagogi, - braki w wyposażeniu budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej w rozwiązania energooszczędne (w tym OZE);
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> - zasoby dziedzictwa kulturowego; - niewykorzystane obiekty w zasobie komunalnym; - bogata oferta sportowo-rekreacyjna.
Cel operacyjny 2.2.: Wzrost dostępności atrakcyjnych przestrzeni publicznych na terenie rewitalizowanym	
Kierunki działań	2.2.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej Leska - zwiększenie liczby miejsc parkingowych i postojowych. 2.2.2. Zagospodarowywanie i udostępnianie terenów/ stref rekreacji na terenach zielonych i pozostałych przestrzeniach. 2.2.3. Stworzenie nowoczesnego obszaru z obiektami do organizacji targów gospodarczych i innych imprez o charakterze ekonomiczno-kulturalnym.
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczona dostępność komunikacyjna Leska m.in. ze względu na za małą liczbę miejsc parkingowych i postojowych; - ograniczona ilość terenów/stref rekreacji na terenach zielonych np. ścieżek spacerowych i rowerowych nad Sanem;

	<ul style="list-style-type: none"> - obiekty i przestrzeń gdzie odbywają się Targi „Agrobieszczady” niedostosowane do pełnienia funkcji swoistego centrum targowego.
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> - przestrzenie publiczne i tereny zielone do zagospodarowania i udostępnienia; - bogata oferta sportowo-rekreacyjna; - długoletnia tradycja organizacji Targów „Agrobieszczady”.

Źródło: Opracowanie własne

Podsystem gospodarczy

Realizacja celów w podsystemie gospodarczym przyczyni się do wzrostu lokalnej przedsiębiorczości. Poprawa sytuacji materialnej mieszkańców obszaru przyczyni się z kolei do poprawy ich warunków socjalno-bytowych, a co za tym idzie do wyższej jakości życia.

Tabela 49. Kierunki działań oraz przypisane zjawiska kryzysowe i potencjały do celu strategicznego 3

Cel strategiczny 3.: Wzrost aktywności gospodarczej	
Cel operacyjny 3.1.: Wzrost lokalnej przedsiębiorczości	
Kierunki działań	<p>3.1.1. Aktywizacja mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości.</p> <p>3.1.2. Promowanie i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości</p>
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi	<ul style="list-style-type: none"> - mała przedsiębiorczość mieszkańców; - zbyt mała promocja lokalnej przedsiębiorczości – bardzo słabe wsparcie infrastrukturalno-organizacyjne dla przedsiębiorców prowadzących i rozpoczynających działalność.
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjne położenie na przecięciu się głównych szlaków komunikacyjnych prowadzących w Bieszczady, - walory przyrodniczo-krajobrazowe najbliższego otoczenia; - zasoby dziedzictwa kulturowego; - przestrzenie publiczne i tereny zielone do zagospodarowania i udostępnienia; - bogata oferta sportowo-rekreacyjna; - długoletnia tradycja organizacji Targów „Agrobieszczady”.

Źródło: Opracowanie własne

VI. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych został przeprowadzony w dniach od 21 kwietnia do 8 maja 2017 roku metodą uspołecznioną, co oznacza że każdy interesariusz procesu rewitalizacji mógł przedstawić swój pomysł na działania rewitalizacyjne. Wypełnione karty można było złożyć w Urzędzie Miasta i Gminy w Lesku, drogą elektroniczną – wysyłając formularz mailem.

Łącznie zostało złożonych 11 kart.

W kwietniu 2018 roku Powiat Leski zgłosił dodatkowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne.

VI.1. OPIS PLANOWANYCH PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Realizacja celów możliwa będzie przede wszystkim poprzez wdrożenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze społecznym, a także przestrzenno-funkcjonalnym i gospodarczym. Lokalny Program Rewitalizacji zakłada realizację 8 przedsięwzięć, które przyczynią się w dużej mierze do zniwelowania negatywnych zjawisk społecznych zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji oraz dodatkowo przyczynią się do uporządkowania ładu przestrzennego i ożywienia gospodarczego. Realizacja przedsięwzięć zwiększy poziom integracji mieszkańców, w tym integracji międzypokoleniowej, zwiększy ich aktywność społeczną i zawodową, a także zwiększy poziom odpowiedzialności za dbałość o przestrzeń publiczną oraz za podejmowane przedsięwzięcia.

Tabela 50. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1: Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci

Tytuł	Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci
Lokalizacja	Lesko, Plac Konstytucji 3 Maja 11
Podmiot realizujący	Gmina Lesko
Potencjalni partnerzy	Nie dotyczy
Powiązanie z problemami	<p>W sferze społecznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – b. niska aktywność społeczności lokalnej; – niewystarczająca ilość alternatywnych możliwości/miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz seniorów; – niewystarczające kultywowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego - brak możliwości eksponowania pamiątek związanych z lokalną historią i kulturą (Leska i okolic); – niski poziom uczestnictwa w wydarzeniach/imprezach kulturalnych. <p>W sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zły stan techniczny dawnej świątyni ormiańskiej (koncepcja utworzenia muzeum).
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Opis stanu istniejącego:</u></p> <p>Budynek dawnej świątyni ormiańskiej stanowiący zabytek wpisany do rejestru zabytków województwa podkarpackiego pod nr A-54 z 08.04.2001 r. oraz A-926 z 05.10.2012 r. jest obiektem zdegradowanym. W chwili obecnej nie jest on użytkowany ze względu na bardzo zły stan techniczny. W celu ratowania jego zabytkowej substancji w 2014 roku został wykonany remont elewacji frontowej w ramach działań rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji na lata 2010-2013. Jednakże ze względu na znaczną degradację wnętrza budynku nie może on być wykorzystywany do jakichkolwiek społecznych, gospodarczych czy innych. Wymaga pilnej interwencji.</p> <p><u>Zakres planowanych działań:</u></p> <p>Inwestycja obejmuje remont budynku dawnej świątyni ormiańskiej w celu zabezpieczenia jej zabytkowej substancji oraz przeznaczenia obiektu na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci.</p> <p>Zakres robót: zabezpieczenie przeciwwilgociowe ścian, wymiana podłóg, remont elewacji, renowacja tynków wewnętrznych, wymiana konstrukcji dachowej wraz z wymianą pokrycia dachowego, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, budowa kominów i ciągów wentylacyjnych, wymiana instalacji, przebudowa i budowa nowych sanitariatów oraz przebudowa ścian działowych w budynku.</p>

Tytuł	Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci
	<p><u>Cel przedsięwzięcia:</u></p> <p>Celem przedsięwzięcia jest nadanie nowych funkcji społecznych i kulturalnych zdegradowanemu budynkowi b. świątyni ormiańskiej poprzez jego remont i adaptację pod potrzeby funkcjonowania Klubu Seniora i Regionalnej Izby Pamięci. Działanie to z jednej strony przywróci życie zdegradowanemu budynkowi o wielkiej wartości zabytkowej, a z drugiej poprzez wykorzystanie go na potrzeby osób starszych przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tej grupy ostatecznych odbiorców. Ponadto stworzone zostaną warunki do kultywowania lokalnego dziedzictwa kulturowego dzięki czemu zwiększy się atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej.</p> <p>Realizacji powyższego celu przyczyni się do realizacji następujących celów rewitalizacji ze sfery społecznej:</p> <p>Cel strategiczny 1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna. Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej. Cel operacyjny 1.3. Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji.</p>
Beneficjenci przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji: seniorzy i pozostali.
Szacunkowe ramy finansowe	2 000 000,00 zł
Okres realizacji	III kwartał 2018 - IV kwartał 2019
Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 6.3. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej – nabór dla MOF. Budżet Gminy Lesko.
Alternatywna możliwość finansowania	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, M19 - Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS - rozwój lokalny kierowany przez społeczność), 7.4 - Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury, i powiązanej infrastruktury. Budżet Gminy Lesko.
Sposób oceny i miary	Listy obecności na spotkaniach Klubu Seniora Rejestr odwiedzających Regionalną Izbę Pamięci
Rezultaty	Liczba użytkowników – 800 rocznie
Projekt komplementarny finansowany z EFS	Przedsięwzięcie nr 1: Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci jest przedsięwzięciem uzupełniającym Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7: Aktywny Senior finansowane z EFS gdyż umożliwiałoby ono praktyczną jego realizację.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie karty przedsięwzięcia

Tabela 51. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2: Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku

Tytuł	Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku
Lokalizacja	Budynek gospodarczy przy Zespole Szkół Technicznych i Artystycznych, ul. Piłsudskiego 31, dz. 1365/9.
Podmiot realizujący	Powiat Leski
Potencjalni partnerzy	LGD Nasze Bieszczady, Bieszczadzkie Forum Europejskie, Stowarzyszenie „Ciepły Wiatr”, Fundacja Bieszczadzka
Powiązanie z problemami	<p>W sferze społecznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wysokie bezrobocie (również długotrwałe). <p>W sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obiekty i przestrzeń gdzie odbywają się Targi „Agrobieszczady” niedostosowane do pełnienia funkcji swoistego centrum targowego. <p>W sferze gospodarczej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zbyt mała promocja lokalnej przedsiębiorczości – bardzo słabe wsparcie infrastrukturalno-organizacyjne dla przedsiębiorców prowadzących

Tytuł	Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku i rozpoczynających działalność.
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Opis stanu istniejącego:</u></p> <p>Budynek gospodarczy należący do Zespołu Szkół Technicznych i Artystycznych w Lesku (ZSTiA) jest w złym stanie technicznym, zdegradowany, i w związku z tym niewykorzystywany. Podobnie otoczenie tego obiektu należące do dawnego Zespołu Szkół Drzewnych w Lesku jest zdegradowane i niefunkcjonalne. Obszar zlokalizowany jest w bezpośredniej bliskości terenów społecznie zagrożonych (liczba niebieskich kart na ulicach: Kwiatowa, Jesionowa, Wiejska, Przemysłowa, Kościuszki, Mickiewicza). Tereny objęte rewitalizacją to także obszary o niskiej koncentracji podmiotów gospodarczych. Problemem na obszarze rewitalizacji jest bezrobocie, a także niewielka aktywność mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym, niski poziom integracji mieszkańców, mała przedsiębiorczość mieszkańców a także słaba kondycja ekonomiczna istniejących przedsiębiorstw. W obszarze przestrzenno-funkcjonalnym są to: braki lub zła jakość infrastruktury technicznej, zły stan, brak lub mała dostępność do infrastruktury społecznej, zły stan, brak lub mała dostępność do obiektów kulturalnych, miejsc spotkań dla mieszkańców. Dodatkowo co jest kluczowe dla przedsięwzięcia przedsiębiorcy i lokalni rzemieślnicy/twórcy produktu lokalnego mają utrudniony dostęp do rynku, klienta i promocji własnej twórczości.</p> <p><u>Zakres planowanych działań:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - remont i przystosowane pomieszczeń niewykorzystwanego budynku gospodarczego Zespołu Szkół Technicznych i Artystycznych w Lesku (ZSTiA) do wytwarzania, przechowywania, prezentacji i sprzedaży lokalnych produktów rzemieślników oraz twórców z Leska i okolic - utworzenie Izby produktu lokalnego; - dostosowanie istniejącego funkcjonalnie związanego terenu wokół budynku do nowych funkcji - modernizacja dróg dojazdowych (łączyących z drogą gminną i krajową), ciągów komunikacyjnych, chodników, ścieżek w ramach placu, postawienie oświetlenia, ławeczek, koszy na śmieci, zakup sanitariatów, budynku gospodarczego, wyznaczenie miejsc dla wystawców, zakup specjalnego namiotu wystawowego – wszystko celem organizacji imprez promujących lokalne produkty oferowane przez Izbę produktu lokalnego oraz innych wytwórców. <p><u>Cele przedsięwzięcia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nadanie nowej funkcji gospodarczej niezagospodarowanemu i zdegradowanemu budynkowi gospodarczemu ZSTiA poprzez jego remont i przystosowanie do potrzeb prowadzenia działalności gospodarczej - Izby produktu lokalnego - przez lokalny podmiot ekonomii społecznej wraz z zagospodarowaniem jego otoczenia do organizowania imprez targowych oraz innych wydarzeń ekonomicznych i kulturalnych promujących lokalne produkty i ich wytwórców. <p>Realizacja inwestycji umożliwi realizację projektu związanego z założeniem podmiotu ekonomii społecznej (przedsięwzięcie nr 3) który będzie funkcjonował w postaci Izby produktu lokalnego, a tym samym umożliwi dotarcie wytwórców produktu lokalnego do klientów.</p> <p>Produkty przedsięwzięcia będą również wykorzystywane do organizacji targów oraz innych imprez i wydarzeń promocyjnych m.in. Targów Agrobieszczady i cyklicznych wydarzeń ekonomiczno-kulturalnych wpływających na rozwój przedsiębiorczości na tym terenie, podczas których będą prezentowane i sprzedawane produkty lokalne oferowane przez Izbę produktu lokalnego funkcjonującą jako podmiot ekonomii społecznej oraz innych współpracujących z nią wytwórców i producentów.</p> <p>Zrewitalizowany obiekt, jak i teren wokół stworzą swoiste Centrum – Izbę produktu lokalnego w Lesku wraz z terenem targowym. Izba produktu lokalnego będzie funkcjonować przez cały rok dając twórcom możliwość dotarcia do klienta. Co kwartał organizowane będą tu cykliczne wydarzenia w formie regionalnych i lokalnych targów wyrobów i produktów lokalnych oraz warsztatów, spotkań, prelekcji, degustacji w kooperacji z przedstawicielami ZSTiA w Lesku oraz Lokalną Grupą Działania „Nasze Bieszczady”, Bieszczadzkim Forum Europejskim, Fundacją Bieszczadzką, Stowarzyszeniem „Ciepły Wiatr” z Leska (włączenie osób niepełnosprawnych) oraz Podkarpackim Ośrodkiem Wspierania Ekonomii Społecznej w Jaśle. Ukoronowaniem całorocznej pracy Izby będzie udział w Targach Przedsiębiorczości, Rolnictwa i Leśnictwa „Agrobieszczady” organizowanego przez Powiat Leski. Twórcy w specjalnie</p>

Tytuł	Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku
	przystosowanym miejscu będą mogli prezentować swoje produkty gościom Targów i innych imprez. Targi i pozostałe imprezy będą pełniły rozmaite funkcje zarówno związane z integracją społeczną, jak i budowaniem potencjału przedsiębiorczości mieszkańców terenu Bieszczadów, a zwłaszcza terenu powiatu leskiego i gminy Lesko.
Beneficjenci przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru rewitalizowanego oraz pozostałej części miasta i gminy.
Szacunkowe ramy finansowe	600 000,00 zł.
Okres realizacji	IV kwartał 2018 - III kwartał 2019
Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 6.3. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej – nabór dla MOF. Budżet Powiatu Leskiego.
Alternatywna możliwość finansowania	Śródki własne - Budżet Powiatu Leskiego, Fundusze Norweskie, Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020.
Sposób oceny i miary	– Rejestr Targów.
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem – 10 000 osób/rok – Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w obiekcie objętym projektem – 1 szt. – Liczba targów i innych wydarzeń promocyjnych zorganizowanych w rewitalizowanym obiekcie i zrewitalizowanej przestrzeni wokół – 12 szt. – Liczba osób zatrudnionych w wyniku realizacji projektu – 10 osób.
Projekt komplementarny finansowany z EFS	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3: Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie karty przedsięwzięcia

Tabela 52. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3: Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku

Tytuł	Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku
Lokalizacja	Budynek gospodarczy przy Zespole Szkół Technicznych i Artystycznych, ul. Piłsudskiego 31, dz. 1365/9.
Podmiot realizujący	Podkarpacki Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej w Jaśle
Potencjalni partnerzy	-
Powiązanie z problemami	<p>W sferze społecznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – postępujące ubożenie części społeczeństwa, w szczególności seniorów; – wysokie bezrobocie (również długotrwałe).
Opis przedsięwzięcia	<p>W obszarze rewitalizacji utrzymuje się duża liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, czego przyczyną jest koncentracja bezrobocia.</p> <p>Brak kompetencji i kwalifikacji zawodowych (przerwy w pracy, długotrwałe bezrobocie) powoduje utratę wartości posiadanych kwalifikacji, co jest częstym powodem pozostawania bez pracy albo ubóstwa.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia realizowane będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> – usługi umożliwiające uzyskanie/podniesienie wiedzy i rozwijanie umiejętności potrzebnych do założenia lub pracy w przedsiębiorstwie społecznym i jego rozwijania, – usługi polegające na dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym, – usługi polegające na podnoszeniu kwalifikacji pracowników podmiotu ekonomii społecznej, – wsparcie finansowe (dotacje) na tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, – udzielanie wsparcia pomostowego w formie finansowej oraz w formie zindywidualizowanych usług. <p>W efekcie założono powstanie podmiotu ekonomii społecznej – Izby produktu</p>

Tytuł	Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku
	<p>lokalnego – zatrudniającego osoby związane z lokalnymi produktami tj. wytwórców, artystów i innych. Zakres działalności podmiotu ekonomii społecznej to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kreowanie i wytwórstwo oraz sprzedaż produktów lokalnych; - pośrednictwo w sprzedaży produktów lokalnych wytworzonych poza Izba produktu lokalnego, ale na terenie leska i okolic; - promocja produktów lokalnych; - organizacja w różnego rodzaju lokalnych targów i innych wydarzeń wspierających sprzedaż produktów lokalnych; - współpraca przy organizacji i udział w Targach Agrobieszczady oraz innych tego typu imprezach o skali regionalnej i ponad regionalnej. <p>Aby skutecznie zrealizować niniejsze przedsięwzięcie niezwykle ważne jest udostępnienie miejsca, które posłuży jako miejsce do prowadzenia działalności przez powstały podmiot ekonomii społecznej. W chwili obecnej na obszarze rewitalizacji nie ma takich miejsc, odpowiednio zaadaptowanych i przygotowanych, które mogłyby być od razu przekazane takiemu podmiotowi. Dlatego też w celu skutecznej realizacji niniejszego przedsięwzięcia niezbędna jest realizacja projektu inwestycyjnego.</p> <p>Takim projektem jest Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2: Utworzenie izby produktu lokalnego oraz centrum targowego w Lesku. W ramach tego Przedsięwzięcia planuje się udostępnić pomieszczenia będące własnością Powiatu Leskiego, dla podmiotu ekonomii społecznej, skupiającego lokalnych wytwórców produktów lokalnych. Pomieszczenia zostaną zmodernizowane i przystosowane do prezentacji, przechowywania i sprzedaży produktów drobnych rzemieślników i twórców. Zlokalizowany w bezpośredniej bliskości Zespół Szkół Technicznych i Artystycznych może zapewnić kooperację i wsparcie dzięki wspólnym projektom i wymianie doświadczeń między nauczycielami i uczniami ze szkoły a członkami podmiotu. Izba produktu lokalnego miałaby funkcjonować przez cały rok dając twórcom możliwość dotarcia do klienta.</p> <p>Ukoronowaniem całorocznej pracy byłby udział w Targach Przedsiębiorczości, Rolnictwa i Leśnictwa „Agrobieszczady” organizowanych przez Powiat Leski. Twórcy w specjalnie przystosowanym miejscu mogliby prezentować swoje produkty tysiącom zwiedzających. W związku z tym planuje się także dostosować istniejący teren - modernizację dróg dojazdowych (łączyących z drogą gminną i krajową), ciągów komunikacyjnych, chodników, ścieżek w ramach placu, postawienie oświetlenia, ławeczek, koszy na śmieci, zakup sanitariatów, budynku gospodarczego, wyznaczenie miejsc dla wystawców, zakup specjalnego namiotu wystawowego.</p> <p>Nadanie powyższym obiektom i obszarom nowych funkcji gospodarczych wywoła następujące skutki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost ruchu turystycznego w obrębie obszaru rewitalizacji w związku z uruchomieniem działalności wytwórczej i handlowej – handlu produktami lokalnymi wytworzonymi przez członków podmiotu ekonomii społecznej. 2. Powstały ramach projektu podmiot ekonomii społecznej będzie potrzebował pomieszczeń na biuro oraz do uruchomienia szerszej działalności gospodarczej (wytwórczej i handlowej). W związku z tym konieczne jest wygospodarowanie pomieszczeń do prowadzenia działalności gospodarczej w obiekcie budynku gospodarczego przy ZSTiA w Lesku w ramach Przedsięwzięcia nr 2. W tych pomieszczeniach, podmiot ekonomii społecznej będzie miał swoją siedzibę, pomieszczenia magazynowe i produkcyjne oraz będzie mógł uruchomić punkt sprzedaży wytworzonych przez członków produktów lokalnych. <p>Projekt wpłynie na aktywizację mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości oraz osób bezrobotnych w zakresie powrotu na rynek pracy. Przedsięwzięcie realizuje następujące cele LPR Gminy Lesko: Cel strategiczny 1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna</p>

Tytuł	Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku
	<p>Cel operacyjny 1.1. Wysoka jakość kapitału ludzkiego</p> <p>Cel strategiczny 3. Wzrost aktywności gospodarczej</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Wzrost lokalnej przedsiębiorczości</p>
Beneficjenci przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> – podmiot ekonomii społecznej, – osoby fizyczne zainteresowane założeniem lub prowadzeniem działalności w sektorze ekonomii społecznej, – partnerstwo na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej.
Szacunkowe ramy finansowe	300 000,00 zł (kwota w odniesieniu do Gminy Lesko, przedsięwzięcie stanowi część projektu realizowanego w ramach Działania 8.5 RPO WP 2014-2020 przez Podkarpacki Regionalny Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Jaśle).
Okres realizacji	III 2019 – I 2020
Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Oś priorytetowa VIII, Działanie 8.5. Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie. Budżet Powiatu Leskiego.
Alternatywna możliwość finansowania	Środki Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Budżet Powiatu Leskiego.
Rezultaty	<p>Liczba utworzonych przedsiębiorstw społecznych – 1.</p> <p>Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 10.</p>
Sposób oceny i miary	<ul style="list-style-type: none"> – Listy obecności ze spotkań, – Listy obecności ze szkoleń, – Liczba wejść na stronę internetową. – Liczba umów.
Projekt komplementarny	<p>Projekt komplementarny: przedsięwzięcie nr 2. Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku.</p> <p>Przedmiotowe przedsięwzięcie (nr 3) będzie mogło być zrealizowane pod warunkiem realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego nr 2, które pozwoli na nadanie nowej funkcji gospodarczej zdegradowanemu budynkowi gospodarczemu przy Zespole Szkół Technicznych i Artystycznych w Lesku poprzez utworzenie w nim pomieszczeń na potrzeby funkcjonowania Izby produktu lokalnego prowadzonej przez podmiot ekonomii społecznej (utworzony w ramach przedsięwzięcia nr 3).</p> <p>Ponadto planuje się w ramach przedsięwzięcia nr 2 dostosowanie istniejącego funkcjonalnie związanego terenu wokół ww. budynku gospodarczego do nowych funkcji - modernizacja dróg dojazdowych (łączyjących z drogą gminną i krajową), ciągów komunikacyjnych, chodników, ścieżek w ramach placu, postawienie oświetlenia, ławeczek, koszy na śmieci, zakup sanitariatów, budynku gospodarczego, wyznaczenie miejsc dla wystawców, zakup specjalnego namiotu wystawowego – wszystko celem organizacji imprez targowych i innych promujących lokalne produkty oferowane przez podmiot ekonomii społecznej - Izbę produktu lokalnego oraz innych współpracujących wytwórców.</p> <p>Ważnym aspektem związanym z procesem rewitalizacji w Lesku jest fakt, że bez realizacji Przedsięwzięcia nr 2 nie będzie możliwości zrealizowania niniejszego projektu, gdyż ani Gmina ani Powiat nie dysponują takim gotowym zasobem, który wsparby i uczył możliwym uruchomienie działalności podmiotu ekonomii społecznej.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie karty przedsięwzięcia

Tabela 53. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4: Zagospodarowanie brzegu rzeki San na cele rekreacyjne

Tytuł	Zagospodarowanie brzegu rzeki San na cele rekreacyjne
Lokalizacja	Lesko
Podmiot realizujący	Gmina Lesko

Tytuł	Zagospodarowanie brzegu rzeki San na cele rekreacyjne
Potencjalni partnerzy	Nie dotyczy
Powiązanie z problemami	<p>W sferze społecznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - b. niska aktywność społeczności lokalnej; - niewystarczająca ilość alternatywnych możliwości/miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz seniorów; <p>W sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczona ilość terenów/stref rekreacji na terenach zielonych np. ścieżek spacerowych i rowerowych nad Sanem.
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada utworzenie strefy rekreacyjnej nad Sanem poprzez budowę ścieżki rowerowej i ścieżek spacerowych, wyposażonych w małą architekturę (ławki, kosze na śmieci).
Beneficjenci przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru rewitalizowane oraz pozostałych części miasta.
Szacunkowe ramy finansowe	500 000,00 zł.
Okres realizacji	II kwartał 2018 - II kwartał 2019
Potencjalne źródła finansowania	Poddziałanie 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w zakresie Rozwoju infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej i/lub kulturalnej. Budżet Gminy Lesko.
Alternatywna możliwość finansowania	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, M19 - Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS - rozwój lokalny kierowany przez społeczność), 7.4 - Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury i powiązanej infrastruktury. Budżet Gminy Lesko.
Sposób oceny i miary	- Protokół odbioru robót.
Rezultaty	- Powierzchnia zagospodarowanego obszaru – 0,65 ha

Źródło: Opracowanie własne na podstawie karty przedsięwzięcia

Tabela 54. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5: Przebudowa Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku oraz wykonanie prac konserwatorskich przy budynku synagogi w Lesku

Tytuł	Przebudowa Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku oraz wykonanie prac konserwatorskich przy budynku synagogi w Lesku
Lokalizacja	Lesko
Podmiot realizujący	Gmina Lesko
Potencjalni partnerzy	Nie dotyczy
Powiązanie z problemami	<p>W sferze społecznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niski poziom uczestnictwa w wydarzeniach/imprezach kulturalnych <p>W sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stan i funkcjonalność budynku Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku niedostosowane do aktualnych potrzeb.
Opis przedsięwzięcia	<p>Zadanie obejmuje przebudowę sali widowiskowej na salę widowiskowo-kinową w Bieszczadzkiem Domu Kultury w Lesku, zakup wyposażenia sali oraz systemu kinowego i nagłośnienia, montaż pochylni i transportera schodowego dla osób niepełnosprawnych oraz prace konserwatorskie i zabezpieczające w zabytkowym budynku leskiej Synagogi.</p> <p>Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie liczby osób korzystających z obiektów zasobów kultury w Lesku oraz ich oferty w zakresie kultury, poprzez poprawę jakości i zwiększenie zakresu oferowanych form działalności kulturalnej. Celem ogólnym przedsięwzięcia jest</p>

Tytuł	Przebudowa Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku oraz wykonanie prac konserwatorskich przy budynku synagogi w Lesku
	poprawa atrakcyjności kulturalnej Leska i okolic, zwiększenie dostępności dóbr kultury oraz wzrost atrakcyjności turystycznej Leska i okolic. Przedsięwzięcie przewiduje działanie kompleksowe, które umożliwi wykorzystanie efektów działania przez najszerszą grupę odbiorców. Zakres planowanego przedsięwzięcia obejmuje: przebudowę sali widowiskowej na salę widowiskowo-kinową w Bieszczadzkim Domu Kultury w Lesku, zakup wyposażenia sali widowiskowo-kinowej oraz systemu kinowego i nagłośnienia dla BDK, montaż pochylni zewnętrznej i transportera schodowego dla obsługi osób niepełnosprawnych ze względu na brak możliwości technicznych wykonania w tym miejscu stałych urządzeń do poruszania się osób niepełnosprawnych oraz prace konserwatorskie i zabezpieczające w zabytkowym budynku leskiej Synagogi, będącej w strukturze BDK w Lesku. Reasumując w projekcie przewidziano działania związane z: poprawą funkcjonalności Sali widowiskowej BDK w Lesku, unowocześnieniem i rozszerzeniem wyposażenia Sali widowiskowej BDK w Lesku, poprawą stanu technicznego obiektu Synagogi leskiej pełniącej funkcję Galerii Sztuki, dostosowaniem zakresu i jakości oferty BDK w Lesku do oczekiwań odbiorców oraz udostępnienie instytucji kultury dla osób niepełnosprawnych, poprzez wykonanie w budynku BDK, pochylni zewnętrznej i transportera schodowego. W wyniku realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia powstanie nowoczesna oferta kulturalno-edukacyjna (związana z otwarciem kina), która przyczyni się do wzrostu udziału mieszkańców regionu w życiu kulturalnym i budowy tożsamości regionalnej.
Beneficjenci przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, pozostałych części miasta ora sąsiednich miejscowości.
Szacunkowe ramy finansowe	3 527 689,89 zł
Okres realizacji	III kwartał 2017 - IV kwartał 2018
Pozyskane źródło finansowania	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 4.4. Kultura. Budżet Gminy Lesko.
Sposób oceny i miary	- Rejestr uczestników imprez Bieszczadzkiego Domu Kultury.
Rezultaty	- Liczba osób korzystających z obiektu – 27 095 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie karty przedsięwzięcia

Tabela 55. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6: Czysta energia dla potrzeb Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku poprzez montaż ogniw fotowoltaicznych

Tytuł	Czysta energia dla potrzeb Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku poprzez montaż ogniw fotowoltaicznych
Lokalizacja	Lesko
Podmiot realizujący	Sport Lesko Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Lesku
Potencjalni partnerzy	Nie dotyczy
Powiązanie problemami	z W sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów: - braki w wyposażeniu budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej w rozwiązania energooszczędne (w tym OZE).
Opis przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest wzrost poziomu produkcji energii z odnawialnych źródeł energii w generacji rozproszonej na terenie Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku. Przedmiotem przedsięwzięcia jest montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy generatora 532,5kWp (farmy fotowoltaicznej) na terenie Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku. Zakres robót dla całego zadania - przygotowanie pomieszczenia pod montaż rozdzielnic elektrycznych, - przygotowanie konstrukcji wsporczych pod moduły PV, - montaż paneli (na gruncie), - wykonanie wewnętrznych i zewnętrznych tras kablowych, - montaż ochrony biernej i czynnej - montaż modułów na przygotowanej konstrukcji wsporczej, - montaż inwerterów, rozdzielnic elektrycznych i sterowniczych w pomieszczeniu RG, oraz przy modułach PV na gruncie, - montaż systemu zarządzania energią, - uruchomienie i regulacja systemu fotowoltaicznego, - odbiór końcowy wykonanych robót. Produktami przedsięwzięcia będą: 1. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych = 0,53 MWe. 2. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE = 1 szt.
Beneficjenci przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru i inni użytkownicy obiektu

Tytuł	Czysta energia dla potrzeb Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku poprzez montaż ogniw fotowoltaicznych
Szacunkowe ramy finansowe	4 370 805,00 zł
Okres realizacji	IV kwartał 2018 - II kwartał 2019
Pozyskane źródło finansowania	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 3.1. Rozwój OZE. Środki własne Spółki.
Sposób oceny i miary	Raport Spółki w sprawie weryfikacji wskaźnika
Rezultaty	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych – 210,6 ton ekwiwalentu CO ₂

Źródło: Opracowanie własne na podstawie karty przedsięwzięcia

Tabela 56. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7: Aktywny Senior

Tytuł	Aktywny Senior
Lokalizacja	Pomieszczenia dla Klubu Seniora w zrewitalizowanym budynku Świątyni Ormiańskiej Lesko, Plac Konstytucji 3 Maja 11
Podmiot realizujący	Gmina Lesko
Potencjalni partnerzy	Nie dotyczy
Powiązanie problemami	z W sferze społecznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów: – bardzo niska aktywność społeczności lokalnej; – niewystarczająca ilość alternatywnych możliwości/miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz seniorów.
Opis przedsięwzięcia	<p>W związku ze zmianą struktury społeczeństwa i wzrostem liczby seniorów należy zapewnić tej grupie więcej możliwości spędzania wolnego czasu i rozwoju. W Lesku obserwuje się pojedyncze przejawy aktywności seniorów rozproszone w różnych miejscach miasta. Potrzebą chwili jest stworzenie dla nich miejsca, będącego centrum ich wspólnych spotkań i różnorodnych działań, gdzie każdy znajdzie coś dla siebie. Takim miejscem mógłby być budynek dawnej świątyni ormiańskiej, obecnie nieużytkowany.</p> <p>W ramach projektu planuje się: - utworzyć Klub Seniora w budynku dawnej świątyni ormiańskiej; - oferować usługi społeczne w utworzonym Klubie Seniora.</p> <p>Dzięki realizacji zadań w projekcie Gmina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewni osobom starszym miejsce do bezpiecznego i godnego spędzania czasu, • zapewni możliwość organizowania spotkań kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich (m.in. ćwiczenia fizyczne pozwalające zadbać o kondycję, robotki ręczne, wspólne gry i zabawy usprawniające proces myślenia), • zorganizuje pomoc w rozwinięciu i wzmocnieniu aktywności oraz samodzielności życiowej (m. in. prelekcje z zakresu dostrzegania zagrożeń (np. „próba wyłudzenia pieniędzy metodą” na wnuczka”, „na „policjanta”, „na fałszywe faktury” oraz jak nie dać nabrać się na pożyczki tzw. chwilówki)), • zapewni pomoc psychologiczną, poradnictwo i niezbędne wsparcie, • zorganizowanie grupy samopomocy sąsiedzkiej tzw. bank usług lokalnych. <p>Celem projektu jest zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób starszych.</p> <p>Realizacji powyższego celu przyczyni się do realizacji następujących celów rewitalizacji ze sfery społecznej: Cel strategiczny 1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna. Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej.</p>
Beneficjenci przedsięwzięcia	Osoby starsze/niesamodzielne oraz osoby pełniące funkcje opiekuńcze wobec nich.
Szacunkowe ramy finansowe	150 000,00 zł
Okres realizacji	I kwartał 2020 - IV kwartał 2020
Potencjalne źródła	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

Tytuł	Aktywny Senior
finansowania	Priorytet VIII, Działanie 8.3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych. Środki własne.
Alternatywna możliwość finansowania	Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 + środki własne.
Sposób oceny i miary	Listy obecności.
Rezultaty	Wskaźnik rezultatu: Liczba wspartych miejsc świadczenia usług społecznych – 1 szt. W efekcie dzięki utworzonemu Klubowi Seniora nastąpi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ włączenie osób starszych i ich integracja społeczna poprzez: wzrost aktywności społecznej osób starszych; wzmocnienie poczucia ich własnej wartości w środowisku; zwiększenie różnorodności i poszerzenie dostępu do oferty usług społecznych oraz promowanie działań na rzecz zwiększenia aktywności społecznej seniorów, a także wykorzystanie potencjału seniorów jakim jest ich wiedza o historii Leska i pamięć o minionych latach; ✓ poprawa jakości świadczonych usług społecznych. Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w interesie ogólnym – 30 osób.
Projekt komplementarny	Projekt komplementarny: przedsięwzięcie nr 1. Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci. Przedmiotowe przedsięwzięcie (nr 7) będzie mogło być zrealizowane pod warunkiem realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego nr 1, które pozwoli na nadanie nowej funkcji społecznej zdegradowanemu budynkowi byłej świątyni ormiańskiej poprzez utworzenie pomieszczeń na potrzeby funkcjonowania Klubu seniora. Ponadto planuje się w ramach przedsięwzięcia nr 1 utworzenie miejsca i uruchomienie stałej ekspozycji muzealnej – Regionalnej Izby Pamięci, która będzie prowadzona przez opiekuna Klubu Seniora, członków Klubu seniora oraz osobę zatrudnioną w Izbie Pamięci. Będzie to zatem miejsce wykorzystywane również do realizowania różnych pasji seniorów. Również namacalne efekty wspólnych spotkań będą prezentowane na wernisażach prac seniorów w Regionalnej Izbie Pamięci. Ponadto seniorzy w ramach zajęć Klubu seniora w okresie trwałości projektu będą dbali o ekspozycję stałą, powiększali ją oraz organizowali czasowe wystawy i wydarzenia cykliczne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie karty przedsięwzięcia

Tabela 57. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8: Aktywni na rynku pracy

Tytuł	Aktywni na rynku prac.
Lokalizacja	Lesko
Podmiot realizujący	Powiat Leski
Potencjalni partnerzy	Powiatowy Urząd Pracy
Powiązanie z problemami	W sferze społecznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów: – postępujące ubożenie części społeczeństwa, w szczególności seniorów; – wysokie bezrobocie (również długotrwałe). W sferze gospodarczej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów: – mała przedsiębiorczość mieszkańców.
Opis przedsięwzięcia	W projekcie zaplanowano udzielenie wsparcia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia. W ramach tego wsparcia zaplanowano: – organizację spotkań i szkoleń dla wykluczonych osób ze wskazaniem kierunku powrotu na rynek pracy, – organizacja kursów zawodowych; – prowadzenie spotkań z udziałem wykwalifikowanych osób takich jak np.: – psycholog; – osoby, które zwalczyły problem bezrobocia; – osoby, które zwalczyły problem alkoholizmu; – prowadzenie spotkań z udziałem przedsiębiorców poszukujących pracowników;

	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja staży i praktyk zawodowych dostosowanych do potencjału pracownika i miejsca jego zamieszkania. <p>Celem projektu jest ułatwienie osobom bezrobotnym powrotu na rynek pracy.</p>
Beneficjenci przedsięwzięcia	<p>Osoby bezrobotne, bierne zawodowo oraz poszukujące pracy w wieku powyżej 29 roku życia należące do jednej z następujących grup:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby od 50 roku życia, – osoby długotrwale bezrobotne.
Szacunkowe ramy finansowe	450 000,00 zł
Okres realizacji	2019-2020
Potencjalne źródła finansowania	Działanie 7.1 – Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy - projekty konkursowe. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Budżet Powiatu.
Alternatywna możliwość finansowania	Środki Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Budżet Powiatu
Sposób oceny i miary	<ul style="list-style-type: none"> – Listy obecności. – Umowy o staże i praktyki. – Wykaz osób, które podjęły pracę po realizacji projektu (wraz z umowa o pracę i deklaracjami ZUS).
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zorganizowanych spotkań - 10 – Liczba zorganizowanych kursów zawodowych - 4 – Liczba zorganizowanych staży i praktyk - 20 – Liczba uczestników projektu - 30 – Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem - 10 – Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem - 10 – Liczba osób, które podjęły pracę po realizacji projektu – 15.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie karty przedsięwzięcia

Przedstawione powyżej przedsięwzięcia zostały ocenione merytorycznie i przyjęte jako spójny powiązany pakiet przedsięwzięć podstawowych. Przedsięwzięcia infrastrukturalne finansowane z EFRR są komplementarne z priorytetami inwestycyjnymi EFS i powiązane z realizacją celów w zakresie włączenia społecznego i walki z ubóstwem, a także przyczyniają się do zwiększenia możliwości znalezienia zatrudnienia.

VI.2. OPIS PLANOWANYCH UZUPEŁNIAJĄCYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Poza przedsięwzięciami głównymi planowana jest również realizacja przedsięwzięć uzupełniających. W ich realizacji zostanie uwzględniony szeroki aspekt partnerstwa z innymi podmiotami. Na etapie LPR nie są znane ich ramy finansowe oraz zakres organizacyjno-techniczny. Głównym założeniem przedsięwzięć uzupełniających będzie ich rola wspomagająca osiągnięcie celów LPR, a w efekcie aktywizacja i integracja mieszkańców.

Projekt uzupełniający	Powiązane problemy z LPR	Powiązane cele strategiczne z LPR	Powiązane cele operacyjne z LPR	Okres realizacji
Budowa parkingu ogólnodostępnego w Lesku przy drodze wojewódzkiej nr 983	Ograniczona dostępność komunikacyjna Leska m.in. ze względu na za małą liczbę miejsc parkingowych i postojowych.	Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców	2020
Przebudowa amfiteatru w Lesku (przebudowa zadaszenia i podbitki w celu poprawienia funkcjonalności i estetyki oraz modernizacji akustycznej obiektu)	Niezadawalający stan techniczny i niska funkcjonalność amfiteatru w Lesku	Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców	2021
Przebudowa ul. Turystycznej przy amfiteatrze w Lesku (wykonanie nawierzchni bitumicznej oraz chodnika w celu poprawy atrakcyjności turystycznej miasta)	Niezadawalający stan techniczny i niska funkcjonalność amfiteatru w Lesku	Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców	2021
Zwiększenie szans edukacyjnych uczniów poprzez wdrożenie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w SP w Lesku (zadanie obejmować będzie doszkadzanie nauczycieli i zajęcia pozalekcyjne dla uczniów rozwijające umiejętności TIK)	Niskie wyniki egzaminów 6-klasistów	Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	Wysoka jakość kapitału ludzkiego	2022
Zwiększenie aktywności różnych grup wiekowych w zakresie kultury fizycznej (organizacja zajęć sportowych, zawodów, imprez o charakterze rekreacyjno-sportowym przez Leskie Centrum Edukacji, Sportu i Promocji oraz lokalne kluby sportowe)	Niewystarczająca ilość alternatywnych możliwości/miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz seniorów	Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji.	2023

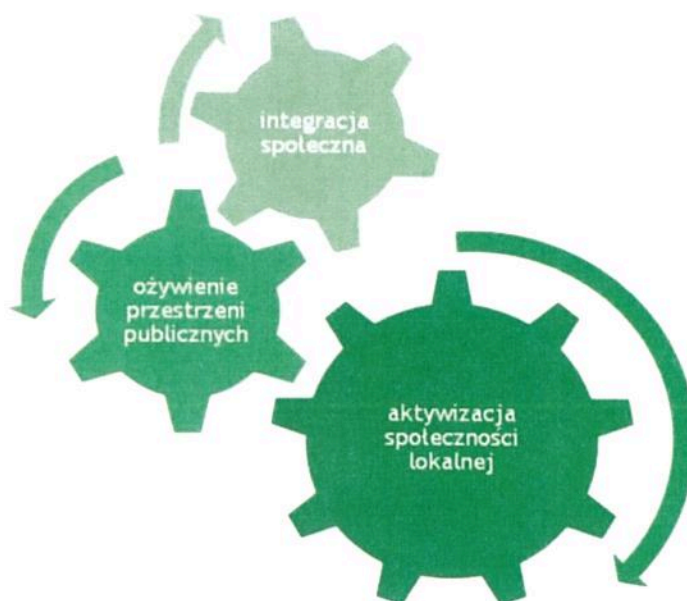

VII. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Niezwykle ważnym aspektem rewitalizacji jest zaplanowanie mechanizmów integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wdrożenie tego elementu będzie opierało się o następujące zasady:

- Kompleksowości,
- Komplementarności przestrzennej,
- Komplementarności problemowej,
- Komplementarności międzyokresowej,
- Komplementarności proceduralno-instytucjonalnej,
- Komplementarności źródeł finansowania,
- Koncentracji.

Rysunek 11. Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych

1. Zasada kompleksowości – co oznacza, że w Programie rewitalizacji działania ujęte są w sposób kompleksowy nie pomijając aspektu społecznego, gospodarczego i przestrzennego (w tym również infrastrukturalnego, środowiskowego i kulturowego) związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Program złożony jest z różnorodnych przedsięwzięć mających przyczynić się w założeniu do kompleksowej interwencji na rzecz obszaru zdegradowanego. Program wyklucza realizację indywidualnych inwestycji nieskutkujących zmianami strukturalnymi w obszarze rewitalizacji.
2. Zasada komplementarności przestrzennej – polega na uwzględnieniu przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Istotne jest traktowanie przestrzeni jako całości i zapobieganie realizacji projektów realizacyjnych w sposób punktowy. Efekty działań rewitalizacyjnych powinny również pozytywnie wpływać na całe otoczenie, a w konsekwencji na całą gminę.

Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji i charakteryzują się komplementarnością przestrzenną. Planowane działania mają przede wszystkim wymiar społeczny. Zostały one wypracowane w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy. Planowane działania będą oddziaływały na cały obszar rewitalizacji. Wszystkie działania będą prowadzone w taki sposób, aby niwelować zjawiska kryzysowe, a nie przenosić je w inne miejsca czy też doprowadzać do niepożądanych efektów takich jak segregacja społeczna czy wykluczenie.
3. Zasada komplementarności problemowej – polega na konieczności realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które się wzajemnie dopełniają pomiędzy różnymi sferami tematycznymi. Dodatkowo zasada ta wyraża się tym, że poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w kierunki

działań przewidziane do rewitalizacji, a co za tym idzie również w cele operacyjne i strategiczne. W związku z tym, że cele przypisane są bezpośrednio do podsystemów część projektów wpisuje się w więcej niż jeden cel. Wzajemne dopełnianie się przedsięwzięć oraz powiązanie ich z celami tematycznymi zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, a sam program będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w sposób kompleksowy, zaś przyczyny zjawisk kryzysowych będą traktowane całościowo.

Tabela 58. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych z celami LPR

Przedsięwzięcie	Cel strategiczny	Cel operacyjny
Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci	1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	1.2. Wysoki poziom aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej 1.3. Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji.
	2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	2.1. Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców
Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku	1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	1.3. Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji
	2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	2.2. Wzrost dostępności atrakcyjnych przestrzeni publicznych na terenie rewitalizowanym
	3. Wzrost aktywności gospodarczej	3.1. Wzrost lokalnej przedsiębiorczości
Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku	1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	1.1. Wysoka jakość kapitału ludzkiego
	3. Wzrost aktywności gospodarczej	3.1. Wzrost lokalnej przedsiębiorczości
Zagospodarowanie brzegu rzeki San na cele rekreacyjne	1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	1.3. Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji.
	2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	2.2. Wzrost dostępności atrakcyjnych przestrzeni publicznych na terenie rewitalizowanym
Przebudowa Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku oraz wykonanie prac konserwatorskich przy budynku synagogi w Lesku	1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	1.3. Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji.
	2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	2.1. Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców
Czysta energia dla potrzeb Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku poprzez montaż ogniw fotowoltaicznych	1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	1.3. Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji.
	2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	2.1. Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców
Aktywny Senior	1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	1.2. Wysoki poziom aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej 1.3. Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji.
Aktywni na rynku pracy	1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	1.1. Wysoka jakość kapitału ludzkiego
	3. Wzrost aktywności gospodarczej	3.1. Wzrost lokalnej przedsiębiorczości

Źródło: Opracowanie własne

4. Zasada komplementarności międzyokresowej – polega na ocenie działań rewitalizacyjnych zrealizowanych w latach 2007-2013 oraz na zachowaniu ciągłości programowej. Wybrane do realizacji działania, chociaż nowe, w pewnej mierze stanowią już podjęte działania i inicjatywy we wcześniejszym okresie.

Tabela 59. Komplementarność okresowa – projekty zrealizowane przez Gminę Lesko

Lp.	Tytuł projektu	Czas realizacji projektu	Miejsce realizacji projektu (obszar, na którym projekt był realizowany)	Źródło współfinansowania	Projekt komplementarny z LPR Gminy Lutowska na lata 2017-2023
1.	„Wzrost konkurencyjności regionu w wyniku poprawy dostępności komunikacyjnej gminy Lesko poprzez przebudowę dróg gminnych”	2009-2010	Lesko	RPO WP 2007-2013	Przedsięwzięcie uzupełniające: Budowa parkingu ogólnodostępnego w Lesku przy drodze wojewódzkiej nr 983. Przedsięwzięcie uzupełniające: Przebudowa ul. Turystycznej przy amfiteatrze w Lesku (wykonanie nawierzchni bitumicznej oraz chodnika w celu poprawy atrakcyjności turystycznej miasta).
2.	„Budowa boiska sportowego o sztucznej nawierzchni trawiastej z oświetleniem i ogrodzeniem wraz z modernizacją budynku szatni w Lesku”	2010-2011	Lesko	RPO WP 2007-2013	Przedsięwzięcie 4. Zagospodarowanie brzegu rzeki San na cele rekreacyjne Przedsięwzięcie nr 6. Czysta energia dla potrzeb Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku poprzez montaż ogniw fotowoltaicznych.
3.	„Rewaloryzacja zabytkowego Parku Zamkowego w Lesku oraz edukacja ekologiczna mieszkańców i turystów”	2009-2010	Lesko	RPO WP 2007-2013	Przedsięwzięcie 1. Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci. Przedsięwzięcie 4. Zagospodarowanie brzegu rzeki San na cele rekreacyjne Przedsięwzięcie nr 5. Przebudowa Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku oraz wykonanie prac konserwatorskich przy budynku synagogi w Lesku.
4.	„Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa powiązań komunikacyjnych poprzez przebudowę drogi gminnej Nr 118173R – ul. Słowackiego w Lesku”	2010-2011	Lesko	RPO WP 2007-2013	Przedsięwzięcie uzupełniające: Budowa parkingu ogólnodostępnego w Lesku przy drodze wojewódzkiej nr 983. Przedsięwzięcie uzupełniające: Przebudowa ul. Turystycznej przy amfiteatrze w Lesku (wykonanie nawierzchni bitumicznej oraz chodnika w celu poprawy atrakcyjności turystycznej miasta).
5.	„Zwiększenie dostępności i jakości usług świadczonych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesku poprzez zmianę lokalizacji i wyposażenie bazy lokalowej ośrodka”	2010	Lesko	RPO WP 2007-2013	Przedsięwzięcie 1. Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci. Przedsięwzięcie nr 7. Aktywny Senior.

6.	„Budowa systemu zasilania w energię ciepłą Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii”	2010-2014	Lesko	RPO WP 2007-2013	Przedsięwzięcie nr 6. Czysta energia dla potrzeb Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku poprzez montaż ogniw fotowoltaicznych.
7.	„Renowacja zabytkowego Ratusza miasta Leska”	2010-2012	Lesko	RPO WP 2007-2013	Przedsięwzięcie 1. Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci. Przedsięwzięcie nr 5. Przebudowa Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku oraz wykonanie prac konserwatorskich przy budynku synagogi w Lesku.
8.	„Remont i przebudowa placu targowego wraz z budową zadaszonych stanowisk handlowych w Lesku szansą na rozwój lokalnej przedsiębiorczości”	2013-2014	Lesko	PROW 2007-2013	Przedsięwzięcie 2. Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku. Przedsięwzięcie 3. Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku
9.	„Czas na aktywność w gminie Lesko”	2010	Lesko	POKL	Przedsięwzięcie 2. Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku. Przedsięwzięcie 3. Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku. Przedsięwzięcie nr 7. Aktywny Senior. Przedsięwzięcie 8. Aktywni na rynku pracy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Lesko

5. Zasada komplementarności proceduralno-instytucjonalnej – oznacza konieczność zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

Zasada ta została spełniona poprzez zaprojektowanie kompleksowego systemu zarządzania LPR. Struktura zarządzania LPR składać się będzie z następujących komórek: Burmistrz Miasta i Gminy Lesko, Zespołu ds. Rewitalizacji. Szczegółowy opis struktury zarządzania realizacją LPR przedstawiony został w kolejnym rozdziale IX.

6. Zasada komplementarności źródeł finansowania – oznacza, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne są komplementarne po kątem źródeł finansowania. Planowane do realizacji przedsięwzięcia uwzględniają ich finansowanie z różnych źródeł wzajemnie się dopełniających. Uwzględnione jest finansowanie ze źródeł publicznych (krajowych, unijnych, środków własnych) oraz prywatnych bez ryzyka podwójnego finansowania.

Przedsięwzięcia infrastrukturalne finansowane z EFRR są komplementarne z priorytetami inwestycyjnymi EFS i powiązane z realizacją celów w zakresie włączenia społecznego i walki z ubóstwem, a także przyczyniają się do zwiększenia możliwości znalezienia zatrudnienia.

Tabela 60. Komplementarność projektów EFRR planowanych do finansowania w ramach Działania 6.3. RPO WP 2014-2020 z projektami planowanymi do realizacji z EFS.

I.p. 1	Projekt planowany do finansowania z EFS
<p>Projekt z EFRR planowany do finansowania w ramach Działania 6.3. RPO WP 2014-2020</p> <p>Przedsięwzięcie nr 1. „Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci”</p> <p>Lokalizacja: Lesko, Plac Konstytucji 3 Maja 11.</p>	<p>„Aktywny Senior”</p> <p>Źródło finansowania: Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Oś priorytetowa VIII, Działanie 8.3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych.</p> <p>Lokalizacja: Pomieszczenia dla Klubu Seniora w zrewitalizowanym budynku Świątyni Ormiańskiej - Lesko, Plac Konstytucji 3 Maja 11</p>
<p>Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej</p> <p>W sferze społecznej projekt (Przedsięwzięcie nr 1) finansowany z EFRR w ramach Działania 6.3. przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - b. niska aktywność społeczności lokalnej; - niewystarczająca ilość alternatywnych możliwości/miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz seniorów; - niewystarczające kultywowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego - brak możliwości eksponowania pamiątek związanych z lokalną historią i kulturą (Leska i okolic); - niski poziom uczestnictwa w wydarzeniach/imprezach kulturalnych. <p>Dzięki realizacji projektu wykreowana zostanie nowa oferta usług społecznych dla osób starszych w postaci pomieszczeń dla Klubu Seniora oraz oferta kulturalna w postaci Regionalnej Izby Pamięci.</p> <p>W sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemu - zły stan techniczny dawnej świątyni ormiańskiej.</p> <p>Projekt poprzez umożliwienie zmiany funkcji i optymalnego wykorzystania obiektów i zasobów dziedzictwa kulturowego, przyczyni się do wykreowania nowej społecznej i kulturalnej.</p> <p>W sferze społecznej projekt finansowany z EFS w ramach Działania 8.3 poprzez utworzenie Klubu seniora przede wszystkim przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bardzo niska aktywność społeczności lokalnej; - niewystarczająca ilość alternatywnych możliwości/miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz seniorów. 	
<p>Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji</p> <p>Celem przedsięwzięcia nr 1 finansowane z EFRR w ramach Działania 6.3. jest nadanie nowych funkcji społecznych i kulturalnych zdegradowanemu budynkowi b. świątyni ormiańskiej poprzez jego remont i adaptację pod potrzeby funkcjonowania Klubu Seniora i Regionalnej Izby Pamięci. Działanie to z jednej strony przywróci życie zdegradowanemu budynkowi o wielkiej wartości zabytkowej, a z drugiej poprzez wykorzystanie go na potrzeby osób starszych przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tej grupy ostatecznych odbiorców. Ponadto stworzone zostaną warunki do kultywowania lokalnego dziedzictwa kulturowego dzięki czemu zwiększy się atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia nr 1 warunkuje powstanie i funkcjonowanie Klubu seniora, który powstanie w wyniku realizacji przedsięwzięcia nr 7 finansowanego z EFS.</p> <p>Bez stworzenia powyższych podstaw infrastrukturalnych realizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 7 finansowanego z EFS w ramach Działania 8.5 RPO WP na lata 2014-2020 byłaby niemożliwa. W ramach tego przedsięwzięcia planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utworzyć Klub Seniora w budynku dawnej świątyni ormiańskiej; - oferować usługi społeczne w utworzonym Klubie Seniora. <p>Dzięki realizacji tych zadań Gmina:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewni osobom starszym miejsce do bezpiecznego i godnego spędzania czasu, - zapewni możliwość organizowania spotkań kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich (m.in. ćwiczenia fizyczne pozwalające zadbać o kondycję, robotki ręczne, wspólne gry i zabawy usprawniające proces myślenia), - zorganizuje pomoc w rozwinięciu i wzmocnieniu aktywności oraz samodzielności życiowej (m. in. prelekcje z zakresu dostrzegania zagrożeń (np. „próba wyłudzenia pieniędzy metodą” na wnuczka”, „na „policjanta”, „na fałszywe faktury” oraz jak nie dać nabrać się na pożyczki tzw. chwilówki)), 	

- zapewni pomoc psychologiczną, poradnictwo i niezbędne wsparcie,
 - zorganizowanie grupy samopomocy sąsiedzkiej tzw. bank usług lokalnych.
- Dzięki realizacji projektu finansowanego z EFS, którego dopełnieniem jest przedsięwzięcie nr 1 finansowane z EFRR poprawi się dostępność usług społecznych dla osób starszych oraz rozszerzona zostanie oferta kulturalna.
- Zatem oba projekty jako zależne od siebie doprowadzą do realizacji wspólnych celów LPR Gminy Lesko:
- Cel strategiczny 1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna.
- Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej.
- Cel operacyjny 1.3. Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji.

Opis komplementarności

W związku ze zmianą struktury społeczeństwa i wzrostem liczby seniorów należy zapewnić tej grupie więcej możliwości spędzania wolnego czasu i rozwoju. W Lesku obserwuje się pojedyncze przejawy aktywności seniorów rozproszone w różnych miejscach miasta. Potrzebą chwili jest stworzenie dla nich miejsca, będącego centrum ich wspólnych spotkań i różnorodnych działań, gdzie każdy znajdzie coś dla siebie. Takim miejscem mógłby być budynek dawnej Świątyni Ormiańskiej, obecnie zdegradowany i nieużytkowany.

W celu skutecznej realizacji przedsięwzięcia nr 7 finansowanego z EFS w ramach Działania 8.3. niezbędna jest interwencja infrastrukturalna w zdegradowany obiekt zabytkowej Świątyni Ormiańskiej celem nadania jej nowych funkcji społecznych i kulturalnych.

Zatem przedsięwzięcie nr 7 będzie mogło być zrealizowane pod warunkiem realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego nr 1, które pozwoli na nadanie nowej funkcji społecznej zdegradowanemu budynkowi byłej Świątyni Ormiańskiej poprzez utworzenie pomieszczeń na potrzeby funkcjonowania Klubu seniora.

W ramach przedsięwzięcia nr 1 planuje się również utworzenie miejsca i uruchomienie stałej ekspozycji muzealnej – Regionalnej Izby Pamięci, która będzie prowadzona przez opiekuna Klubu Seniora, członków Klubu seniora oraz osobę zatrudnioną w Izbie Pamięci. Będzie to zatem miejsce wykorzystywane również do realizowania różnych pasji seniorów. Również namacalne efekty wspólnych spotkań będą prezentowane na wernisażach prac seniorów w Regionalnej Izbie Pamięci. Ponadto seniorzy w ramach zajęć Klubu seniora w okresie trwałości projektu będą dbali o ekspozycję stałą, powiększali ją oraz organizowali czasowe wystawy i wydarzenia cykliczne.

Zatem produkty projektu infrastrukturalnego – Przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 1 (przewidziane dofinansowane z EFRR – Działanie 6.3. RPO WP 2014-2020) umożliwią osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu w ramach Przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 7 przewidzianego do dofinansowania z EFS w ramach Działania 8.5.

I.p. 2

Projekt z EFRR planowany do finansowania w ramach Działania 6.3. RPO WP 2014-2020	Projekt planowany do finansowania z EFS
<p>Przedsięwzięcie nr 2. „Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku”</p> <p>Lokalizacja: Budynek gospodarczy przy Zespole Szkół Technicznych i Artystycznych, ul. Piłsudzkiego 31, dz. 1365/9.</p>	<p>„Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku”</p> <p>Źródło finansowania: Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Oś priorytetowa VIII, Działanie 8.5. Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie</p> <p>Lokalizacja: Budynek gospodarczy przy Zespole Szkół Technicznych i Artystycznych, ul. Piłsudzkiego 31, dz. 1365/9.</p>

Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej

W sferze społecznej Przedsięwzięcie nr 2 przyczyni się do rozwiązania problemu wysokiego bezrobocia (również długotrwałe).

- obiekty i przestrzeń gdzie odbywają się Targi „Agrobieszczady” niedostosowane do pełnienia funkcji swoistego centrum targowego.

W sferze gospodarczej przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów:

- zbyt mała promocja lokalnej przedsiębiorczości – bardzo słabe wsparcie infrastrukturalno-organizacyjne dla przedsiębiorców prowadzących i rozpoczynających działalność.

W sferze społecznej projekt finansowany z EFS w ramach Działania 8.5 poprzez powstanie podmiotu ekonomii społecznej, zatrudniającego mieszkańców obszaru rewitalizacji będących w niekorzystnej sytuacji, przede

wszystkim przyczyni się do rozwiązania następujących problemu wysokiego bezrobocia (w szczególności długotrwałego). Ponadto pośrednio wpłynie na rozwiązanie problemu postępującego ubożenia części społeczeństwa.

Ponadto to przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania problemu w sferze gospodarczej związanego ze zbyt małą promocją lokalnej przedsiębiorczości – bardzo słabym wsparciem infrastrukturalno-organizacyjnym dla przedsiębiorców prowadzących i rozpoczynających działalność.

Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji

Przedsięwzięcie nr 2 dofinansowane z EFRR w ramach Działania 6.3. będzie realizowane w nieużytkowanym zdegradowanym obiekcie gospodarczym położonym na terenie Zespołu Szkół Technicznych i Artystycznych w Lesku. W ramach tego przedsięwzięcia planuje się wykonać :

- remont i przystosowanie pomieszczeń niewykorzystywanego budynku gospodarczego Zespołu Szkół Technicznych i Artystycznych w Lesku (ZSTiA) do wytwarzania, przechowywania, prezentacji i sprzedaży lokalnych produktów rzemieślników oraz twórców z Leska i okolic - utworzenie Izby produktu lokalnego;
- dostosowanie istniejącego funkcjonalnie związanego terenu wokół budynku do nowych funkcji - modernizacja dróg dojazdowych (łączyjących z drogą gminną i krajową), ciągów komunikacyjnych, chodników, ścieżek w ramach placu, postawienie oświetlenia, ławeczek, koszy na śmieci, zakup sanitariatów, budynku gospodarczego, wyznaczenie miejsc dla wystawców, zakup specjalnego namiotu wystawowego – wszystko celem organizacji imprez promujących lokalne produkty oferowane przez Izbę produktu lokalnego oraz innych wytwórców.

Nadanie nowej funkcji gospodarczej niezagospodarowanemu i zdegradowanemu budynkowi gospodarczemu ZSTiA poprzez jego remont i przystosowanie do potrzeb prowadzenia działalności gospodarczej - Izby produktu lokalnego - przez lokalny podmiot ekonomii społecznej wraz z zagospodarowaniem jego otoczenia do organizowania imprez targowych oraz innych wydarzeń ekonomicznych i kulturalnych promujących lokalne produkty i ich wytwórców.

Dzięki realizacji przedsięwzięcia nr 3 finansowanego z EFS, którego dopełnieniem jest Przedsięwzięcie nr 2 finansowane z EFRR nastąpi aktywizacja przedsiębiorczości, poprzez powstanie podmiotu ekonomii społecznej.

Zakres działalności podmiotu ekonomii społecznej to:

- kreowanie i wytwórstwo oraz sprzedaż produktów lokalnych;
- pośrednictwo w sprzedaży produktów lokalnych wytworzonych poza Izbą produktu lokalnego, ale na terenie Leska i okolic;
- promocja produktów lokalnych;
- organizacja w różnego lokalnych targów i innych wydarzeń wspierających sprzedaż produktów lokalnych;
- współpraca przy organizacji i udział w Targach Agrobieszczady i innych tego typu imprezach o skali regionalnej i ponad regionalnej.

Zatem oba omawiane przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpłyną na aktywizację mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości oraz osób bezrobotnych w zakresie powrotu na rynek pracy.

Przedsięwzięcie realizuje następujące cele LPR Gminy Lesko:

Cel strategiczny 1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna

Cel operacyjny 1.1. Wysoka jakość kapitału ludzkiego

Cel strategiczny 3. Wzrost aktywności gospodarczej

Cel operacyjny 3.1. Wzrost lokalnej przedsiębiorczości

Opis komplementarności

Powstały ramach przedsięwzięcia nr 3 finansowanego z EFS podmiot ekonomii społecznej - Izba produktu lokalnego będzie potrzebował pomieszczeń na biuro oraz do uruchomienia szerszej działalności gospodarczej (wytwórczej i handlowej). W związku z tym konieczne jest wygospodarowanie pomieszczeń do prowadzenia działalności gospodarczej w obiekcie budynku gospodarczego przy ZSTiA w Lesku w ramach Przedsięwzięcia nr 2. W tych pomieszczeniach, podmiot ekonomii społecznej będzie miał swoją siedzibę, pomieszczenia magazynowe i produkcyjne oraz będzie mógł uruchomić punkt sprzedaży wytworzonych przez członków produktów lokalnych.

W związku z powyższym przedsięwzięcie nr 3 będzie mogło być zrealizowane z sukcesem pod warunkiem realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego nr 2, które pozwoli na nadanie nowej funkcji gospodarczej zdegradowanemu budynkowi gospodarczemu przy Zespole Szkół Technicznych i Artystycznych w Lesku poprzez utworzenie w nim pomieszczeń na potrzeby funkcjonowania Izby produktu lokalnego prowadzonej przez podmiot ekonomii społecznej wraz z przystosowaniem otoczenia to prowadzenia działań promocyjnych (targi

itp.). Dlatego planuje się też w ramach przedsięwzięcia nr 2 dostosowanie istniejącego funkcjonalnie związanego terenu wokół ww. budynku gospodarczego do nowych funkcji - modernizacja dróg dojazdowych (łączyących z drogą gminną i krajową), ciągów komunikacyjnych, chodników, ścieżek w ramach placu, postawienie oświetlenia, ławeczek, koszy na śmieci, zakup sanitariatów, budynku gospodarczego, wyznaczenie miejsc dla wystawców, zakup specjalnego namiotu wystawowego – wszystko celem organizacji imprez targowych i innych promujących lokalne produkty oferowane przez podmiot ekonomii społecznej - Izbę produktu lokalnego oraz innych współpracujących wytwórców.

Zatem bardzo ważnym aspektem związanym z procesem rewitalizacji w Lesku jest fakt, że bez realizacji Przedsięwzięcia nr 2 nie będzie możliwości zrealizowania niniejszego projektu, gdyż ani Gmina ani Powiat nie dysponują takim gotowym zasobem, który wsparłby i uczył możliwym uruchomienie działalności podmiotu ekonomii społecznej.

Zatem produkty projektu infrastrukturalnego – Przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 2 (przewidziane dofinansowane z EFRR – Działanie 6.3. RPO WP 2014-2020) umożliwią osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu w ramach Przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 3 przewidzianego do dofinansowania z EFS w ramach Działania 8.5.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Miasta i Gminy w Lesku

W związku z tym, że projekty tzw. „miękkie” (w tym finansowane z EFS) i infrastrukturalne (w tym finansowane z EFRR), które są finansowane z różnych źródeł powinny być ze sobą komplementarne poniżej znajduje się macierz, która pokazuje powiązania pomiędzy nimi. Projekty infrastrukturalne (w tym finansowane z EFRR) stanowią dopełnienie projektów „miękkich”.

Tabela 61. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Przedsięwzięcia miękkie (EFS)	Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku	Aktywny Senior	Aktywni na rynku pracy
Przedsięwzięcia infrastrukturalne (EFRR i inne)			
Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci		X	
Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku	X		X
Zagospodarowanie brzegu rzeki San na cele rekreacyjne	X	X	X
Przebudowa Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku oraz wykonanie prac konserwatorskich przy budynku synagogi w Lesku	X	X	X
Czysta energia dla potrzeb Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku poprzez montaż ogniw fotowoltaicznych	X	X	X

Źródło: Opracowanie własne

7. Zasada koncentracji – oznacza prowadzenie działań rewitalizacyjnych na terenach o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część obszaru zdegradowanego w miejscach szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk.

Wszystkie planowane działania rewitalizacyjne zlokalizowane są na obszarze rewitalizacji i są kierowane do grup szczególnie narażonych na działanie zjawisk kryzysowych. Działania te są skoncentrowane terytorialnie.

VIII. INDYKTYWNE RAMY FINANSOWE

W procesie wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych kluczowa jest dywersyfikacja źródeł finansowania. Finansowanie z różnych źródeł (komplementarność finansowa) sprawia, że realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie efektywna i bezpieczna (zwiększa szanse na powodzenie i pełną realizację założeń). Dywersyfikacja źródeł finansowania daje możliwość korzystania zarówno z funduszy komercyjnych, jak i niekomercyjnych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być realizowane przez różnorodne grupy podmiotów tj. przez podmioty z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego.

Do pierwszego rodzaju źródeł finansowania (tj. komercyjnych) zalicza się przede wszystkim kredyty, pożyczki, obligacje komunalne. Ponadto wskazuje się, że niektóre działania mogą być wspierane przez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów prywatnych i pozarządowych. Na etapie realizacji zapisów LPR bardzo istotna jest współpraca różnych podmiotów gwarantująca powodzenie wdrażanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Wspomniany drugi rodzaj obejmuje źródła niekomercyjne. Wśród nich największe znaczenie mają środki własne budżetu gminy, fundusze europejskie, środki budżetu Państwa. Należy wspomnieć o tym, że fundusze europejskie są wyposażone w dedykowane działania, które można wykorzystać planując i realizując działania rewitalizacyjne.

Poniższa tabela prezentuje przedsięwzięcia rewitalizacyjne wraz z wartością, okresem realizacji oraz źródłami finansowania.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY LESKO NA LATA 2017-2023

Tabela 62. Udział środków finansowych z różnych źródeł w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcie	Źródła finansowania	Środki unijne w %			Budżet państwa w %	Środki własne (publiczne lub prywatne) w %	Środki unijne w zł			Budżet państwa w zł	Środki własne (publiczne lub prywatne) w zł
		EFS	EFRR	Inne			EFS	EFRR	Inne		
Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 6.3. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej – nabór dla MOF.	-	95%	-	-	5%	-	1 900 000 zł	-	-	100 000 zł
Utworzenie izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 6.3. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej – nabór dla MOF.	-	95%	-	-	5%	-	570 000 zł	-	-	30 000 zł
Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Oś priorytetowa VIII, Działanie 8.5. Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie.	95%	-	-	-	5%	-	-	285 000 zł	-	15 000 zł
Zagospodarowanie brzegu rzeki San na cele rekreacyjne	Poddziałanie 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w zakresie Rozwoju infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej i/lub kulturalnej.	-	-	63,63%	-	36,37%	-	-	-	318 150 zł	181 850 zł
Przebudowa Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku oraz wykonanie prac konserwatorskich przy budynku synagogi w Lesku	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 4.4. Kultura.	-	85%	-	-	15%	-	2 998 536,41 zł	-	-	529 153,48 zł
Czysta energia dla potrzeb Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku poprzez montaż ogniw fotowoltaicznych	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 3.1. Rozwój OZE.	-	58%	-	-	42%	-	2 523 975,12 zł	-	-	1 846 829,88 zł
Aktywny Senior	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VIII, Działanie 8.3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych.	85%	-	-	-	15%	-	-	127 500 zł	-	22 500 zł
Aktywni na rynku pracy	Działanie 7.1 – Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy - projekty konkursowe. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.	85%	-	-	-	15%	-	-	382 500 zł	-	67 500 zł
Łącznie		6,68%	67,17%	2,67%	0,00%	23,47%	795 000,00 zł	7 992 511,53 zł	0,00 zł	318 150,00 zł	2 792 833,36 zł

Źródło: Opracowanie własne

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

PODKARPACKIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY LESKO NA LATA 2017-2023

W przypadku niepozyskania dofinansowania na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych wnioskodawcy podejmą próbę sfinansowania realizacji projektów korzystając m.in. z preferencyjnych unijnych pożyczek, kredytów krajowych, dotacji w ramach programów krajowych (np. Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej i innych), dotacji z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich i innych. Należy jednak mieć na uwadze, że planowany zakres projektów lub czas ich realizacji będzie zależny od uzyskania innych źródeł wsparcia.

IX. MECHANIZMY WŁĄCZANIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW ORAZ GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

IX.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PARTYCYPACJI

IX.1.1. ZNACZENIE PARTYCYPACJI W REWITALIZACJI

Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 z 24 kwietnia 2017 roku podkreśla, że partycypacja społeczna nie powinna ograniczać się jedynie do informacji i konsultacji podejmowanych przez władze lokalne działań, ale także dążyć do współdecydowania i kontroli obywatelskiej. Wiąże się to z włączaniem obywateli na każdym możliwym stopniu tworzenia programów rewitalizacji i realizacji działań w nich opisanych. Dzięki temu możliwe jest stworzenie efektywnego, bo odpowiadającego na potrzeby i oczekiwania interesariuszy, programu rewitalizacji.

Program Rewitalizacji został dopasowany do potrzeb lokalnej społeczności dzięki przeprowadzeniu pogłębionej diagnozy, która uwzględniała perspektywy różnych grup wiekowych, a także dzięki przeprowadzonym warsztatom. Część projekcyjna programu opracowywana była w dużej mierze przez interesariuszy, co skutkowało będzie pozytywnym nastawieniem do działań realizowanych w ramach poszczególnych projektów. Aktywny udział różnych grup interesariuszy przewiduje się także w etapach wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. W przyszłości partycypacja będzie miała charakter kontroli obywatelskiej.

IX.1.2. GŁÓWNE ZASADY PARTYCYPACJI W REWITALIZACJI

Podczas opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji przyjęto następujące zasady dotyczące organizacji i przebiegu partycypacji społecznej:

1. Zaangażowanie społeczności przez cały czas trwania projektu.
2. Włączenie w proces rewitalizacji różnych grup interesariuszy.
3. Równouprawnienie wszystkich uczestników konsultacji.
4. Dwustronny przepływ informacji – koncentracja na dojrzałych formach partycypacji (współdecydowanie i kontrola obywatelska).
5. Wieloaspektowość partycypacji.
6. Jawność przebiegu partycypacji oraz jej efektów.
7. Responsywność i dopasowanie form oraz treści partycypacji do potrzeb interesariuszy.

IX.1.3. INTERESARIUSZE REWITALIZACJI

Wieloaspektowość procesu rewitalizacji rodzi potrzebę aktywnego udziału wszystkich grup interesariuszy w jego planowaniu. Co do obszaru rewitalizacji różne osoby i podmioty mają bowiem różne potrzeby, preferencje, różne oczekiwania i punkty widzenia. Zaplanowano organizację prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji w sposób umożliwiający aktywne włączenie się grup interesariuszy:

- różnych grup mieszkańców (rodziny z dziećmi, młodzież, seniorzy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym),
- przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych (m.in. szkół i przedszkoli, ZGRP, MOPS)
- przedsiębiorców i pracodawców,
- działaczy organizacji pozarządowych (w tym działających w sferze kultury, sportu oraz działających na rzecz dziedzictwa historycznego i tradycji lokalnych),
- przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych.

Szczególną uwagę przywiązywać się będzie do aktywnego udziału bezpośrednich odbiorców działań na obszarze rewitalizacji, a więc jego mieszkańców, właścicieli, zarządców i użytkowników wieczystych nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność na tym terenie. Rewitalizacja wyznaczonego obszaru będzie miała znaczenie dla rozwoju całej gminy, toteż partycypacja będzie mieć charakter otwarty.

IX.2. TECHNIKI I NARZĘDZIA PARTYCYPACYJNE ORAZ DZIAŁANIA AKTYWIZACYJNE

Działania promocyjno-informacyjne

Informacje o postępach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji były na bieżąco publikowane na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy: www.lesko.pl

Niezbędnym etapem przygotowawczym do partycypacji społecznej w przygotowywaniu i wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji jest rozpowszechnianie informacji dotyczących procesu rewitalizacji i zachęcenie mieszkańców do aktywnego udziału w pracach. Dzięki nowoczesnemu kanałowi komunikacji jakim jest m.in. Internet zwiększono zasięg działań informacyjno-promocyjnych – pozwoliło to dotrzeć do większej liczby mieszkańców.

Badania społeczne

W dniach od 20 lutego do 31 marca 2017 r. przeprowadzone zostało badanie opinii mieszkańców gminy. Zrealizowano je techniką ankiet papierowych (SAQ).

Trafność postawionej diagnozy zależy w dużym stopniu od opinii i preferencji mieszkańców. Zebranie ankiet umożliwia także weryfikację i uzupełnienie otrzymanych danych. Identyfikacja problemów w dużej mierze wyniknęła z uzyskanych w ankietach odpowiedzi. Badanie opinii lokalnych społeczności wytwarza pozytywne nastawienie do samego procesu rewitalizacji i przeprowadzanych w jego ramach prac. Ankiety do samodzielnego wypełnienia pozwoliły na uzyskanie rzeczywistych opinii lokalnej społeczności, bez efektu ankietarskiego, którego ryzyko występuje przy angażowaniu w przeprowadzanie badania ankietarów.

Spotkanie konsultacyjne nr 1 - warsztat diagnostyczny

Warsztat diagnostyczny odbył się 10 kwietnia 2017 r. w godzinach 13.00 – 16.00 w sali narad Urzędu Miasta i Gminy w Lesku. Uczestniczyło w nim 50 osób m.in. mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy, reprezentantów lokalnych organizacji pozarządowych, radnych gminnych, przedsiębiorców, przedstawicieli Policji, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, pracowników Urzędu Miasta i Gminy Lesko oraz jednostek organizacyjnych gminy (Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bieszczadzki Dom Kultury w Lesku, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Lesku i innych), pracowników Starostwa Powiatowego w Lesku, reprezentantów Spółdzielni Mieszkaniowej w Lesku oraz wspólnot mieszkaniowych.

Podczas spotkania zaprezentowano etapy prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji i podstawowe informacje o samym procesie rewitalizacji. Pokazano również wstępne wyniki diagnozy opierające się zarówno na analizie danych statystycznych zastanych, jak i opracowaniu wyników badań ankietowych. Uczestnicy warsztatów zostali poproszeni o wskazanie obszarów zdegradowanych oraz kolejności, według której powinny być poddane procesowi rewitalizacji, a następnie o wskazanie obszarów do rewitalizacji i scharakteryzowaniu ich pod względem funkcji, jaką pełnią oraz pod względem ich potencjałów. Następnie uczestnicy identyfikowali najważniejsze problemy z sferach: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej, które ich zdaniem występują na wcześniej zidentyfikowanych obszarach. Zidentyfikowane problemy stanowiły element analizy jakościowej opartej na opiniach mieszkańców i po weryfikacji zostały zamieszczone w dokumencie LPR. Podczas warsztatu uczestnicy zidentyfikowali również potencjały obszaru gminy, co później również zostało wykorzystane w zapisach Programu.

Warsztaty diagnostyczne są formą jakościowego badania potrzeb i preferencji społeczności lokalnych, pokrewną metodologii action research. Technika ta ma charakter partycypacyjny i aktywizujący, wykorzystuje efektu synergii, zwiększonej motywacji i poczucia bezpieczeństwa uczestników warsztatów. Przeprowadzenie spotkania umożliwiło uzupełnienie analiz o dane jakościowe. Warsztaty miały charakter otwarty, co pozwoliło na zestawienie różnych punktów widzenia.

Spotkanie konsultacyjne nr 2 - warsztat strategiczny

Warsztat strategiczny odbył się 20 kwietnia 2017 r. w godzinach 13.00 – 17.00 w sali narad Urzędu Miasta i Gminy w Lesku. Uczestniczyło w nim 50 osób m.in. mieszkańców Leska oraz pozostałych miejscowości gminy, reprezentantów lokalnych organizacji pozarządowych, radnych gminnych, przedsiębiorców, przedstawicieli Policji, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, pracowników Urzędu Miasta i Gminy Lesko oraz jednostek organizacyjnych gminy (Miejsko-Gminny

Ośrodek Pomocy Społecznej, Bieszczadzki Dom Kultury w Lesku, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Lesku i innych), pracowników Starostwa Powiatowego w Lesku, reprezentantów Spółdzielni Mieszkaniowej w Lesku oraz wspólnot mieszkaniowych.

Stanowiły one kontynuację prac podjętych podczas warsztatu diagnostycznego. Na spotkaniu pojawiły się także osoby nieobecne na wcześniejszym spotkaniu, dlatego przypomniano podstawowe informacje o procesie rewitalizacji. Ponadto zaprezentowano wyniki poprzedniego warsztatu i analiz opartych o dane zastane – wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Przedstawiono problemy występujące na tym terenie w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno– funkcjonalnej i technicznej. Uczestnicy warsztatów zostali następnie poproszeni o określenie wizji obszaru w 2023 r. oraz działań, jakie należy podjąć, by wizję zrealizować. Działania te przyporządkowywane były do poszczególnych sfer rewitalizacji: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Wyniki tych prac zostały uwzględnione w zapisach programu, tj. wizji, celach oraz kierunkach działań.

Na zakończenie spotkania zaprezentowano uczestnikom kartę projektów i poinformowano o możliwości wypełnienia w formie papierowej lub elektronicznej celem dostarczenia do Urzędu Gminy.

Dzięki pracy grupowej swoją opinią mogli podzielić się uczestnicy o różnych punktach widzenia, co wpłynęło na weryfikację pojedynczo zgłaszanych propozycji oraz końcowe wypracowanie konsensusu. Warsztaty przyczyniły się także do aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. Dzięki warsztatom finalna część Lokalnego Programu Rewitalizacji – wizja obszaru i projekty do realizacji są efektem wypracowanym przez mieszkańców. Prace odbywały się w partnerstwie między władzami samorządowymi a obywatelami.

Konsultacje społeczne – zgłaszanie uwag pocztą elektroniczną i papierowo

W dniach 05.04-19.04.2017 r. odbyły się konsultacje społeczne obszaru rewitalizacji. Uwagi można było zgłaszać korzystając z formularza konsultacyjnego zamieszczonego w zakładce „Rewitalizacja” na stronie internetowej Gminy, korespondencyjnie za pomocą poczty elektronicznej, a także bezpośrednio w Urzędzie Gminy. Informacje o konsultacjach zostały opublikowane na stronie www Gminy. W ramach ww. form wpłynęło ok. 200 formularzy. Uwagi dotyczyły generalnie dwóch kwestii tj.

- 1) Ujęcia miejscowości Jankowce jako obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.
- 2) Rozszerzenia obszaru rewitalizacji w Lesku o ulicę Piłsudskiego.

Ad. 1) Analiza wskaźników statystycznych tj. porównanie wystandaryzowanych wskaźników dla miejscowości i porównanie ich do średniej dla Gminy wskazała, że nie można wyznaczyć obszaru zdegradowanego na terenie miejscowości Jankowce. Wskaźniki dla tej miejscowości były lepsze niż średnia w Gminie.

Ad. 2) Po przeprowadzonej analizie rozszerzono obszar rewitalizacji o wskazane działki.

W dniach 14.06-28.06.2017 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu LPR Gminy Lesko na lata 2017-2023. Uwagi można było zgłaszać za pomocą formularza zamieszczonego w zakładce „Rewitalizacja” na stronie internetowej Gminy, korespondencyjnie za pomocą poczty elektronicznej, a także bezpośrednio w Urzędzie Gminy. Informacje o konsultacjach zostały opublikowane na stronie www Gminy. W ramach ww. form nie wpłynęła żadna uwaga.

W dniach 25.04.-30.05.2018 r. odbyły się powtórne konsultacje społeczne poprawionego dokumentu LPR Gminy Lesko na lata 2017-2023. Uwagi można było zgłaszać on-line poprzez zakładkę „Rewitalizacja” na stronie internetowej Gminy, korespondencyjnie za pomocą poczty elektronicznej, a także bezpośrednio w Urzędzie Miasta i Gminy. Informacje o konsultacjach zostały opublikowane na stronie internetowej Gminy. W ramach ww. form nie wpłynęła żadna uwaga.

IX.3. ETAP WDRAŻANIA I OCENY LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Wdrażanie, monitoring oraz ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie realizowana z możliwie najszerszym udziałem interesariuszy, którzy będą źródłem pełnej informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej oraz o zmianach, które zaszły na podobszarach rewitalizacji. Związane jest to przede wszystkim z koniecznością powodzenia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w długookresowej perspektywie, zwłaszcza w przypadku ograniczenia możliwości finansowania niektórych z nich.

Na powyższym etapie przewidywane są otwarte spotkania z interesariuszami procesu rewitalizacji, a także sprawozdania partnerów z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednocześnie planowane jest badanie ankietowe opinii społecznej na temat realizowanych projektów i efektów ich wdrażania.

X. SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI

Zarządzanie Lokalnym Programem Rewitalizacji jest zadaniem trudnym i skomplikowanym. Ma na to wpływ duża liczba partnerów uczestniczących w jego realizacji oraz multidyscyplinarny charakter przedsięwzięć, które zostały przewidziane do realizacji.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji zadaniem własnym Gminy jest m.in. tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji.

Skuteczna realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie prowadzona w oparciu o następujące zasady:

1. **Kompleksowość** – realizacja działań i projektów wieloaspektowo, z perspektywy całej gminy; zasada jest weryfikowana na poziomie Programu, a nie pojedynczych projektów.
2. **Koncentracja terytorialna** – LPR realizowany jest na wskazanym obszarze kryzysowym, który charakteryzuje się szczególnymi warunkami w skali gminy. Jednocześnie zachowana jest koncentracja środków na zadania priorytetowe o największych korzyściach społecznych.
3. **Komplementarność** – projekty realizowane w ramach różnych działań i priorytetów wzajemnie się uzupełniają; inwestycje publiczne są realizowane równolegle z projektami wspierającymi i towarzyszącymi partnerów zewnętrznych.
4. **Partnerstwo** – do realizacji LPR włączają się partnerzy społeczni, gospodarczy i instytucjonalni. Warunkiem skutecznego partnerstwa jest otwarta i ciągła komunikacja.
5. **Współpraca** – współdziałanie wewnątrz komórek i jednostek organizacyjnych LPR, pomiędzy partnerami publicznymi, społecznymi i prywatnymi; realizacja zasady dotyczy zarówno ustalania priorytetów, realizacji projektów, jak i mierzenia ich efektów.
6. **Stały monitoring** realizacji programu rewitalizacji i jego ewaluacja.

Główne strony współpracy przy wdrażaniu Programu Rewitalizacji:

1. Poszczególne wydziały Urzędu Miasta i Gminy Lesko oraz jego jednostki organizacyjne.
2. Zarządy spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.
3. Beneficjenci zewnętrzni odpowiadający za realizację projektów rewitalizacyjnych tj. instytucje kultury, instytucje polityki społecznej, organizacje samorządu gospodarczego, fundacje i stowarzyszenia, lokalni przedsiębiorcy, parafie, osoby prywatne.
4. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji.
5. Inni interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Głównym celem wdrażania LPR jest budowanie partnerstwa między koordynatorem procesu - Urzędem Miasta i Gminy a innymi podmiotami publicznymi oraz prywatnymi i pozarządowymi działającymi w gminie. Właściwe zarządzanie wdrażaniem wymaga przyjęcia odpowiednich rozwiązań organizacyjnych prezentowanych poniżej.

X.1. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA WDROŻENIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Dla sprawnego wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji zostanie powołany Zespół ds. Rewitalizacji (Projektowy). Będzie on stanowił organ pomocniczy Burmistrza Miasta i Gminy Lesko do podejmowania decyzji w sprawie wdrażania „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lesko na lata 2017 – 2023”.

Zespół będzie się składał z przedstawicieli Władz Urzędu Gminy oraz interesariuszy procesu rewitalizacji. Do głównych zadań zespołu należało będzie przede wszystkim koordynowanie wszystkich działań związanych z wdrażaniem Programu, bieżąca ocena i monitorowanie procesu rewitalizacji, reagowanie na wszystkie pojawiające się problemy i wdrażanie środków zaradczych. Ponadto zespół ds. Rewitalizacji będzie odpowiadał za informację i promocję wszystkich działań rewitalizacyjnych, będzie czynnie współpracował z osobami wdrażającymi projekty infrastrukturalne i społeczne w miejscowości Lesko.

We współpracy przy wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji kluczowa jest komunikacja dwustronna Gmina - mieszkańcy, niewystarczające jest jedynie informowanie lokalnej społeczności,

konieczne jest umożliwienie zainteresowanym aktywnego udziału na każdym etapie procesu rewitalizacji. Realizacja tego założenia nastąpi w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji, w skład którego wejdą:

- Burmistrz Miasta i Gminy Lesko – będzie to osoba odpowiedzialna za wdrożenie zapisów LPR. Do głównych zadań będzie należało:
 - zwoływanie spotkań,
 - nadzór nad przebiegiem prac i wdrażaniem LPR,
 - akceptowanie rezultatów cząstkowych i końcowych,
 - rozwiązywanie bieżących i przeciwdziałanie potencjalnym problemom,
 - podejmowanie decyzji o zmianie LPR,
 - reprezentowanie projektu na zewnątrz i promowanie celów, koncepcji, rozwiązań i rezultatów,
- Konsultanci ds. Rewitalizacji - będzie to trzon Zespołu. W jego skład wejdą przedstawiciele Władz Gminy tj. Zastępca Burmistrza, Sekretarz Gminy i Skarbnik. W skład Zespołu zakłada się włączenie pracowników następujących komórek organizacyjnych Gminy: Referatu Pozyskiwania Funduszy, Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, Referatu Gospodarki Przestrzennej, Nieruchomościami i Ochrony Środowiska, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Leskiego Centrum Edukacji, Sportu i Promocji. Do ich zadań należeć będzie:
 - Działalność informacyjno-promocyjna;
 - Przyjmowanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych od interesariuszy procesu rewitalizacji według zasad ustalonych przez Zespół;
 - Monitorowanie i ocena stopnia (prowadzenie audytów) realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Audyty będą przeprowadzane w pierwszym kwartale kolejnego roku począwszy od roku 2018 i będą obejmowały całość działań wykonanych w roku poprzednim;
 - Nadzór nad realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie, w tym także monitorowanie ich wdrażania;
 - Wnioskowanie do Burmistrza Miasta i Gminy Lesko i Rady Miejskiej o uzasadnione zmiany w treści LPR;
 - Sporządzenie raportu końcowego na zakończenie horyzontu czasowego Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- Przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych oraz wspólnot mieszkaniowych i Spółdzielni Mieszkaniowej w Lesku – 8 osób. Do ich zadań należeć będzie:
 - uczestniczenie w spotkaniach Zespołu i reprezentowanie na nich, swoich członków oraz lokalnej społeczności;
 - prowadzenie konsultacji i spotkań w ramach swoich organizacji w celu pozyskania ich opinii, a także informowaniu ich o działalności Zespołu;
 - przekazywanie opinii członków organizacji oraz mieszkańców na temat procesu rewitalizacji i potrzeb z tym związanych Zespołowi ds. Rewitalizacji.
- Radni Rady Miejskiej w Lesku, do ich zadań w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji należą:
 - uczestniczenie w spotkaniach Zespołu i reprezentowanie na nich lokalnej społeczności;
 - prowadzenie konsultacji i spotkań w celu pozyskania ich opinii i informacji o potrzebach związanych z procesem rewitalizacji, a także informowaniu ich o działalności Zespołu;
 - przekazywanie opinii mieszkańców na temat procesu rewitalizacji i potrzeb z tym związanych Zespołowi ds. Rewitalizacji.

Zespół ds. Rewitalizacji po otrzymaniu informacji o opiniach lub potrzebach mieszkańców, przedsiębiorców czy członków organizacji społecznych związanych z realizacją Programu Rewitalizacji zapozna się z nimi, wypracuje na ich podstawie propozycje ewentualnych zmian lub uzupełnień, a następnie zobowiąże Burmistrza do przekazania ich Radzie Miejskiej.

X.2. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Podstawowymi instrumentami wdrażania LPR są kluczowe przedsięwzięcia, które zostały wyłonione w procesie partycypacji społecznej na etapie programowania.

Zakłada się, że przedsięwzięcia będą finansowane przez poszczególne podmioty ze sfery publicznej, prywatnej i pozarządowej – poszczególnych wnioskodawców przedsięwzięć ujętych w programie. Współfinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez podmioty z trzech sektorów (publicznego, prywatnego i pozarządowego) będzie wyrazem partnerstwa.

Realizacja projektów będzie również finansowana ze środków UE, jak i środków z funduszy celowych. Zróżnicowanie i zachowanie niezależności źródeł finansowania jest niezbędne w poprawnym zarządzaniu i realizacji projektów rewitalizacyjnych. Za pozyskiwanie informacji dotyczących konkursów organizowanych w ramach programów krajowych, RPO Województwa Podkarpackiego oraz przygotowanie wniosków o dofinansowanie i ich realizację będą odpowiedzialni indywidualnie poszczególni właściciele (wnioskodawcy) przedsięwzięć, znajdujących się w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Wsparcie ekspertów zewnętrznych w przygotowaniu projektów, dokumentacji oraz wniosków aplikacyjnych o współfinansowanie przedsięwzięć z środków zewnętrznych będzie następowało w drodze nawiązywanej indywidualnie współpracy (na własną odpowiedzialność i własny koszt) przez poszczególnych właścicieli (wnioskodawców) przedsięwzięć, znajdujących się w LPR.

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują całą perspektywę czasową LPR. Poniżej prezentowany jest harmonogram realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 63. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podstawowe							
Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci		X	X				
Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku		X	X				
Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku			X	X			
Zagospodarowanie brzegu rzeki San na cele rekreacyjne		X	X				
Przebudowa Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku oraz wykonanie prac konserwatorskich przy budynku synagogi w Lesku	X	X					
Czysta energia dla potrzeb Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku poprzez montaż ogniw fotowoltaicznych		X	X				
Aktywny Senior				X			
Aktywni na rynku pracy			X	X			
Uzupełniające							
Budowa parkingu ogólnodostępnego w Lesku przy drodze wojewódzkiej nr 983				X			
Przebudowa amfiteatru w Lesku (przebudowa zadaszenia i podbitki w celu poprawienia funkcjonalności i estetyki oraz modernizacji akustycznej obiektu)					X		
Przebudowa ul. Turystycznej przy amfiteatrze w Lesku (wykonanie nawierzchni bitumicznej oraz chodnika w celu poprawy atrakcyjności turystycznej miasta)					X		
Zwiększenie szans edukacyjnych uczniów poprzez wdrożenie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w SP w Lesku (zadanie obejmować będzie dokształcanie nauczycieli i zajęcia pozalekcyjne dla uczniów rozwijające umiejętności TIK)						X	
Zwiększenie aktywności różnych grup wiekowych w zakresie kultury fizycznej (organizacja zajęć sportowych, zawodów, imprez o charakterze rekreacyjno-sportowym przez Leskie Centrum Edukacji, Sportu i Promocji oraz lokalne kluby sportowe)							X

Źródło: Opracowanie własne

XI. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ ORAZ WPROWADZENIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PROGRAMU

Monitorowanie skuteczności działań rewitalizacyjnych jest konieczne z punktu widzenia osiągnięcia celów rewitalizacji, jak również zachowywania efektywności wykorzystania środków finansowych. System monitoringu będzie również wspomagał koordynację działań, ułatwiał zarządzanie nimi oraz wspierał budowanie opartego na odpowiedzialności partnerstwa różnych podmiotów. Podstawą do opracowania systemu monitoringu jest logika interwencji, w której ponoszone nakłady umożliwiają wypracowanie określonych produktów, które z kolei przekładają się mają na rezultaty (skutki bezpośrednie dla bezpośrednich odbiorców) oraz oddziaływanie (skutki długookresowe o bardziej uniwersalnym zasięgu).

Lokalny Program Rewitalizacji podlega ocenie pod względem aktualności jego założeń, a także postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Monitoring Programu ma na celu wykrywanie nieprawidłowości oraz podejmowanie działań naprawczych. Odpowiedni system monitorowania i ewaluacji Programu Rewitalizacji zapobiega ewentualnej dezaktualizacji jego założeń. Ocena skuteczności Programu nastąpi w oparciu o wartości wskaźników, które zostały przyjęte jako mierniki przeprowadzania procesu rewitalizacji. Wskaźniki wykorzystane w celu monitorowania procesu rewitalizacji powinny spełniać następujące warunki:

- **Trafności** - czyli dostosowanie wskaźnika do charakteru przedsięwzięcia i oczekiwanych rezultatów jego realizacji;
- **Mierzalności** - powinny być wyrażone w wartościach liczbowych, umożliwiających ich weryfikację;
- **Wiarygodności** - czyli takie zdefiniowanie wskaźnika, które nie powoduje trudności z jego weryfikacją;
- **Dostępności** - powinny być łatwe do wygenerowania.

Badanie efektów wdrażania nastąpi na podstawie dwóch rodzajów wskaźników: wskaźnika produktu oraz rezultatu. Wskaźniki wyróżniono zgodnie z metodologią badania efektów wdrażania stosowaną przy tworzeniu dokumentów o charakterze strategicznym oraz programowym. Wskaźniki produktu odnoszą się do wszystkich produktów, które powstały w trakcie realizowania Programu oraz w rezultacie wydatkowania przyznanych środków. Mierzony jest w jednostkach rzeczowych. Natomiast wskaźnik rezultatu dotyczy efektów działań, które nastąpiły po zakończeniu i w wyniku realizowania Programu. Informuje o zmianach jakie nastąpiły w wyniku wcielenia w życie danego przedsięwzięcia. W poniższej tabeli zestawiono wskaźniki produktu projektów planowanych do realizacji w ramach procesu rewitalizacji, a także wskaźniki rezultatu w celu monitoringu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 64. Wskaźniki monitoringu LPR i przedsięwzięć

Podsystem	Cele strategiczne/ciele operacyjne	Wskaźnik	Rodzaj wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło
Społeczny	1. Aktywna i kreatywna społeczność lokalna	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Rezultatu	10,9%	6,1%	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesku
	1.1. Z Wysoka jakość kapitału ludzkiego	Liczba osób bezrobotnych	Produktu	Stan na dzień 30 czerwca 2017	10% mniej	Powiatowy Urząd Pracy w Lesku – zestawienia osób bezrobotnych
	1.2. Wysoki poziom aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej	Liczba osób korzystających ze wsparcia	Produktu	-	90	Powiatowy Urząd Pracy w Lesku Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Lesku

Podsystem	Cele strategiczne/cele operacyjne	Wskaźnik	Rodzaj wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło
	1.3. Wysoki poziom biernego i czynnego uczestnictwa w kulturze oraz sporcie i rekreacji	Liczba uczestników imprez i wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	Produktu	-	27 895	Rejestr Bieszczadzkiego Domu Kultury i Regionalnej Izby Pamięci
Przestrzenno-funkcjonalny i techniczny	2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału obszaru	Wzrost procentowy powierzchni użytkowej na obszarze rewitalizacji w stosunku do powierzchni sumarycznej w obszarze rewitalizowanym	Rezultatu	Stan na dzień 30 czerwca 2017	3%	Dane Urzędu Gminy – zestawienie
	2.1. Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców	Powierzchnia przestrzeni zagospodarowanych w ramach LPR	Produktu	0	0,65 ha	Dane Urzędu Gminy i Starostwa Powiatowego (Protokoły odbioru robót)
	2.2. Wzrost dostępności atrakcyjnych przestrzeni publicznych na terenie gminy	Liczba obiektów infrastruktury społecznej, kultury i gospodarczej objęta rewitalizacją	Produktu	0	4	Dane Urzędu Gminy i Starostwa Powiatowego (Protokoły odbioru robót)
Gospodarczy	3. Wzrost aktywności gospodarczej	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Rezultatu	63,4%	55%	Powiatowy Urząd Pracy – zestawienia osób bezrobotnych
	3.1. Wzrost lokalnej przedsiębiorczości	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON	Produktu	-	10	Wojewódzki Urząd Statystyczny

Źródło: Opracowanie własne

Wskaźniki oddziaływania to długofalowe skutki podjętych interwencji i prowadzonych działań dla obszaru w szerszym kontekście czasowym i przestrzennym. Osiągnięcie wskaźników oddziaływania jest faktycznie poza kontrolą instytucji wdrażających program. Jest to spowodowane tym, że poza realizowanymi przedsięwzięciami istnieje wiele czynników makrospołecznych i makroekonomicznych, które mają wpływ na ogólną sytuację w Programie tj. jego strukturę demograficzną, system gospodarowania i strukturę gospodarki, dochody ludności i tym podobne.

Monitoring i ocena realizowanych działań pozwolą na wprowadzanie koniecznych korekt w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości oraz zmian zachodzących w społeczności lokalnej i przestrzeni. Zmiany mogą wynikać bezpośrednio z wyników monitoringu. Wnioskować o nie mogą także członkowie Zespołu Projektowego, jeśli zmiany te wynikają z uwarunkowań zewnętrznych. Każda zmiana Lokalnego Programu Rewitalizacji wymaga jednak zatwierdzenia przez uchwałę Rady Miejskiej.

Monitorowanie metodą jakościową będzie odbywało się za pomocą danych jakościowych mierzących skuteczność prowadzonych działań, tj. systematycznym prowadzeniu badań społecznych (wywiadów, spotkań) z odbiorcami rewitalizacji.

W ramach LPR będą prowadzone audyty, które pozwolą na ocenę stopnia jego realizacji oraz sformułowanie rekomendacji zawierających możliwe kierunki zmian (zgodnie z wynikami oceny). Za przeprowadzenie audytów będzie odpowiadał Burmistrz Gminy. Będą one dokonywane w pierwszym kwartale każdego roku poczynając od roku 2018.

Narzędziami monitoringu i ewaluacji LPR będą także okresowe otwarte spotkania organizowane przez Urząd Gminy dla wszystkich zainteresowanych podmiotów, a także sprawozdania partnerów rewitalizacji dotyczące realizowanych przez nich przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Okresowe sprawozdania dotyczące realizacji LPR będą przedkładane do akceptacji Burmistrza oraz zamieszczane na stronie internetowej i BIP Urzędu Miasta i Gminy.

W przypadku zaistnienia potrzeby aktualizacji Zespół zgłosi wniosek do Burmistrza, a ten przedłoży projekt do uchwalenia przez Rady Miejskiej. W proces aktualizacji LPR będą zaangażowani wszyscy interesariusze rewitalizacji, którzy będą informowani na bieżąco o przebiegu procesu wdrażania i monitoringu LPR. Aktualizacja programu zostanie dokonana zgodnie z obowiązującymi w danym momencie wytycznymi oraz regulacjami prawnymi.

Materiał zebrany w procedurze monitoringu będzie podstawą do przeprowadzenia oceny (ewaluacji) skuteczności działań rewitalizacyjnych zarówno po ich zakończeniu (ewaluacja ex-post), jak również w wyznaczonych momentach jej realizacji (ewaluacja mid-term).

Ocena (ewaluacja) procesu rewitalizacji jest sformalizowaną oceną stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji w danej chwili i będzie dokonywana w oparciu o odpowiednio zaplanowane badania społeczno-ekonomiczne, które będą dotyczyły w szczególności następujących kryteriów:

- skuteczności i efektywności procesu rewitalizacji,
- użyteczności, trwałości i trafności osiągniętych rezultatów.

Do oceny będą miały zastosowanie oparte na wytycznych Komisji Europejskiej poniższe kryteria:

- trafność (ang. relevance) – czy cele rewitalizacji odpowiadają potrzebom beneficjentów (różnych grup mieszkańców, przedsiębiorców)?
- efektywność (ang. efficiency) – czy działania rewitalizacyjne są racjonalne z ekonomicznego punktu widzenia? Czy ponoszone koszty są proporcjonalne do osiągniętych efektów?
- skuteczność (ang. effectiveness) – czy wdrażanie działań rewitalizacyjnych przyczynia się do realizacji założonych celów strategicznych?
- użyteczność (ang. utility) – czy realizacja działań rewitalizacyjnych przyczynia się do lepszego zaspokojenia potrzeb beneficjentów i rozwiązywania zidentyfikowanych problemów? Czy beneficjenci faktycznie korzystają z efektów działań? Czy pojawiają się niepożądane, negatywne efekty uboczne realizowanych działań?
- trwałość (ang. sustainability) – czy pozytywne skutki działań rewitalizacyjnych mają charakter stały? Czy efekty działań będą trwałe?

Procedura monitorowania i oceny:

Tabela 65. Kroki w procedurze monitorowania i oceny

Pozyskiwanie i dokumentowanie danych		
1	Gromadzenie danych i ich weryfikacja	Zakres monitoringu
2	Porównywanie danych ze wskaźników z zakładanymi wartościami planowanymi (o ile zostały określone)	
3	Przeprowadzenie badań opinii mieszkańców, opracowanie raportów	
4	Opracowanie wniosków na podstawie wskaźników monitoringu oraz badań opinii	
5	Udostępnienie wniosków z oceny	Zakres oceny
6	Weryfikacja i aktualizacja Programu, w tym działań rewitalizacyjnych	Wykorzystanie wyników oceny
7	Przeprowadzenie konsultacji społecznych w ramach aktualizacji Programu	
8	Realizacja działań rewitalizacyjnych określonych w Programie	

Źródło: Opracowanie własne

Organem odpowiedzialnym za wprowadzanie modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu jest Rada Miejska, która będzie to czyniła to na wniosek Burmistrza. Burmistrz może wystąpić z wnioskiem podjętym na skutek analizy raportów opracowywanych okresowo na podstawie wyników monitoringu LPR i sytuacji w gminie.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji LPR, stwierdzone zostanie osiągnięcie celów rewitalizacji, Rada Miejska powinna uchylić uchwałę w sprawie LPR w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza. Jednakże Program nie może być uchylony w wymaganym okresie zachowania trwałości produktów będących wynikiem zrealizowanych przedsięwzięć w ramach dofinansowania z środków RPO Województwa Podkarpackiego lub programów krajowych.

XII. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Na podstawie:

- pisma Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie zn. WOOŚ.410.1.212.2017.BK.2 z dnia 21.07.2017 r.

oraz

- opinii Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie znak SNZ.9020.1.186.2017.BW z dnia 30.06.2017 uzgadniającej LPR Gminy Lesko na lata 2017 – 2013 w zakresie sanitarno-higienicznym,

odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

SPIS TABEL

Tabela 1. Podział Gminy Lesko na jednostki przestrzenno-funkcjonalne	6
Tabela 2. Liczba ludności w gminie Lesko w 2014 i 2016 r.	9
Tabela 3. Osoby bezrobotne w gminie Lesko w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	10
Tabela 4. Korzystający z pomocy społecznej w gminie Lesko w przeliczeniu na 100 mieszkańców – dane na 2016 r.	11
Tabela 5. Dynamika zmian 2014 - 2016 liczby osób korzystających z pomocy społecznej.....	12
Tabela 6. Liczba popełnionych w gminie Lesko przestępstw w podziale na rodzaje - 2016 r.	12
Tabela 7. Liczba „Niebieskich Kart” wydanych w gminie Lesko – dane na 2016 r.	13
Tabela 8. Liczba uczniów w szkołach, liczba komputerów z dostępem do Internetu oraz liczba uczniów nieotrzymujących promocji w 2016 r.	14
Tabela 9. Wyniki egzaminu szóstoklasisty	14
Tabela 10. Liczba organizacji pozarządowych i ich członków w gminie Lesko – dane na 2016 r.	15
Tabela 11. Frekwencja wyborcza w obwodach wyborczych w gminie Lesko - dane na rok 2014.....	15
Tabela 12. Działalność Biblioteki Publicznej w Lesku w 2016 r.	16
Tabela 13. Zabytki w gminie Lesko - dane na rok 2005	17
Tabela 14. Usługi podstawowe wraz z oceną techniczną obiektów	19
Tabela 15. Usługi podstawowe w sołectwach gminy Lesko	22
Tabela 16. Liczba i rodzaje przestrzeni publicznej wraz z oceną stanu technicznego	23
Tabela 17. Długość dróg do remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	23
Tabela 18. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 i 2016 wraz z dynamiką zmian	24
Tabela 19. Liczba przyłączy do sieci gazowniczej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 i 2016 wraz z dynamiką zmian	24
Tabela 20. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2014 i 2016 wraz z dynamiką zmian	25
Tabela 21. Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób niepełnosprawnych w 2016 r.	25
Tabela 22. Liczba i powierzchnia mieszkań komunalnych i socjalnych w 2016 r. wraz z oceną stanu technicznego	26
Tabela 23. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON – dane na 2016 r.	27
Tabela 24. Liczba działek, na których stwierdzono występowanie wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku.....	27
Tabela 25. Wyniki badań hałasu komunikacyjnego na terenie miasta Lesko – dane na rok 1999	29
Tabela 26. Powierzchnia lasów gminnych w gminie Lesko – dane na rok 2016	29
Tabela 27. Wskazanie najpoważniejszych problemów społecznych Gminy Lesko	34
Tabela 28. Jakże są Państwa zdaniem najważniejsze problemy środowiskowe Gminy Lesko.....	35
Tabela 29. Jakże są Państwa zdaniem problemy gospodarcze w Gminie Lesko.....	36
Tabela 30. Proszę wskazać najważniejsze problemy przestrzenno-funkcjonalne Gminy	37
Tabela 31. Proszę wskazać najważniejsze problemy techniczne budynków Gminy	37
Tabela 32. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej ze wskazaniem wartości niekorzystnych względem średniej dla gminy cz. I	42
Tabela 33. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej ze wskazaniem wartości niekorzystnych względem średniej dla gminy cz. II	43
Tabela 34. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej ze wskazaniem wartości niekorzystnych względem średniej dla gminy cz. III	44
Tabela 35. Zestawienie wskaźników w sferze technicznej ze wskazaniem wartości niekorzystnych względem średniej dla gminy.....	45
Tabela 36. Zestawienie wskaźników w sferach gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej ze wskazaniem wartości niekorzystnych względem średniej dla gminy	45
Tabela 37. Łączna liczba wskaźników z niekorzystną wartością względem średniej dla gminy w poszczególnych sferach.....	46
Tabela 38. Zestawianie wyników wskaźników dla obszaru rewitalizacji ze wskaźnikami referencyjnymi dla województwa podkarpackiego	49
Tabela 39. Wskaźniki dotyczące sfery społecznej dla obszaru rewitalizacji i całej gminy - część 1	52
Tabela 40. Wskaźniki dotyczące sfery społecznej dla obszaru rewitalizacji i całej gminy - część 2	52
Tabela 41. Wskaźniki dotyczące sfery technicznej dla obszaru rewitalizacji i całej gminy	53
Tabela 42. Wskaźniki dotyczące sfery środowiskowej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej dla obszaru rewitalizacji i całej gminy.....	54
Tabela 43. Usługi na obszarze rewitalizacji.....	54
Tabela 44. Zidentyfikowane problemy na obszarze zdegradowanym i rewitalizacji	56
Tabela 45. Zidentyfikowane potencjały na obszarze zdegradowanym i rewitalizacji.....	57
Tabela 46. Struktura celów strategicznych i operacyjnych w poszczególnych podsystemach	64
Tabela 47. Kierunki działań oraz przypisane zjawiska kryzysowe i potencjały do celu strategicznego 1	64
Tabela 48. Kierunki działań oraz przypisane zjawiska kryzysowe i potencjały do celu strategicznego 2	66
Tabela 49. Kierunki działań oraz przypisane zjawiska kryzysowe i potencjały do celu strategicznego 3	67

Tabela 50. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1: Rewitalizacja budynku dawnej świątyni ormiańskiej w Lesku w celu adaptacji na Klub Seniora i Regionalną Izbę Pamięci	68
Tabela 51. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2: Utworzenie Izby produktu lokalnego i centrum targowego w Lesku	69
Tabela 52. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3: Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez uruchomienie podmiotu ekonomii społecznej w Lesku	71
Tabela 53. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4: Zagospodarowanie brzegu rzeki San na cele rekreacyjne	73
Tabela 54. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5: Przebudowa Bieszczadzkiego Domu Kultury w Lesku oraz wykonanie prac konserwatorskich przy budynku synagogi w Lesku.....	74
Tabela 55. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6: Czysta energia dla potrzeb Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego w Lesku poprzez montaż ogniw fotowoltaicznych	75
Tabela 56. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7: Aktywny Senior.....	76
Tabela 57. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8: Aktywni na rynku pracy.....	77
Tabela 58. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych z celami LPR.....	81
Tabela 59. Komplementarność okresowa – projekty zrealizowane przez Gminę Lesko	82
Tabela 60. Komplementarność projektów EFRR planowanych do finansowania w ramach Działania 6.3. RPO WP 2014-2020 z projektami planowanymi do realizacji z EFS.	84
Tabela 61. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	87
Tabela 62. Udział środków finansowych z różnych źródeł w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	90
Tabela 63. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	98
Tabela 64. Wskaźniki monitoringu LPR i przedsięwzięć.....	99
Tabela 65. Kroki w procedurze monitorowania i oceny	101

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Płeć respondentów	31
Wykres 2. Wiek respondentów	32
Wykres 3. Status zawodowy respondentów	32
Wykres 4. Miejsce zamieszkania.....	33
Wykres 5. Ogólna ocena życia w gminie.....	34
Wykres 6. Najpoważniejsze problemy społeczne Gminy Lesko	35
Wykres 7. Najważniejsze problemy środowiskowe Gminy Lesko.....	36
Wykres 8. Problemy gospodarcze w Gminie Lesko	36
Wykres 9. Problemy przestrzenno-funkcjonalne Gminy Lesko.....	37
Wykres 10. Problemy techniczne budynków Gminy Lesko	38
Wykres 11. Ocena konieczności wdrożenia programu ożywienia społeczno-gospodarczego	38
Wykres 12. Wskazanie grup społecznych, które powinny być głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w Gminie Lesko	39

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Podział Leska na jednostki analityczne	8
Rysunek 2. Granice gminy Lesko	17
Rysunek 3. Dostęp do podstawowych usług na terenie miasta Lesko	19
Rysunek 4. Lokalizacja podstawowych usług we wszystkich miejscowościach z pominięciem Leska	21
Rysunek 5. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 i benzo(a)pirenu w woj. podkarpackim w 2016 r	28
Rysunek 6. Obszary ochrony przyrody - dane na rok 2016.....	30
Rysunek 7. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego	47
Rysunek 8. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji	48
Rysunek 10. Lokalizacja podstawowych usług w obszarze rewitalizacji	55
Rysunek 16. Struktura rezultatów LPR.....	63
Rysunek 17. Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych	80